Centrul pentru Jurnalism Independent

LIBERTATEA DE EXPRIMARE ÎN LEGISLAȚIA ROMÂNEASCĂ

O colecţie de prevederi legale româneşti şi studii de caz

Ediţia 2016, revizuită şi adăugită

Prezenta ediţie a fost revizută şi adăugită ca parte a proiectului *„Consolidarea Convenţiei Organizaţiilor de Media”*, coordonat de Centrul pentru Jurnalism Independent, în parteneriat cu Centras. Proiect finanţat prin granturile SEE 2009 – 2014, în cadrul Fondului ONG în România. „Pentru informaţii oficiale despre granturile SEE şi norvegiene accesaţi www.eeagrants.org.” Conţinutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziţia oficială a granturilor SEE 2009 – 2014.

Autor: Diana Olivia Hatneanu, avocat

CENTRUL PENTRU JURNALISM INDEPENDENT

DESPRE CJI

Centrul pentru Jurnalism Independent este o organizaţie non-guvernamentală, non-profit care acţionează pentru profesionalizarea presei prin păstrarea standardelor jurnalistice şi prin dezvoltarea unui mediu echilibrat, onest şi responsabil în mass-media. Centrul pentru Jurnalism Independent militează pentru apărarea libertăţii de expresie ca drept fundamental al omului şi condiţie obligatorie a oricărei democraţii. Centrul pentru Jurnalism Independent contribuie la facilitarea dialogului social prin susţinerea schimbărilor democratice, prin responsabilizarea factorilor de decizie şi prin încurajarea participării active a cetăţeanului.

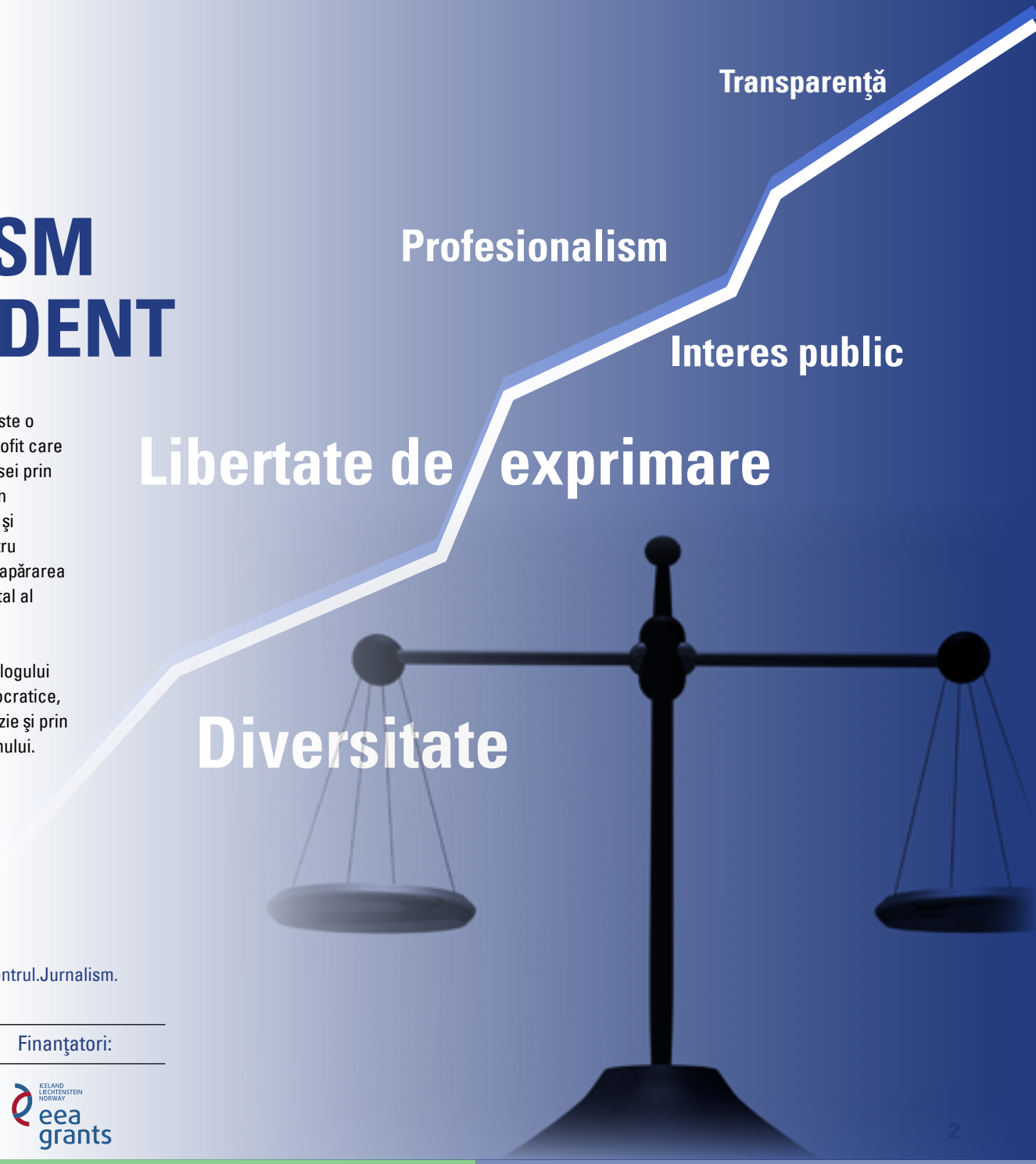

C: Centrul pentru Jurnalism Independent
Bulevardul Regina Elisabeta nr. 32, etaj 1, sector 5
Bucureşti, România
Tel: 021.311.13.76

Email: staff@cji.ro
www.cji.ro
https://www.facebook.com/Centrul.Jurnalism.Independent

Finanţatori:

Centrul pentru Jurnalism Independent

FONDUL ONG

ICELAND LIECHTENSTEIN NORWAY eea grants

CUPRINS

1. Preambul **4**

Partea I – cadrul legislativ, comentarii şi studii de caz

2. Constituţia României **7**

3. Codul Civil **8**

4. Codul Penal **15**

5. Ordonanţă de urgenţă nr. 31/2002 privind interzicerea organizaţiilor şi simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob şi a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârşirea unor infracţiuni contra păcii şi menirii **23**

6. Ordonanţa nr. 137/2000 privind prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare **23**

7. Legea nr. 504/2002 a audiovizualului **26**

8. Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii **31**

9. Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informaţiile de interes public **35**

10. Legea nr. 677/2001 pentru protecţia persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date **38**

Partea a II-a – co-reglementarea

10. Codul de reglementare a conţinutului audiovizual **42**

PARTEA A III-A: AUTOREGLEMENTAREA

11. Coduri deontologice ale jurnaliştilor **51**

12. Ghidul privind relaţia dintre sistemul judiciar din România şi mass-media **52**

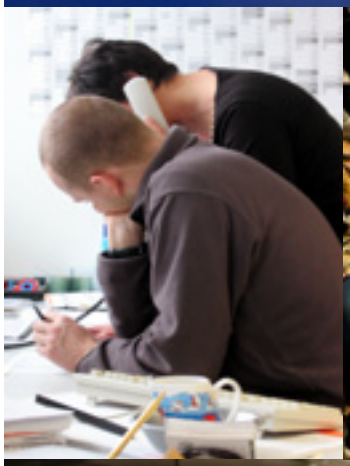

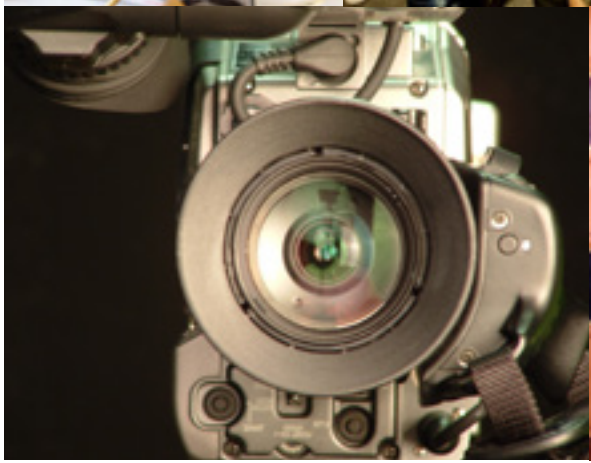

LIBERTATEA DE EXPRIMARE ÎN ROMÂNIA

În perioada octombrie 2014 – aprilie 2015, echipa Centrului pentru Jurnalism Independent (CJI) a realizat peste o sută de interviuri cu manageri, editori, jurnaliști din presa locală și centrală pentru a face *o radiografie a problemelor mass-media, așa cum se văd ele „de la firul ierbii”.* Concluziile întâlnirilor indică, printre altele, adâncirea crizei economice, accentuarea controlului politic, depopularea și deprofesionalizarea redacțiilor și, nu în ultimul rând, lipsa de interes a profesiei pentru informarea privind legislația care le influențează activitatea.

Ultimii ani au fost marcați de adâncirea crizei din mass-media românești. Banii din piață au fost din ce în ce mai puțini, majoritatea bugetelor de publicitate mergând către televiziunile centrale . Afacerile de media au fost lovite de scăderea vânzărilor și a audiențelor, de problemele legate de distribuție, de publicitatea din bani publici alocată discreționar și, mai nou, de interpretările diferite ale legislației românești în domeniul fiscalității și al dreptului muncii. Criza economică a accentuat controlul politic, văzut ca o soluție de protecție și de garantare a accesului la resurse financiare altfel inaccesibile (sau inexistente) pe o piață foarte concurențială. Astfel, de multe ori, structurile de proprietate în mass-media se suprapun hărții politice, operațiunile de presă fiind văzute mai puțin ca afaceri, posibile centre de profit, și mai mult ca instrumente de câștigat sau consolidat influență. Influența politicului s-a reflectat în conținutul editorial până în punctul în care, în contexte electorale sau de competiție politică punctuală, mijloacele de informare în masă au încetat să mai fie observatorii neutri ai fenomenului. Inițial, ele s-au transformat în instrumente ale competiției politice, devenind, în final, actori activi în aceasta, în detrimentul necesarei corectitudini și echidistanțe. Aceste evoluții nu au trecut neobservate de public, polarizat, la rându-i, și încurajat în această polarizare de preferințele sale politice și de consum mediatic.

Mai mult, vechile modele de business nu mai funcționează, obișnuințele de consum mediatic s-au schimbat dramatic și continuă să se schimbe, în detrimentul “brandurilor de media”. La rândul ei, comunitatea jurnalistică este în derută. Abilitățile profesionale tradiț ionale se schimbă, devin mai complicate, accesul la informația primară este mai simplu pentru consumator, “mijloacele de informare în masă” nu mai sunt doar apanajul jurnaliștilor. Cu un telefon mobil și o conexiune la Internet, oricine poate deveni “furnizor de conținut”, fără constrângeri profesionale legate de acuratețe sau etică. Acest proces ridică probleme de subsidiaritate și jurisdicție, de “guvernanță” uniformă a Internetului și de asigurare a justului echilibru între libertate și protecție a drepturilor, greu de controlat într-un mediu atât de fluid și cu “memorie permanentă” cum este Internetul.

Scăderea calității mass-media românești este strâns legată de depopularea și deprofesionalizarea redacțiilor. Este foarte greu să produci conținut de calitate în condițiile actuale. Numărul jurnaliștilor angajați în redacții scade de la lună la lună. Cei rămași nu mai au cum să compenseze golurile lăsate de plecările colegilor lor. Sarcinile jurnaliștilor au crescut. Trebuie să producă și materiale pentru edițiile online, să facă fotografii, să filmeze, să editeze, să pună materialele pe site și, de asemenea, să le asigure promovarea. Mai mult, nu mai există interes pentru pregătirea profesională a jurnaliștilor, deși aceștia simt măcar nevoia unei informări privind legislația care le influențează activitatea.

Toate acestea au reprezentat un motiv de a revizui și completa lucrarea de față, transformând-o într-un instrument de lucru actual pentru toți cei aflați în căutarea justului echilibru dintre **libertatea de expresie și protecția corespunzătoare a celorlalte drepturi fundamentale ale persoanelor.**

Cei interesați de studiul cazuisticii privind libertatea de expresie în România au la dispoziție, începând cu decembrie 2015, și un alt instrument: Portalul de Jurisprudență Românească (www.rolii.ro), gestionat de Institutul Român pentru Informații Juridice. Acesta conține, în acest moment, un număr de 2,2 milioane de hotărâri judecătorești datând din anii 2013-2015.

Prima ediție a acestei lucrări a fost realizată în 2013, după ce, prin raportul MCV din ianuarie 2013, Uniunea Europeană exprima, pentru prima oară în istoria recentă a României, îndoieli la adresa mass-media, a căror independență a susținut-o de-a lungul întregului proces de aderare, precum și în anii imediat următori. De asemenea, avea caracter de noutate apelul la “revizuirea” legislației în sensul întăririi protecțiilor, în detrimentul consolidării libertății de expresie. O atare poziție ne-a determinat, la acel moment, să analizăm cadrul legal și practica judiciară în materia libertății de exprimare din România ultimilor ani, afectată de mai multe procese paralele, toate cu potențial “disruptiv”, de schimbare a paradigmenlor de funcționare. Dincolo de criza economică și schimbarea modelelor de business în domeniul mass-media, înnoirea cadrului legislativ, marcată în principal de intrarea în vigoare a noilor documente fundamentale: Codul Civil (intrat în vigoare în 2011), Codul Penal (intrat în vigoare în februarie 2014), Codul de Procedură Civilă și Codul de Procedură Penală, a reprezentat un alt

Analiza integrală poate fi consultată la http://www.cji.ro/wp-content/uploads/2015/05/Mass-media-in-2014.pdf http://www.paginademedia.ro/2014/05/posturile-pro-tv-au-luat-jumatate-din-banii-din-piata-anul-trecut-intact-aproape-o-treime-asteptarile-pietei-dupa-mutarile-din-pro-tv-si-antena-1/

proces care a schimbat regulile jocului.

Demersul nostru a vizat o analiză aprofundată a legislației românești care are atingere cu aspecte ale libertății de exprimare sau care ar putea afecta, într-un context sau altul, munca jurnalistului. În acest sens, am pregătit o **colecție de articole de lege** care au fost sau ar putea fi folosite în acest scop. Am urmărit, de asemenea, modul în care se reflectă acestea în jurisprudența actuală, studiind spețe reale în care au fost implicați jurnaliștii în ultimii ani. Am analizat, în egală măsură, și alte documente cu valoare normativă, pornind de la ideea ce se regăsește în documentele europene conform căreia co- sau auto-reglementarea sunt alternative viabile la reglementarea prin lege și statele membre ar trebui să încurajeze și să susțină aceste forme alternative, acolo unde ele își demonstrează eficiența. De aceea, colecția noastră de articole de lege este completată de coduri de conduită în zona mass-media sau a Justiției.

O primă concluzie care s-a desprins din cercetarea noastră este că **România dispune de un cadru legislativ cuprinzător și detailat, care oferă suficiente protecții pentru demnitatea umană și viața privată, precum și căi de remediere la îndemâna celor care se simt lezați.** Acestea se aplică atât în dreptul civil, cât și în cel penal. Majoritatea cauzelor studiate gravitează în jurul chestiunii demnității umane, a dreptului la imagine și reputație - echivalentul infracțiunilor de insultă și calomnie din vechiul Cod Penal, care odată cu intrarea în vigoare a noului Cod Penal au dispărut din lexiconul juridic. O analiză a spețelor demonstrează că există destul de puține procese intentate jurnaliștilor din marile companii de media, ca și cum justițiabilii s-ar feri să intre într-o confruntare juridică cu aceștia, temându-se că bătălia este pierdută dinainte. Astfel, mai mulți dintre interlocutori și-au exprimat convingerea că o bătălie cu mass-media nu poate fi câștigată, chiar dacă ar câștiga un eventual proces în instanță. O atare timorare conduce la un al doilea paradox: cu cât mai agresiv este un canal mediatic, cu atât mai puțină presiune de conformare la normele legale și profesionale se pune asupra lui. În schimb, prevederile legale care pot fi utilizate la adresa jurnaliștilor sunt utilizate uneori abuziv pentru a limita expunerea legitimă, în interes public, a unor fapte sau conduite ilegale, imorale sau criticabile. În esență, deși legea este văzută ca un mijloc puternic de punere în echilibru a unor drepturi care intră în conflict (libertatea de informare, libertatea de exprimare, pe de o parte, dreptul la intimitate și demnitate, pe de alta), ea este utilizată mai degrabă ca un mijloc de intimidare sau de inducere a auto-cenzurii. În plus, presiunile asupra jurnaliștilor nu se mai exercită direct, la nivelul conținutului editorial. Formele de presiune s-au diversificat și au devenit mai subtile, ele exercitându-se și prin aspecte ale dreptului muncii sau ale gestionării proprietății intelectuale (contracte constrângătoare pentru jurnaliști, forme de angajare cu protecții sociale slabe etc). La rândul lor, acestea vulnerabilizează jurnalistul și îl conduc spre auto-cenzură.

Studiul nostru a mai relevat un anume dezechilibru între tipurile de mass-media. Așa cum era de așteptat, cea mai puternică reglementare se înregistrează în domeniul televiziunii. Nu numai că televiziunea constituie cel mai puternic sector media din România (din punct de vedere economic), dar ea este și principalul mijloc de informare și divertisment pentru români. În plus, consumul de televiziune în România este printre cele mai mari din Europa. Expunerea publicului la programele de televiziune este extensivă și, ca atare, influența ei probabilă asupra informării și formării opiniilor publicului este mare. Se justifică, astfel, nevoia sporită de reglementare – prin lege, prin co-reglementare sau auto-reglementare. În ultimii ani, publicul a simțit nevoia de reacție din partea CNA, formulând numeroase plângeri despre diferite derapaje ale posturilor de radio sau televiziune, văzând în CNA un pol important în aplicarea măsurilor care impun justul echilibru între libertatea de exprimare și alte drepturi individuale. Legea Audiovizualului este aliniată standardelor europene, procedura de sesizare este simplă, CNA tratează obligatoriu toate sesizările primite, dezbaterile și deciziile sunt publice. Cei nemulțumiți de deciziile CNA se pot adresa instanțelor de judecată, care confirmă sau infirmă aceste decizii. Dar disfuncționalitățile interne de la nivelul CNA au blocat activitatea instituției, situație care a dus la creșterea frustrării publicului și la (re)apariția ideii de desființare a Consiliului. Ediția din 2013 releva importanța crucială a consolidării instituț ionale a Consiliului pentru buna funcționare a audiovizualului românesc. La acel moment, Raportul MCV menționa îngrijorarea Comisiei Europene față de capacitatea scăzută a CNA de a funcționa în parametrii de independență ceruți de rolul său de garant al interesului public. Influențele politice sunt citate, cel mai adesea, ca fiind principalul factor de vulnerabilitate a CNA. Față de momentul 2013, a devenit imperioasă și rezolvarea problemelor de management la nivelul CNA, pentru a recâștiga credibilitatea unei instituții vitale pentru însănătoșirea audiovizualului românesc.

Consiliul Național de Combatere a Discriminării (CNCD), este prima "instanță" a plângerilor legate de discursul discriminatoriu. Ca și în cazul CNA, CNCD are potențialul de a se transforma într-o instituție–expert, jucându-și nu numai rolul de arbitru, ci și pe cel de educare a publicului. Studiul din 2013 releva că numărul cazurilor, relativ la mediul online, este oarecum mic, deși discursul rasist sau cel instigator la ură este abundent cu predilecție în mediul virtual. De altfel, în 2014, din cele 776 de plângeri adresate CNCD, doar 105 au avut ca temă demnitatea personală . Putem spune că toleranța la intoleranță este mare în România și că doar o consolidare a vizibilității și încrederii publice în CNCD va face ca numărul sesizărilor către Consiliu să crească, asanând discursul public de componentele ilegale sau dăunătoare.

Discuțiile purtate cu magistrații (în 2013) și cu jurnaliștii au evidențiat necesitatea existenței unor asociații profesionale puternice și coerente, care să intervină în apărarea reputației profesionale a membrilor lor. Magistrații au subliniat „obligația de rezervă" pe care o au față de justițiabili, ceea ce îi plasează într-o poziție de aparentă inferioritate în raport cu jurnaliștii, care se bucură de o libertate de expresie de care pot, de altfel, și abuza. În acest context s-a

subliniat rolul crucial al mecanismelor de „apărare a reputației" la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii (prin Inspecția Judiciară), dar și efectele limitate pe care aceste mecansime le au la nivelul societății. La rândul lor, jurnaliștii au subliniat că această neîncredere publică a fost alimentată de cazuri în care solidaritatea profesională a fost pusă înaintea adevărului și CSM a apărat reputația profesională a unor magistrați împotriva cărora, ulterior, a fost deschisă urmărirea penală exact pentru rațiunile semnalate de jurnaliști. În același timp, jurnaliștii au semnalat slăbiciunea unei generalizări de tipul "presa face" sau "jurnaliștii sunt corupți/agresivi/prost pregătiți/mercenari". Ambele grupuri și-au exprimat dorința de a se bucura de protecție profesională, care să crească credibilitatea publică a profesiei și care să ajute publicul să facă distincția între comportamentele corecte și cele care se abat de la normele etice. Pentru aceasta, asociațiile profesionale ar trebui să crească și să se maturizeze, oferind membrilor lor acest tip de servicii de reprezentare profesională, acolo unde membrii individuali nu pot acționa în nume propriu (cum este cazul magistraților). Dincolo de serviciile oferite membrilor lor, asociațiile profesionale ale celor două grupuri pot să colaboreze în eliminarea neînț elegerilor și neîncrederii și la elaborarea unor documente de auto-reglementare a relației dintre ele. A fost amintit cazul Ghidului privind relația dintre sistemul judiciar din România și mass-media, o inițiativă promițătoare, dar a cărei realizare a frustrat jurnaliștii, în ambele dăți când acest document a fost supus dezbaterii publice. Transparența procesului a fost scăzută, ceea ce nu a permis consultarea tuturor celor interesați. În plus, propunerile jurnaliștilor nu au fost luate în considerare.

Studiul nostru a relevat tendința crescătoare a incidenței cazurilor care implică noi tehnologii. Au apărut spețe pe tema libertății de exprimare în medii atipice, cum ar fi blogurile sau rețelele sociale. Deși acestea nu sunt încă numeroase, tendința va fi de creștere accentuată, ținând cont de dezvoltarea explozivă a Internetului în România. De altfel, toate cazurile tratate în lucrarea de față care implică publicații s-au referit la articole publicate (și) online. Legislația românească este acoperitoare, putând fi aplicată cu ușurință și domeniului online. Aplicarea ei rămâne, însă, problematică deocamdată, existând soluții care acționează în detrimentul libertății de exprimare sau care sunt tehnic inaplicabile, deoarece ignoră modul în care funcționează Internetul. Pregătirea magistraților pe această temă, prin schimburi de experiență cu țări în care cazuistica este deja mai bine dezvoltată, se dovedește necesară.

În egală măsură se dovedește necesară educarea publicului. Noile tehnlogii au "democratizat" discursul public, deschizând accesul la sfera publică al oricărei persoane care dispune de o conexiune de Internet. Astfel, o funcție rezervată până de curând jurnaliștilor profesioniști – anume culegerea și diseminarea de informații – este în zilele noastre la îndemâna oricui. O atare deschidere a sferei publice a dus însă la diluarea normelor profesionale care caracterizau jurnalismul și care impuneau cerințe de onestitate, echilibru, verificare a informațiilor și protejare a celorlalte persoane. În mediul actual, dacă oricine poate "genera conținut", astfel de obligații ar trebui să facă parte din educația de bază a tuturor, pentru a asigura menținerea unei minime calități a spațiului public. Ca atare, este necesară educarea generală a abilităților de a recepta și intepreta critic mesajul media (media literacy), precum și cunoașterea drepturilor și obligațiilor legale presupuse de practicarea discursului public.

În concluzie, considerăm că soluția pentru îmbunătățirea climatului în mass-media din România, pentru eliminarea exceselor editoriale și pentru asigurarea justului echilibru între libertatea de exprimare și alte drepturi individuale nu se găsește în schimbări sau ajustări de ordin legislativ. România are un instrumentar legislativ de reglementare și coreglementare suficient, dar acesta nu este utilizat pentru sancț ionarea derapajelor editoriale. Utilizarea constantă și coerentă a prevederilor legale, în respectul libertății de exprimare chiar și atunci când se urmărește protejarea demnității sau reputației personale, este un prim pas necesar înainte de a deschide orice altă discuție referitoare la cadrul legal. Este necesară consolidarea instituțională a organismelor cu rol de arbitru și asigurarea independenței lor, atât față de domeniul politic, cât și față de influențele concurențiale ale pieței. Tot astfel, asociațiile profesionale ale jurnaliștilor și magistraților trebuie să se consolideze și să ofere membrilor lor protecție în exercitarea onestă și de bună credință a profesiei lor. Creșterea competențelor media ale publicului ar trebui să devină o preocupare a sistemului de educație formală. Prezenta lucrare nu are pretenția de a fi exhaustivă.

Ediția revizuită, publicată în ianuarie 2016, a fost realizată în cadrul proiectului **Consolidarea Convenției Organizațiilor de Media,** coordonat de CJI în parteneriat cu Centras. Proiectul și-a propus să sprijine creșterea capacității organizațiilor profesionale ale jurnaliștilor de a susține interesul moral și legal al breslei și – în egală măsură - al publicului, în condițiile unei piețe profund marcate de probleme economice și de erodarea încrederii în mass-media.

Convenția Organizațiilor de Media (COM) s-a născut în 2002, din dorința de a oferi mai multă vizibilitate și putere de negociere profesioniștilor din mass-media. COM este o coaliție informală de asociații de jurnaliști, de alți profesioniști din mass-media, sindicate și organizații patronale care au identificat linii de acțiune comune pentru consolidarea sectorului mass-media din România și promovarea intereselor de grup ale breslei. Coordonarea COM și secretariatul tehnic au fost asigurate de CJI și ActiveWatch.

De la înființarea sa, COM a derulat întâlniri sau conferințe pe teme apropiate de obiectivele sale și a reacționat atunci când principiile sale fundamentale au fost în pericol. Cel mai important rezultat al activității COM rămâne elaborarea și adoptarea celor două documente de auto-reglementare, Statutul Jurnalistului și Codul Deontologic al COM, în iulie 2004. Ulterior (2009), COM a fost factorul motrice în elaborarea și adoptarea Codului Deontologic unificat, care sintetizează prevederile a peste 15 documente de auto-reglementare diferite.

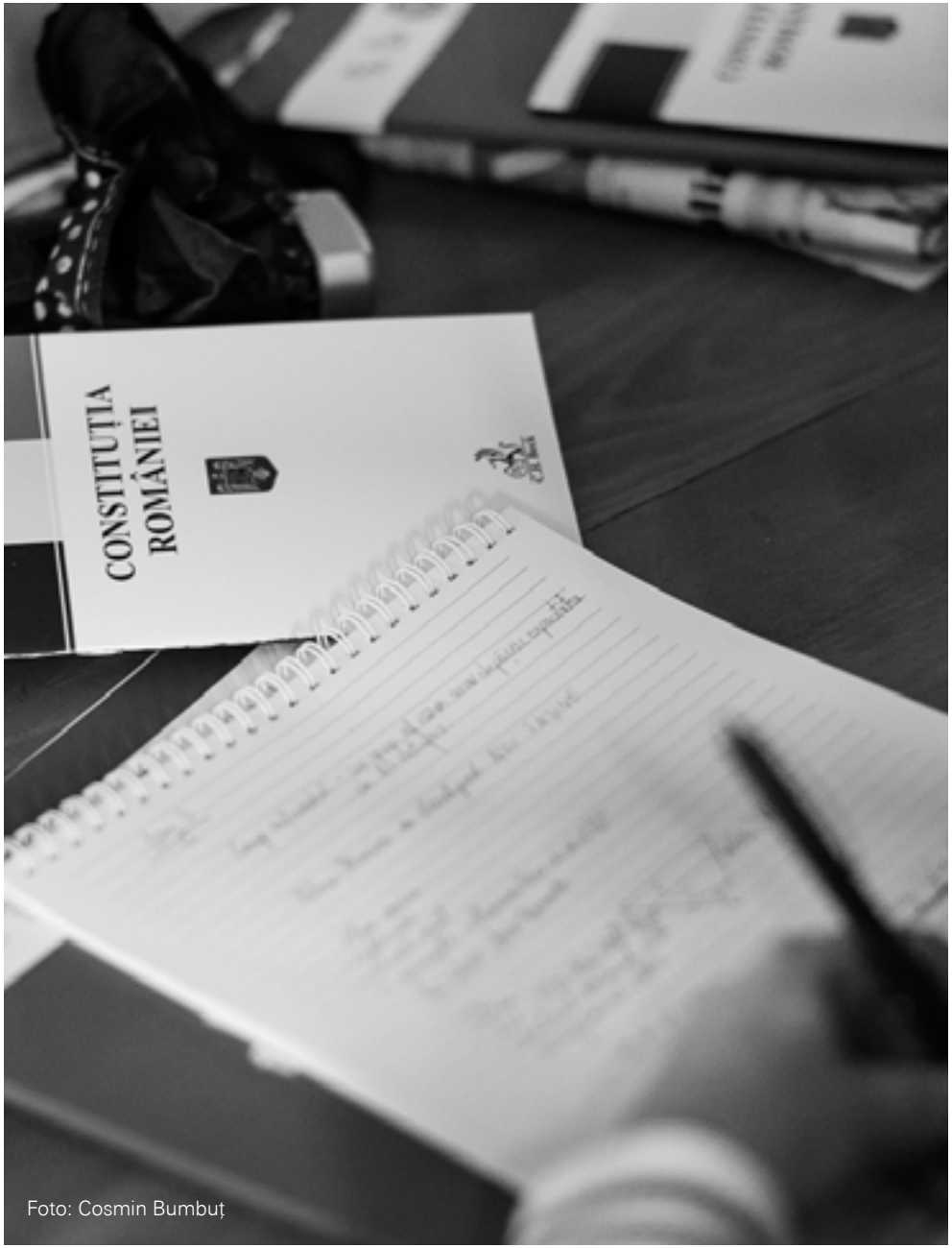

Foto: Cosmin Bumbuț

PARTEA I – CADRUL LEGISLATIV, COMENTARII ŞI STUDII DE CAZ

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI

Viața intimă, familială și privată?

Art. 26 (1) Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată.

(2) Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

Libertatea de exprimare

Art. 30 (1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.

Dreptul la informație

Art. 31 (1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor

asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

CODUL CIVIL

Spre deosebire de Codul civil 1865, Codul civil în vigoare conține prevederi specifice privind apărarea dreptului la viață privată, dreptului la demnitate și dreptului la propria imagine, exemplificări ale atingerilor ce pot fi aduse dreptului la viață privată, precum și dispoziții privind mijloacele de apărare a acestor drepturi și măsurile provizorii ce pot fi dispuse de către instanța de judecată, ce vor fi redate mai jos, după considerațiile generale privind răspunderea civilă. În plus, ca și Codul civil 1865, și cel actual conține dispoziții privind răspunderea civilă delictuală, utilizate de persoanele care se consideră prejudiciate prin exercitarea dreptului la liberă exprimare dincolo de limitele sale:

Art. 1349: Răspunderea delictuală

(1) Orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune și să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane.

(2) Cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral.

(3) În cazurile anume prevăzute de lege, o persoană este obligată să repare prejudiciul cauzat de fapta altuia, de lucrurile ori animalele aflate sub paza sa, precum și de ruina edificiului.

(4) Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de produsele cu defecte se stabilește prin lege specială.

Nu numai prevederile legate de răspunderea civilă delictuală pot constitui temei al unor acțiuni în instanță ce pot avea ca rezultat limitarea dreptului la liberă exprimare, ci și cele privind răspunderea contractuală.

Art. 1350: Răspunderea contractuală

(1) Orice persoană trebuie să își execute obligațiile pe care le-a contractat.

(2) Atunci când, fără justificare, nu își îndeplinește această îndatorire, ea este răspunzătoare de prejudiciul cauzat celeilalte părți și este obligată să repare acest prejudiciu, în condițiile legii.

(3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, niciuna dintre părți nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru a opta în favoarea altor reguli care i-ar fi mai favorabile.

Astfel, în măsura în care obligația de a nu face anumite declarații de natură să aducă atingere reputației unei persoane fizice sau juridice există într-un contract, partea ce se consideră prejudiciată prin încălcarea contractului se poate adresa instanței de judecată pentru obținerea unor daune.

Studiu de caz: răspunderea contractuală; încălcarea prevederilor contractuale care limitează anumite exprimări publice.

La data de 13 octombrie 2014, reclamanta A (societate comercială) s-a adresat Tribunalului București cu o acțiune împotriva reclamantului B, cu care se afla în relații contractuale în baza unui contract de prestări servicii și cesiune a drepturilor patrimoniale de autor, solicitând, printre altele, obligarea pârâtului la plata sumei de 3.000 euro pentru că acesta și-a încălcat obligația de abținere de la orice acțiuni de defăimare a reclamantei, ceea ce atrage răspunderea sa contractuală.

Prin sentința civilă nr. 2661 din 15 mai 2015, instanța a respins acest capăt de cerere reținând că, potrivit contractului, pe toată durata contractului, precum și ulterior, pe o durată de 2 ani de la încetarea acestuia, B s-a obligat să nu facă niciun fel de declarații, în formă scrisă sau orală, presei scrise, televiziunilor sau oricărei organizații media, de natură să aducă atingere imaginii companiei A, a conducerii sau angajaților acesteia sau partenerilor lor de afaceri. De asemenea, a reținut că B a postat un comunicat pe Facebook, nu l-a predat unei organizații media, iar referirile la A au vizat evoluția unui anumit proiect și a neînțelegerilor și discuțiilor ivite între părți pe această temă. „Limbajul folosit de pârât a fost decent, fără jigniri sau trivialități, iar prezentarea faptelor s-a făcut de o manieră conformă cu realitatea, în contextul în care reclamanta nu a negat discuțiile prezentate și acțiunile relatate de pârât în acel comunicat [...]. Prezentarea publică a unor acțiuni ale beneficiarului pe care acesta și le-a asumat, invocând politica postului, nu poate fi de natură a afecta imaginea sa, care se dorește a fi o reflectare a politicii sale editoriale." În aceste condiții, instanța a apreciat că prin declarația postată pe o rețea de socializare pârâtul nu a făcut afirmații de natură a denigra reclamanta, astfel că nu a fost încălcat contractul dintre părți.

Sentința a rămas definitivă prin anularea apelului reclamantei.

Dreptul la libera exprimare

Art. 70. - (1) Orice persoană are dreptul la libera exprimare.

(2) Exercitarea acestui drept nu poate fi restrânsă decât în cazurile și limitele prevăzute la art. 75.

Dreptul la viața privată

Art. 71. - (1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private.

(2) Nimeni nu poate fi supus vreunor imixtiuni în viața intimă, personală sau de familie, nici în domiciliul, reședința sau corespondența sa, fără consimțământul său ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

(3) Este, de asemenea, interzisă utilizarea, în orice mod, a corespondenței, manuscriselor sau a altor documente personale, precum și a informațiilor din viața privată a unei persoane, fără acordul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

Dreptul la demnitate

Art. 72. - (1) Orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale.

(2) Este interzisă orice atingere adusă onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

Studiu de caz: dreptul la demnitate; mijloace de apărare a drepturilor nepatrimoniale; răspundere civilă delictuală; daune morale.

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Judecătoriei Tg-Jiu sub nr. [...]. reclamantul A a chemat în judecată pe pârâții B și C, solicitând obligarea pârâților la plata sumei de 40.000 lei reprezentând daune morale pentru prejudiciul de imagine suferit în urma publicării în ziarul [...] a unor articole defăimătoare, insultătoare și calomnioase, precum și obligarea pârâților să dezmintă public informațiile calomnioase făcute cu privire la persoana reclamantului în articolele publicate în [...] în datele de 7 septembrie 2012 și 11 octombrie 2012.

În motivarea acțiunii a arătat că în data de 7 septembrie 2012 a fost publicat articolul „ș...ț" în care se fac afirmații neadevărate referitoare la activitatea sa profesională, afirmații care aduc atingere gravă demnității, onoarei, reputației și imaginii publice pe care reclamantul o are în cadrul Universității [...], aceea de președinte al Senatului Universitar. De asemenea, în articolul scris de C sub titlul „[...]" se afirmă că „toată conducerea [...] este formată din plagiatori, adică hoți infiltrați în mediul universitar, hoți grețoși pe care îi susținem financiar din taxele și impozitele pe care le plătim Statului Român. Rog cititorii să conștientizeze că asemenea impostori, găinari, falși universitari, când își iau salariul sau primele de cercetare (adică primele pentru furt), fură din banul nostru pentru că [...] nu primește bani din alte bugete, decât din cel public, iar bugetul public este constituit din taxele și impozitele plătite de noi și familiile noastre [...]". A mai arătat reclamantul că, în același articol, sub titlul „[...]", C. a afirmat că „președintele de ședință al Senatului (posesor a două slujbe la stat) A. a furat bani publici la ș...ț din multe puncte de vedere, fiind un tătuc al deturnării de fonduri (ce altceva este frecventa schimbare a destinației unor sume spre fondul de cercetare în timp de rezultatul este producerea unor plagiate?) și că doresc să sfătuiesc toți studenții [...] să copieze fără frică la examenele din această sesiune, în special la următorii profesori care, la rându-le, au copiat pentru a ajunge pe funcții la această universitate, dar și cu scopul evident de a fura neostenit din banul public: A., [...], [...], [...], [...]"

În plus, reclamantul a mai arătat că, în data de 11 octombrie 2012, în articolul intitulat [...] „mai întâi domnul A și-a falsificat CV-ul, apoi că funcționează instituțional în cel mai pur stil stalinist și finalmente că e plagiator"; "cel mai direct exemplu este cel cu D. – și domnia sa o victimă a dragostei agresive de admirator a domnului A. ... Ca un pasional incurabil, i-a rescris cartea, dar i-a negat paternitatea. La momentul respectiv, am simțit că A. aduce cu Adi Minune".

În drept acțiunea a fost întemeiată pe art.58, 72, 73, 75, 1349, 1357, 1369, 1370, 1391 Cod civil.

Pârâții s-au apărat arătând că subiectele abordate sunt de interes public, referindu-se la o instituție publică și la prestația conducătorilor acesteia, că au acționat cu bună credință și în limitele acceptabile ale discursului mediatic și că reclamantul este cercetat în cel puțin trei dosare penale ca urmare a abuzurilor și posibilelor ilegalități săvârșite de acesta în calitate de conducător al instituției publice. Mai mult, articolul din 11 octombrie 2012 a fost premiat în cadrul programului de susținere a jurnalismului de investigație derulat de Fundația Freedom House.

Instanța a apreciat că pârâții, prin afirmațiile făcute în cadrul celor două articole, nu se pot bucura de protecția dispozițiilor art.10 din Convenția europeană a drepturilor omului, afirmațiile acestora nefiind dovedite cu niciun mijloc de probă. Deși reclamantul este acuzat de săvârșirea unor infracțiuni, pârâții nu au prezentat înscrisuri emise de organele de urmărire penală. De asemenea, deși reclamantul este acuzat de plagiat, nu se face dovada că instituțiile în drept să constate existența plagiatului s-ar fi pronunțat în acest sens. Înscrisurile depuse de pârâți, constând în copii xerox ale lucrărilor reclamantului și alte lucrări despre care se afirmă că sunt plagiate, nu sunt de natură să ducă la concluzia că există plagiat, cu atât mai mult cu cât instanțele de judecată nu au competența să constate existența plagiatului. În plus, exprimarea folosită cu referire la reclamant, duce la concluzia că pârâții nu au acționat cu bună-credință, tonul articolelor fiind acela de a leza gratuit reputația reclamantului. În consecință, prin sentința civilă nr. 6061 din 13 septembrie 2013, instanța a admis acțiunea și a dispus obligarea la plata sumei de 40.000 lei cu titlul de daune morale, precum și obligarea pârâților la dezmințirea publică a afirmațiilor calomnioase la adresa reclamantului.

Recursurile formulate de pârâți au fost judecate de Tribunalul Gorj care, la 25 februarie 2014, le-a admis și a modificat sentința în parte, în sensul că a admis în parte acțiunea și i-a obligat pe pârâți să plătească reclamantului suma de 5.000 lei cu titlul de daune morale, în loc de 40.000 lei. Tribunalul a menținut celelalte dispoziții ale sentinței.

Dreptul la propria imagine

Art. 73. - (1) Orice persoană are dreptul la propria imagine.

(2) În exercitarea dreptului la propria imagine, ea poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri. Dispozițiile art. 75 rămân aplicabile.

Atingeri aduse vieții private

Art. 74. - Sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 75, pot fi considerate ca atingeri aduse vieții private:

a) intrarea sau rămânerea fără drept în locuință sau luarea din aceasta a oricărui obiect fără acordul celui care o ocupă în mod legal;

b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private, săvârșită prin orice mijloace tehnice, sau utilizarea, în cunoștință de cauză, a unei asemenea interceptări;
c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane aflate într-un spațiu privat, fără acordul acesteia;
d) difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără acordul celui care îl ocupă în mod legal;
e) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege;
f) difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără acordul persoanei în cauză;
g) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala și cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără acordul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără acordul familiei sau al persoanelor îndreptățite;
h) utilizarea, cu rea-credință, a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană;
i) difuzarea sau utilizarea corespondenței, manuscriselor ori a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reședința, precum și numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără acordul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.

Studiu de caz: dreptul la propria imagine; atingeri aduse dreptului la viață privată; satira și caricatura.

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Judecătoriei Bacău, la data de 15 aprilie 2015, reclamantul A a solicitat ca instanța să constate încălcarea dreptului la onoare, demnitate, reputație, imagine și viață privată de către pârâtul B, prin formularea de către acesta a unor afirmații denigratoare, defăimătoare, ironice, batjocoritoare și mincinoase, obligarea pârâtului la publicarea de scuze publice prin intermediul presei online și publicarea dispozitivului, pe cheltuiala acestuia, în Monitorul Oficial și într-un ziar de largă circulație și obligarea pârâtului la plata sumei de 10.000 euro cu titlul de daune morale.

Cu privire la dreptul la imagine, reclamantul a arătat că pârâtul a formulat o serie de comentarii ironice și batjcoritoare la adresa înfățișării sale, asociindu-l cu maneliștii și reproducându-i fața în ipostaze compromițătoare, prin folosirea unor decupaje.

Prin sentința civilă nr. 6223 din 4 noiembrie 2015, instanța a respins acțiunea reclamantului ca neîntemeiată. Cu privire la încălcarea presupusă a dreptului la imagine, instanța a reținut că expresia „manelele ie viața mea" a fost „asociată și unei imagini în care chipul reclamantului este atribuit unui alt trup amplasat lângă un autoturism pe care este postat acest slogan. Instanța reține că postarea reprezintă o metamorfoză a realității care implică satira și caricatura, completată cu o doză de exagerare. Asocierea cu un gen muzical, cum este maneaua, nu poate fi considerată în sine denigratoare. Aceleași considerente sunt avute în vedere de instanță și în cazul imaginii în care este prezentat un câine care aleargă după un soldat căruia i s-a transpus fața reclamantului în timp ce alți soldați privesc de pe margine. Modul distorsionat în care a fost înfățișat reclamantul, corelat cu maniera de portretizare, constituie o caricaturizare prin folosirea satirei și nu se poate reține o ingerință în dreptul la viață privată și nici nu presupune acordul pârâtului pentru folosirea imaginii sale".

Până la data publicării prezentului material, nu există informații cu privire la promovarea unei căi de atac împotriva acestei sentințe.

Limite

Art. 75. - (1) Nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune atingerile care sunt permise de lege sau de convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte.
(2) Exercitarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea pactelor și convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în prezenta secțiune.

Comentariu:
Art. 75 din Codul civil exprimă dorința leguitorului de a include un temei legal expres pentru realizarea unui echilibru între exercitarea, pe de o parte, a dreptului la liberă exprimare și, pe de altă parte, a celorlalte drepturi civile nepatrimoniale consacrate prin art. 71-73. Acest echilibru se realizează printr-o analiză punctulă a elementelor unei spețe concrete de către destinatarii normei juridice și/sau instanțele de judecată.

Referirea la convențiile și pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte este generoasă, incluzând atât instrumentele de la nivelul Organizației Națiunilor Unite, cât și instrumentele regionale. De aceea, în privința României, o importanță deosebită are Convenția europeană a drepturilor și libertăților fundamentale și interpretarea prevederilor acesteia – art. 10 – dreptul la liberă exprimare și art. 8 – dreptul la viață privată – de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.
Interpretarea art. 75 trebuie realizată în lumina art. 20 din Constituția României, care prevede că:
(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.
(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

De asemenea, trebuie subliniat că excepția prevăzută de art. 75 se aplică în relație cu mijloacele de apărare, cu măsurile provizorii prevăzute de art. 253 și 255, dar și cu răspunderea delictuală din noul Cod civil.

Studiu de caz: răspunderea delictuală pentru prejudicii de imagine produse prin presă; apărarea drepturilor nepatrimoniale ale persoanei juridice; excepția prevăzută de art.75 Cod civil.

Prin cererea adresată Judecătoriei Sectorului 6, București, SC A I-a acționat în judecată pe B în temeiul art. 1349, 1357-1359, 1381, 1385-1386 Cod civil (răspunderea civilă delictuală pentru fapta proprie), solicitând daune morale în sumă de 100.000 lei reprezentând repararea prejudiciului de imagine ca urmare a afirmațiilor denigratoare aduse prin publicarea articolului „ș...ț", publicarea, în termen de 15 zile de la data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii, pe cheltuiala pârâtului, a unei scrisori publice de scuze în trei cotidiane centrale și în două cotidiane locale, publicarea hotărârii judecătorești care se va pronunța în cauză, în termen de 15 zile de la data rămânerii definitive și irevocabile a acesteia, pe cheltuiala pârâtului, în două cotidiane locale și cheltuieli de judecată.

Reclamantul a susținut că, prin articolul publicat, B a adus grave acuzații, nefondate, denigratoare, mincinoase și defăimătoare la adresa S.C. A, cât și a directorului general al acesteia, de natură să afecteze grav prestigiul, imaginea și reputația societății. Afirmațiile pârâtului la adresa societății reclamante au fost: „Cele 18 apartamente din ansamblul de locuințe G al ANL, din cartierul C, construite de firma A, a miliardarului ș...ț, au unele dintre cele mai grave probleme de proiectare și execuție. Nici în regimul lui Ceaușescu nu au fost întâlnite aceste dezastre de construcție, după părerea unui expert din cadrul ISC ...". Societatea reclamantă a arătat că nu putea executa lucrările de construcție fără a respecta proiectul, astfel încât nu există legătură între afirmațiile din articol și execuția efectuată de reclamantă. Mai mult, orice afirmație de genul „miliardarul român a încasat de la stat pentru acest proiect peste 3 miliarde de euro", făcând legătura cu presupuse și nedovedite „probleme de proiectare și execuție" reprezintă o încercare de a crea în rândul proprietarilor de locuințe și a opiniei publice temeri nejustificate, un climat de nesiguranță, ducând la denigrarea imaginii, a prestigiului și încrederii pe care le-a câștigat SC A, intenția de a defăima fiind evidentă și depășind limitele libertății de exprimare. A mai susținut că autorul articolului nu a procedat la o verificare, măcar sumară, a celor arătate, ceea ce dovedește reaua-credință cu care a acționat jurnalistul.

Cu privire la cele de mai sus, trebuie remarcat că reclamantul nu și-a întemeiat acțiunea pe articolele din Codul civil privitoare la dreptul la imagine și demnitate, respectiv pe art. 253 – mijloace de apărare -, care este aplicabil și persoanei juridice, potrivit art. 257 Cod civil, ci a ales calea răspunderii delictuale, astfel cum erau întemeiate acțiunile asemănătoare inițiate sub imperiul Codului civil 1865, în baza art. 998 și următoarele.

Pârâtul s-a apărat invocând, printre altele, aplicabilitatea art. 75 Cod civil și ale art. 10 alin 1 din Convenția europeană a drepturilor omului. În plus, a arătat că există bază factuală pentru afirmațiile din articol, respectiv că apartamentele construite de reclamantă nu corespund schiței anexe la contractul de construire, că în apartamente au fost amplasate două nișe în care se află țevile prin care se scurg dejecțiile și apa menajeră, fapt ce contravine normativelor de construcții.

Prin sentința civilă nr. 10127 din 21 noiembrie 2012, Judecătoria Sectorului 6, București, a respins cererea reclamantului ca neîntemeiată. Deși instanța nu a făcut referire expresă la aplicabilitatea art. 75 în cauză, motivarea a invocat in extenso jurisprudența CEDO cu privire la art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, interesul public justificat de articol și existența unei baze factuale a acuzațiilor, care constau în afirmații adevărate, așa cum s-a dovedit prin probatoriul administrat:

„Având în vedere că articolul incriminat trata un subiect de interes public, pârâtul nu a avut intenția de a o denigra pe reclamană, iar informațiile puse la dispoziție de aceasta aveau un temei factual. Chiar dacă pârâtul D.R. a făcut afirmații pe care reclamanta le consideră denigratoare, instanța nu consideră că limbajul și modul cum au fost exprimate aceste afirmații șauț adus o atingere suficient de gravă prestigiului sau imaginii reclamantei, pentru a putea califica afirmațiile incriminate drept un delict civil.

Din probele administrate nu rezultă că reclamanta a combătut cele relatate în articol, dimpotrivă, informațiile au fost verificate de jurnalist înainte de publicare, și indiferent dacă ele reprezintă imputări de fapte sau judecăți de valoare, instanța constată că ele aveau un temei faptic. Investigația sa a fost de natură să îl convingă de veridicitatea acestora, motiv pentru care intenția pârâtului nu a fost de a o denigra pe reclamantă, ci de a aduce faptele respective în atenția publicului, pârâtul neacționând cu rea-credință.

Mai mult, instanța reține că, deși reclamanta, în calitatea sa de persoană juridică lezată prin afirmații făcute în presă, pe care le consideră neadevărate, avea dreptul la replică, putând cere organului de presă să publice un răspuns sub formă de replică, rectificare sau declarație, aceasta nu a înțeles să recurgă la această măsură în vederea reparării pretinsei atingeri aduse imaginii sale."

Reclamanta a formulat recurs împotriva acestei sentințe civile, care a fost respins ca neîntemeiat de către Tribunalului București la data de 6 decembrie 2013.

Prezumția de consimțământ

Art. 76. - Când însuși cel la care se referă o informație sau un material le pune la dispoziția unei persoane fizice ori persoane juridice despre care are cunoștință că își desfășoară activitatea în domeniul informării publicului, consimțământul pentru utilizarea acestora este prezumat, nefiind necesar un acord scris.

Comentariu:
Prin art. 14 din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Codului civil s-a clarificat aplicarea în timp a prevederilor art. 76. Astfel, acesta nu se aplică în cazul în care punerea la dispoziție a informației sau a materialului s-a făcut anterior datei intrării în vigoare a Codului civil (1 octombrie 2011), chiar dacă utilizarea informației ori a materialului se realizează după această dată. Pentru informațiile sau

materialele puse la dispoziția persoanelor fizice sau juridice care își desfășoară activitatea în domeniul informării publicului înainte de 1 octombrie 2011 este necesar acordul scris.

Respectul datorat persoanei decedate

Art. 78. - Persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa, precum și cu privire la corpul său.

Interzicerea atingerii memoriei persoanei decedate

Art. 79. - Memoria persoanei decedate este protejată în aceleași condiții ca și imaginea și reputația persoanei aflate în viață.

Comentariu:
Cu privire la art. 78 și 79, limitele prevăzute de art. 75 duc la concluzia că aceste două articole nu ar trebui să își găsească aplicarea cu privire la persoanele publice decedate, din orice sferă a vieții sociale ar proveni (personalități istorice, literare, artistice, sportive etc). O interpretare contrară ar duce la situația, inacceptabilă într-o societate democratică, în care chestiuni de interes public legate de trecut nu ar putea fi puse în dezbatere publică.

În aceeași cheie trebuie interpretată și limitarea suplimentară introdusă de legiuitor cu privire la persoanele care pot recurge la mijloace de apărare în cazul unor atingeri aduse memoriei persoanei decedate. Astfel, potrivit art. 256, numai soțul supraviețuitor, oricare dintre rudele în linie dreaptă ale persoanei decedate și oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv sunt titularele dreptului la acțiune.

Comentariu:
Prin art. 15 din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Codului civil s-a clarificat aplicarea în timp a prevederilor art. 78-79. Astfel, acestea sunt aplicabile indiferent de data decesului.

Ocrotirea personalității umane

Art. 252. - Orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor intrinseci ființei umane, cum sunt viața, sănătatea, integritatea fizică și psihică, demnitatea, intimitatea vieții private, libertatea de conștiință, creația științ ifică, artistică, literară sau tehnică.

Comentariu:
Capitolul II al Titlului II al Codului civil (Persoana fizică), care se referă la respectul datorat ființei umane și drepturilor ei inerente, are o abordare neunitară în privința dreptului la liberă exprimare. În art. 58 (drepturile personalității), acest drept nu este prevăzut *expresis verbis,* dar, deoarece acest articol cuprinde o enumerare exemplificativă, se poate interpreta că se referă și la dreptul la liberă exprimare (alin. 1: orice persoană are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieții private, precum și alte asemenea drepturi recunoscute de lege). O asemenea interpretare se bazează și pe faptul că art. 70 consacră, de data aceasta expresis verbis, dreptul la liberă exprimare, în secțiunea dedicată respectului vieții private și demnității umane.

Această interpretare se poate aplica și art. 252 și următoarelor din Cod civil, care se referă la ocrotirea personalității, la mijloacele de apărare ale drepturilor personalității și la măsurile provizorii care pot fi dispuse în acest sens. Art. 252 conține din nou o enumerare exemplificativă, de data aceasta cuprinzând o referire directă la aspecte ce țin de libertatea de exprimare, cum ar fi libertatea de creație științifică, artistică, literară și tehnică.

Rămâne de văzut în ce măsură destinatarii normelor de drept în discuție, respectiv instanțele de judecată, vor recurge la mijloacele de apărare și măsurile provizorii, respectiv vor aplica aceste prevederi și unor atingeri aduse dreptului la liberă exprimare, nu numai atingerilor aduse dreptului la viață privată, imagine, demnitate etc.

Mijloace de apărare

Art. 253. - (1) Persoana fizică ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate ori amenințate poate cere oricând instanței:

a) interzicerea săvârșirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă;

b) încetarea încălcării și interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă;

c) constatarea caracterului ilicit al faptei săvârșite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), în cazul încălcării drepturilor nepatrimoniale prin exercitarea dreptului la libera exprimare, instanța poate dispune numai măsurile prevăzute la alin. (1) lit. b) și c).

(3) Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanței să îl oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum sunt:

a) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare;

b) orice alte măsuri necesare pentru încetarea faptei ilicite sau pentru repararea prejudiciului cauzat.

(4) De asemenea, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acțiune este supus prescripției extinctive.

Comentariu:
Excepția prevăzută de art. 243 alin. 2 pune în acord Codul civil cu Constituția României care, în art. 30 alin. 2, interzice cenzura de orice fel. Or, interzicerea exprimării înainte ca ea să se producă efectiv echivalează cu cenzura. În același sens trebuie interpretat și aplicat și alin. 3, instanța neputând dispune măsuri necesare pentru restabilirea dreptului atins și încetarea faptei ilicite care să echivaleze cu cenzura (a se vedea și studiul de caz următor, în care decizia instanței este neclară cu privire la acest aspect).

Studiu de caz: mijloace de apărare a drepturilor nepatrimoniale; dreptul la imagine, reputație și demnitate; răspundere civilă delictuală; neacordarea daunelor morale; înlăturarea afirmațiilor cu caracter denigrator din cadrul unor articole sau de pe site-urile unor terți; înlăturarea comentariilor cititorilor; obligarea la publicarea hotărârii instanței.

Prin acțiunea înregistrată pe rolul Judecătoriei Sectorului 6 sub nr. [...], reclamanta A a chemat în judecată pe pârâții B și C, solicitând constatarea încălcării dreptului la imagine, reputație și demnitate ca urmare a publicării mai multor comentarii denigratoare a pârâților la adresa sa pe site-urile […] (aparținând pârâtului B) și […] (site aparținând ziarului […]); obligarea pârâților la plata sumei de 100.000 lei fiecare, reprezentând daune morale pentru prejudiciul de imagine produs prin afirmațiile defăimătoare privind reputația profesională și probitatea reclamantei și atingerea adusă imaginii sale; obligarea la înlăturarea pasajelor din articolele pârâților din datele de […], […] și […] 2013, […] 2014, […] 2014 și […] 2014 de pe site-urile ș…ț și ș…ț, precum și a comentariilor la aceste articole care aduc atingere reputației profesionale și imaginii reclamantei; obligarea pârâților să înlăture pe cheltuiala lor din cadrul tuturor site-urilor a articolelor publicate de aceștia care au fost preluate de pe site-ul […] și […]; obligarea pârâților la publicarea pe cheltuiala lor, în ziarele […], ș…] și […] (atât în formatul print, cât și în cel electronic), precum și pe site-urile […] și […] a hotărârii pronunțate de instanță, în cazul admiterii acțiunii; obligarea pârâților să înceteze încălcarea dreptului la imagine și interzicerea pe viitor a denigrărilor realizate de pârâți la adresa reclamantei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat că cei doi pârâți au publicat mai multe articole cu caracter denigrator de natură a-i prejudicia reputația profesională și imaginea, în calitate de procuror. Pârâții ar fi folosit mai multe expresii calomnioase și denigratoare pentru a pune la îndoială probitatea profesională și buna sa credință în ceea ce ce privește aplicarea de către reclamantă a dispozițiilor legale într-unul din dosarele în care a fost desemnată să efectueze cercetări, aceștia urmărind decredibilizarea sa sub aspectul competenței profesionale, deși are o experiență de peste 18 ani ca procuror.

În drept, reclamanta a invocat dispozițiile art. 72, art. 252, art. 253 și art. 1349 Cod civil.

Ulterior, printr-o nouă acțiune înregistrată pe rolul Judecătoriei Sectorului 5, reclamanta A i-a chemat din nou în judecată pe pârâții B și C, cu aceleași capete de cerere în legătură cu alte două articole publicate după introducerea primei acțiuni, respectiv la finalul anului 2014 și la începutul anului 2015. Judecătoria Sectorului 5 a dispus conexarea dosarului la cel înregistrat deja pe rolul Judecătoriei Sectorului 6.

Prin sentința civilă nr. 5106 din 24 iunie 2015, instanța a admis în parte cererea principală și cererea conexă, a constatat că prin șase dintre articolele publicate de pârâți (din totalul de 8) a fost încălcat dreptul reclamantei la reputație și demnitate. Instanța a respins în rest cererea de chemare în judecată principal și conexă ca neîntemeiate și i-a obligat pe pârâți să publice hotărârea, după rămânerea definitivă, în integralitate, în ziarele […], […] și […], în format print și electronic, cât și pe site-urile […] și […].

Cu privire la capetele de cerere respinse, instanța a reținut că, față de conținutul dreptului la imagine, reglementat de art. 73 din Codul civil, acesta nu a fost încălcat, nefiind administrate probe din care să rezulte că pârâții ar fi reprodus în articolele publicate înfățișarea fizică a reclamantei.

Instanța a respins și cererea reclamantei ca pârâții să înlăture de pe site-urile proprii afirmațiile apreciate de reclamantă drept denigratoare; înlăturarea afirmațiilor este „fără eficiență din punct de vedere al restabilirii dreptului atins, atâta vreme cât acestea sunt conținute în prezenta hotărâre care va fi publicată pe cele două site-uri care au găzduit articolele menționate".

„În privința comentariilor cititorilor la articolele publicate de pârâți, acestea nu aparțin celor doi jurnaliști pentru a fi obligați la înlăturarea acestora, instanța făcând de altfel referire și la acestea în considerentele hotărârii pentru a evidenția impactul articolelor asupra publicului cititor, restabilind în această manieră dreptul atins. În privința înlăturării articolelor scrise de către pârâți de pe site-urile care le-au preluat, obligația nu poate fi stabilită în sarcina pârâților, aceștia neavând drept de administrare a acestor site-uri, care pot fi în număr variabil, necunoscut […]."

Cererea de acordare a daunelor morale a câte 100.000 lei în sarcina fiecărui pârât, prin fiecare din cele două acțiuni promovate a fost respinsă, instanța apreciind că constatarea de către instanță a încălcării de către pârâți a dreptului reclamantei la reputație și demnitate este o reparație echitabilă și suficientă pentru reclamantă.

Hotărârea Judecătoriei Sectorului 6 nu este definitivă, atât reclamanta, cât și pârâții formulând apel, care nu a fost judecat până la data publicării prezentei lucrări.

Apărarea dreptului la nume

Art. 254. – (1) Cel al cărui nume este contestat poate să ceară instanței judecătorești recunoașterea dreptului său la acel nume.

(2) De asemenea, cel care este lezat prin uzurparea, în tot sau în parte, a numelui său poate să ceară oricând instanței judecătorești să dispună încetarea acestei atingeri nelegitime.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, și apărării dreptului la pseudonim, ales în condițiile legii.

Comentariu:
Aliniatele 2 și 3 ale art. 254 ar putea duce la atingeri la adresa dreptului la liberă exprimare în situația unor interpretări extensive aplicate parodiilor, dincolo de intenția de legiferare, care se referă strict la uzurparea numelui sau pseudonimului. Acțiunea de uzurpare presupune o însușire frauduloasă a numelui sau pseudonimului; or parodierea unei persoane, prin utilizarea temporară a numelui sau pseudonimului acesteia, este o formă licită de exprimare, astfel încât art. 254 nu ar trebui să își găsească aplicarea în asemenea situații.

Măsuri provizorii

Art. 255. – (1) Dacă persoana care se consideră lezată face dovada credibilă că drepturile sale nepatrimoniale fac obiectul unei acțiuni ilicite, actuale sau iminente și că această acțiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat, poate să ceară instanței judecătorești luarea unor măsuri provizorii.

(2) Instanța judecătorească poate să dispună în special:

a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;

b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor.

(3) În cazul prejudiciilor aduse prin mijloacele presei scrise sau audiovizuale, instanța judecătorească nu poate să dispună încetarea, cu titlu provizoriu, a acțiunii prejudiciabile decât dacă prejudiciile cauzate reclamantului sunt grave, dacă acțiunea nu este în mod evident justificată, potrivit art. 75, și dacă măsura luată de instanță nu apare ca fiind disproporționată în raport cu prejudiciile cauzate. Dispozițiile art. 253 alin. (2) rămân aplicabile.

(4) Instanța soluționează cererea potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța președințială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care cererea este formulată înainte de introducerea acțiunii de fond, prin hotărârea prin care s-a dispus măsura provizorie se va fixa și termenul în care acțiunea în fond trebuie să fie introdusă, sub sancțiunea încetării de drept a acelei măsuri. Dispozițiile alin. (6) sunt aplicabile.

(5) Dacă măsurile luate sunt de natură să producă un prejudiciu părții adverse, instanța îl poate obliga pe reclamant să dea o cauțiune în cuantumul fixat de aceasta, sub sancțiunea încetării de drept a măsurii dispuse.

(6) Măsurile luate potrivit prezentului articol anterior introducerii acțiunii în justiție pentru apărarea dreptului nepatrimonial încălcat încetează de drept, dacă reclamantul nu a sesizat instanța în termenul fixat de aceasta, dar nu mai târziu de 30 de zile de la luarea acestora.

(7) Reclamantul este ținut să repare, la cererea părții interesate, prejudiciul cauzat prin măsurile provizorii luate, dacă acțiunea de fond este respinsă ca neîntemeiată. Cu toate acestea, dacă reclamantul nu a fost în culpă ori a avut o culpă ușoară, instanța, în raport cu circumstanțele concrete, poate fie să refuze obligarea sa la despăgubirile cerute de partea adversă, fie să dispună reducerea acestora.

(8) Dacă partea adversă nu solicită daune-interese, instanța va dispune eliberarea cauțiunii, la cererea reclamantului, prin hotărâre dată cu citarea părților. Cererea se judecă potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța președințială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care pârâtul se opune la eliberarea cauțiunii, instanța va fixa un termen în vederea introducerii acțiunii de fond, care nu poate fi mai lung de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii, sub sancțiunea încetării de drept a măsurii de indisponibilizare a sumei depuse cu titlu de cauțiune.

Studiu de caz: dreptul la demnitate, onoare, viață particulară, dreptul la propria imagine; măsuri provizorii pentru apărarea drepturilor nepatrimoniale; ordonanță președințială.

Prin cererea de ordonanță președințială înregistrată pe rolul Tribunalului Maramureș, Secția I Civilă, reclamanta A a solicitat, în contradictoriu cu B, ca instanța să pronunțe o hotărâre prin care pârâtul să fie obligat să posteze cu titlu provizoriu, până la pronunțarea unei hotărâri pe fond, textul „Afirmațiile din acest articol referitoare la [...] A sunt în litigiu la Tribunalul Maramureș sub dosar nr. [...], având ca obiect încălcarea dreptului la demnitate, onoare, viață particulară, a dreptului la propria imagine și daune morale" pe prima pagină a site-urilor/ziarelor online [...] și [...], precum și deasupra titlurilor următoarelor articole [...]. Reclamanta a mai solicitat obligarea pârâtului B, pe cheltuiala acestuia, să transmită vizual, până la data pronunțării pe fond, în emisiunea [...] sau în oricare alte emisiuni pe care le va realiza la alte posturi de televiziune, următorul text „Afirmațiile redactorului B din emisiunile din 01.06.2011, 09.06.2011, 14.06.2011, 15.06.2011, referitoare la [...] sunt în litigiu la Tribunalul Maramureș sub dosar nr. [...], având ca obiect încălcarea dreptului la demnitate, onoare, viață particulară, a dreptului la propria imagine și daune morale." În completarea acțiunii, reclamanta a solicitat încetarea provizorie a încălcării drepturilor cu caracter nepatrimonial deduse litigiului înregistrat sub nr. [...], privind imaginea, onoarea, demnitatea și viața privată a reclamantei A, precum și interzicerea până la soluționarea irevocabilă a fondului cauzei, a publicării și mediatizării TV a articolelor/emisiunilor defăimătoare la adresa acesteia.

Prin sentința civilă nr. 73/19.01.2013 Tribunalul Maramureș a reținut că, pentru faptele săvârșite până la data de 1.10.2011, cererea de ordonanță președințială a fost întemeiată în drept pe dispozițiile art. 581 Cod procedură civilă, iar pentru cele reținute după data de 1.10.2011 s-au invocat dispozițiile art. 255 Cod civil. În privința aplicării art. 581 Cod procedură civilă, instanța a statuat că nu sunt îndeplinite condițiile impuse de acesta, respectiv urgența, iar obiectul cererii reprezintă o obligație de a face, care nu poate fi dispusă pe calea ordonanței președințiale. În consecință, a apreciat cererea drept inadmisibilă.

Cu privire la aplicarea art. 255 Cod civil, instanța a reținut că în publicațiile făcute de reclamant după data de 1.10.2011 apar poze ale reclamantei fără ca în prealabil să fi existat un acord din partea acesteia, încălcându-se art. 73 Cod civil. Pe de altă parte, prin afirmațiile scrise de pârât la adresa reclamantei, respectiv că „aceasta este mai virgină ca niciodată", „Atenție medic prost! Om care a ucis 12 oameni", „scoate pe bandă morții din sala de operație", „femeia asta urâtă", „în vasta ei nemernicie, această femeie urâtă foc", se apreciază că s-au încălcat dispozițiile art. 71, 72, 73 Cod civil, respectiv dreptul la viață privată, la demnitate și imagine.

În consecință, instanța a admis în parte cererea reclamantei, în sensul că pârâtul va fi obligat să înceteze provizoriu încălcarea drepturilor nepatrimoniale privind imaginea, demnitatea, viața privată a reclamantei, în publicațiile și emisiunile TV pe care le realizează. Cererea reclamantei de a interzice publicarea și nedifuzarea TV a articolelor/emisiunilor defăimătoare nu se poate dispune, deoarece prin aceasta s-ar încălca dreptul la liberă exprimare.

Prin încheierea din 27.04.2012 instanța a respins cererea de lămurire a dispozitivului sentinței civile nr. 73/2012.

Curtea de Apel Cluj a constatat nul recursul declarat de pârâtul B împotriva sentinței civile numărul 73 din 19.01.2012 a Tribunalului Maramureș, pe care a menținut-o.

Decesul titularului dreptului nepatrimonial

Art. 256. – (1) Acțiunea pentru restabilirea dreptului nepatrimonial încălcat poate fi continuată sau pornită, după moartea persoanei vătămate, de către soțul supraviețuitor, de oricare dintre rudele în linie

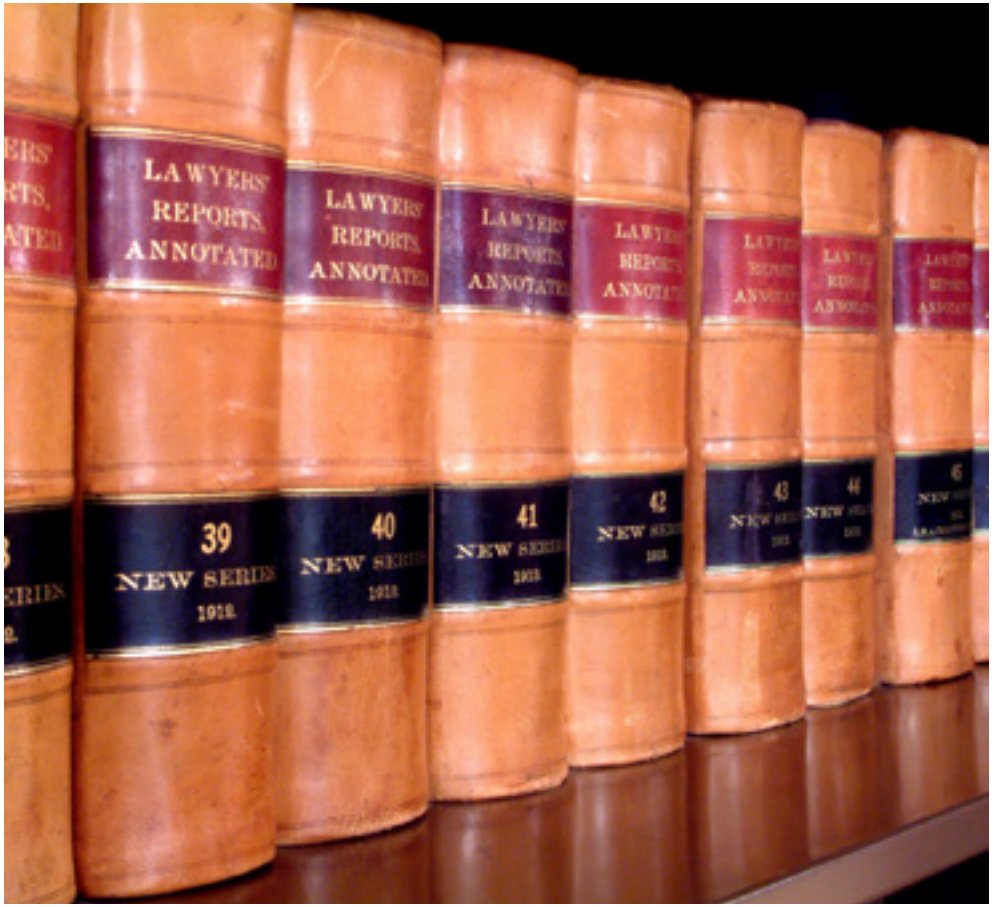

dreaptă ale persoanei decedate, precum și de oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv.

(2) Acțiunea pentru restabilirea integrității memoriei unei persoane decedate poate fi pornită de cei prevăzuți la alin. (1).

Apărarea drepturilor nepatrimoniale ale persoanei juridice

Art. 257. – Dispozițiile prezentului titlu se aplică prin asemănare și drepturilor nepatrimoniale ale persoanelor juridice.

Comentariu:
Prin art. 19 din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Codului civil s-a clarificat aplicarea în timp a prevederilor art. 252-257. Astfel, acestea sunt aplicabile numai faptelor săvârșite după intrarea în vigoare a noul Cod civil, respectiv după 1 octombrie 2011.

CODUL PENAL (2009)

Comentariu:
Codul penal actual, care a intrat în vigoare la 1 februarie 2014, nu incriminează insulta și calomnia, infracțiuni utilizate anterior împotriva presei. Dezincriminarea insultei și calomniei este însă anterioară momentului intrării în vigoare a noului Cod penal, ea producându-se în anul 2006 și fiind urmată de o adevărată epopee a încercărilor de "reîncriminare" pe calea unor decizii de neconstituționalitate. Prima dintre aceste este decizia nr. 62/2007, care a declarat neconstituțională dezincriminarea celor două fapte, dar Parlamentul nu a procedat la o reincriminare, ceea ce a dus la o perioadă de incertitudine normativă cu privire la legalitatea sancționării penale pentru insultă și calomnie. Practica diferită a parchetelor și instanțelor a fost constatată și de către Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție care, în 2010, a sesizat cu recurs în interesul legii Înalta Curte de Casație și Justiție. Aceasta a admis recursul în interesul legii și a stabilit că au încetat să mai fie în vigoare normele de incriminare a insultei și calomniei cuprinse în art. 205 și 206 din Codul penal, precum și prevederile art. 207 din același cod privind proba veritații, abrogate prin dispozițiile art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006, dispoziții declarate neconstituționale prin Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007 a Curții Constituționale. Pe 13 iunie 2013, Curtea Constituțională a revenit asupra subiectului, sancționând prin decizia nr. 206/2013 dezlegarea dată problemei de drept de către Înalta Curte de Casație și Justiție în 2010 și apreciind că respectiva decizie determină - de la data publicării sale în Monitorul Oficial al României, Partea I - restabilirea, pentru viitor, a efectului general obligatoriu al Deciziei Curții Constituționale nr. 62/2007 și a aplicării normelor de incriminare a insultei și calomniei cuprinse în art. 205 și 206 din Codul penal, precum și a dispozițiilor art. 207 din Codul penal privind proba veritații.

Practic, intrarea în vigoare a noului Cod penal a pus capăt definitiv incertitudinii legislative în materie. În plus, în virtutea principiului constituțional al aplicării legii penale mai favorabile, în cazul de față noul Cod penal, nici faptele comise anterior datei de 1 februarie 2014 și care s-ar fi circumscris celor două infracțiuni nu mai pot duce la sancționarea penală a cuiva.

Infracțiuni privind divulgarea de documente, date, informații

DIVULGAREA SECRETULUI CARE PERICLITEAZĂ SECURITATEA NAȚIONALĂ

Art. 407. – (1) Divulgarea unor documente sau a unor date care constituie informații secrete de stat, de către cel care le cunoaște datorită atribuțiilor de serviciu, dacă fapta pune în pericol securitatea națională, se pedepsește cu închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Deținerea în afara îndatoririlor de serviciu a unui document ce conține informații secrete de stat, dacă fapta pune în

pericol securitatea națională, se pedepsește cu închisoarea de la 5 la 10 ani.

(3) Divulgarea, fără drept, a unor documente sau date care constituie informații secrete de stat, de către cel care ia cunoștință de acestea în afara îndatoririlor de serviciu, se pedepsește cu închisoare de la un an la 5 ani.

Divulgarea informațiilor secrete de stat

Art. 303. - (1) Divulgarea, fără drept, a unor informații secrete de stat, de către cel care le cunoaște datorită atribuțiilor de serviciu, dacă prin aceasta sunt afectate interesele unei persoane juridice dintre cele prevăzute în art. 176, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Deținerea, fără drept, în afara îndatoririlor de serviciu, a unui document ce conține informații secrete de stat, dacă poate afecta activitatea uneia dintre persoanele juridice prevăzute în art. 176, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(3) Persoana care deține un document ce conține informații secrete de stat, care poate afecta activitatea uneia dintre persoanele juridice prevăzute în art. 176, nu se pedepsește dacă predă de îndată documentul la organul sau instituția emitentă.

Divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice

Art. 304. - (1) Divulgarea, fără drept, a unor informații secrete de serviciu sau care nu sunt destinate publicității, de către cel care le cunoaște datorită atribuțiilor de serviciu, dacă prin aceasta sunt afectate interesele sau activitatea unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Divulgarea, fără drept, a unor informații secrete de serviciu sau care nu sunt destinate publicității, de către cel care ia cunoștință de acestea, se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă.

(3) Dacă, urmare a faptei prevăzute în alin. (1) și alin. (2), s-a săvârșit o infracțiune împotriva investigatorului sub acoperire, a martorului protejat sau a persoanei incluse în Programul de protecție a martorilor, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani, iar dacă s-a comis cu intenție o infracțiune contra vieții, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani.

Neglijența în păstrarea informațiilor

Art. 305. - (1) Neglijența care are drept urmare distrugerea, alterarea, pierderea sau sustragerea unui document ce conține informații secrete de stat, precum și neglijent a care a prilejuit altei persoane aflarea unei asemenea informații se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează faptele prevăzute în art. 303 alin. (1) și art. 304, dacă au fost săvârșite din culpă.

Comentariu:
Normele de incriminare de mai sus fac parte din titluri diferite ale părții speciale ale Codului penal, apărând valori sociale diferite, însă au fost grupate datorită asemănărilor dintre ele, privite din perspectiva persoanelor care nu au atribuții cu privire la păstrarea caracterului secret al unei informații, dar care ajung să dețină sau să divulge asemenea informații (o categorie specială fiind jurnaliștii).

În privința informațiilor clasificate, trebuie menționat că legea specială, respectiv Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, stabilește, prin ansamblul dispozițiilor ei, abordarea potrivit căreia numai personalul specializat are obligația protejării caracterului clasificat al informațiilor, nu orice persoană. Mai mult, în art. 16, Legea nr. 182/2002 prevede expres că „Protecția informațiilor secrete de stat este o obligație ce revine *persoanelor autorizate* care le emit, le gestionează sau care intră în posesia acestora". Pe cale de consecință, persoanele neautorizate (inclusiv jurnaliști) care intră în posesia de informații secrete de stat nu au obligația protecției informațiilor secrete de stat.

Cu toate acestea, adoptarea Legii nr. 182/2002 nu a dus la abrogarea altor prevederi tributare abrogatei Legi nr. 23/1971 privind apărarea secretului de stat în România, cum ar fi cele din anteriorul Codul penal sau a art. 19 din Legea nr. 51/1991, care prevede că: „Inițierea, organizarea sau constituirea pe teritoriul României a unor structuri informative care pot aduce atingere siguranței naționale, sprijinirea în orice mod a acestora sau aderarea la ele, deținerea, confecționarea sau folosirea ilegală de mijloace specifice de interceptare a comunicațiilor, precum și *culegerea și transmiterea de informații cu caracter secret ori confidențial, prin orice mijloace, în afara cadrului legal,* constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă."

Noul Cod penal pune în acord prevederile penale cu cele ale Legii nr. 182/2002, în sensul că în art. 407, dispare referirea directă la săvârșirea faptei de către orice persoană. Infracțiunile prevăzute de art. 303-305 din noul Cod penal, toate privitoare la informații clasificate, sunt încadrate drept infracțiuni de serviciu, deci nu ar trebui să se aplice decât persoanelor care desfășoară activități specifice legate de informațiile clasificate, ca parte a atribuț iilor de serviciu. Mai mult, prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal a fost abrogat și art. 19 din Legea nr. 51/1991.

Studiu de caz:
În luna iulie 2005, A, corespondent local al ziarului ș...t, a intrat în legătură cu o persoană care i-a pus la dispoziție un CD cu imagini care conțineau marcaje de clasificare de informații militare. A a vizionat imaginile de mai multe ori, atât singur, cât și împreună cu alte persoane, dar ulterior a și informat angajați ai SRI local cu privire la faptul că CD-ul respectiv circula în mediul jurnalistic, fără ca aceasta să atragă vreo urmare imediată. În decembrie 2005, A a transmis altor persoane informațiile de pe CD-ul în discuție.

Pe 16 februarie 2006, s-a început urmărirea penală împotriva lui A pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 19 în Legea nr. 51/1991 (respectiv deținere și transmitere de informații clasificate) și s-a dispus arestarea sa

preventivă pentru 24 de ore. În 17 februarie 2006, Curtea de Apel București – Secția a II-a Penală a dispus arestarea preventivă a lui A pe o perioadă de 10 zile. Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul declarat de G.L. și a dispus eliberarea acestuia pe 18 februarie 2006.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – DIICOT a soluționat dosarul la data de 26 septembrie 2007, prin emiterea unei ordonanțe de scoatere de sub urmărire penală și aplicarea unei amenzi cu caracter admnistrativ în cuantum de 800 lei. Pentru a dispune astfel, s-a reținut că fapta nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni deoarece informațiile în cauză nu mai erau de actualitate din luna decembrie 2003, păstrând doar formal un caracter clasificat.

Prin sentința penală nr. 31 din 5 februarie 2008, Curtea de Apel București a respins plângerea lui A întemeiată pe art. 2781 Cod procedură penală, reținând că transmiterea informațiilor de pe CD nu a fost contestată de A. În plus, calitatea de jurnalist a lui A nu îl exonerează de răspunderea penală, întrucât orice persoană care are cunoștință de informații militare nu are dreptul să le facă publice, întrucât pune în pericol viețile unor militari, aflați în zona de conflict. Curtea a reținut și că A nu a adus la cunoștința publică scurgerea de informații, ci le-a comunicat unor persoane neoficiale.

A a formulat recurs, susținând că nu a acționat cu intenție, că informațiile se aflau deja în spațiul public și că a contactat doi ofițeri SRI, iar din cauza lipsei de reacție a acestora a apreciat că informațiile erau lipsite de importanță. În plus, a arătat că, potrivit jurisprudenței CEDO, informațiile clasificate care intră în spațiul public își pierd ireversibil caracterul clasificat. Prin decizia penală nr. 1034 din 23 martie 2009, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul, reținând că intrarea în spațiul public a informațiilor nu s-a produs, fiind irelevant că redacțiile altor publicații au primit aceleași informații.

A s-a adresat Curții Europene a Drepturilor Omului, considerând că sancționarea sa penală a încălcat art. 10 din Convenția europeană a drepturilor omului. CEDO a decis comunicarea plângerii Guvernului României la data de 18 iunie 2013. Până în prezent, CEDO nu a pronunțat o hotărâre în această cauză.

Infracțiuni privind siguranța națională, altele decât cele care presupun divulgarea de informații

COMUNICAREA DE INFORMAțII FALSE

Art. 404. - Comunicarea sau răspândirea, prin orice mijloace, de știri, date sau informații false ori de documente falsificate, cunoscând caracterul fals al acestora, dacă prin aceasta se pune în pericol securitatea națională, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

Infracțiuni contra înfăptuirii justiției

OBSTRUCțIONAREA JUSTIțIEI

Art. 271. - (1) Persoana care, fiind avertizată asupra consecințelor faptei sale:

a) împiedică, fără drept, organul de urmărire sau instanța să efectueze, în condițiile legii, un act procedural;

b) refuză să pună la dispoziția organului de urmărire penală, instanței sau judecătorului sindic, în tot sau în parte, datele, informațiile, înscrisurile sau bunurile deținute, care i-au fost solicitate în mod explicit, în condițiile legii, în vederea soluționării unei cauze, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul persoanei urmărite sau judecate pentru infracțiunea care formează obiectul procesului penal.

Influențarea declarațiilor

Art. 272. - (1) Încercarea de a determina sau determinarea unei persoane, indiferent de calitatea acesteia, prin corupere, prin constrângere ori prin altă faptă cu efect vădit intimidant, săvârșită asupra sa ori asupra unui membru de familie al acesteia, să nu sesizeze organele de urmărire penală, să nu dea declarații, să își retragă declarațiile, să dea declarații mincinoase ori să nu prezinte probe, într-o cauză penală, civilă sau în orice altă procedură judiciară, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani. Dacă actul de intimidare sau corupere constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(2) Nu constituie infracțiune înțelegerea patrimonială dintre infractor și persoana vătămată, intervenită în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă sau pentru care intervine împăcarea.

Compromiterea intereselor justiției

Art. 277. - (1) Divulgarea, fără drept, de informații confidențiale privind data, timpul, locul, modul sau mijloacele prin care urmează să se administreze o probă, de către un magistrat sau un alt funcționar public care a luat cunoștință de acestea în virtutea funcției, dacă prin aceasta poate fi îngreunată sau împiedicată urmărirea penală, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) Dezvăluirea, fără drept, de mijloace de probă sau de înscrisuri oficiale dintr-o cauză penală, înainte de a se dispune o soluție de netrimitere în judecată ori de soluționare definitivă a cauzei, de către un funcționar public care a luat cunoștință de acestea în virtutea funcției, se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă.

(3) Dezvăluirea, fără drept, de informații dintr-o cauză penală, de către un martor, expert sau interpret, atunci când această interdicție este impusă de legea de procedură penală, se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă.

(4) Nu constituie infracțiune fapta prin care sunt divulgate ori dezvăluite acte sau activități vădit ilegale comise de autorități într-o cauză penală.

Comentariu:
În principiu, infracțiunile de mai sus nu ar trebui să impieteze asupra activității jurnalistice. Aliniatul 2 lit.b al art. 271 ar putea ridica probleme în măsura în care ar putea fi folosit pentru a forța un jurnalist să își divulge sursele, în cadrul unei proceduri judiciare. În această situație însă, jurnalistul poate opune privilegiul protejării sursei, acoperit de către articolul 10 din Convenția europeană a drepturilor omului.

De asemenea, art. 277 privind dezvăluirea de documente din cadrul unor cauze penale nu se aplică jurnaliștilor, ci diferiților

participanți la proceduri, în virtutea atribuțiilor lor de serviciu. Jurnaliștii au acces la documente din cadrul dosarelor penale în conformitate cu regulile stabilite de Consiliul Superior al Magistraturii, în ghidul privind relația dintre sistemul judiciar din România și mass-media, prezentat integral la finalul acestui material.

Trebuie subliniat că în noul Cod penal a existat și infracțiunea de „presiuni asupra justiției" reglementată de art. 276 și definită ca *„Fapta persoanei care, pe durata unei proceduri judiciare în curs, face declarații publice nereale referitoare la săvârșirea, de către judecător sau de organele de urmărire penală, a unei infracțiuni sau a unei abateri disciplinare grave legate de instrumentarea respectivei cauze, în scopul de a le influența sau intimida"* și pedepsită cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă. Aceasta a generat controverse tocmai datorită potențialului său impact asupra dreptului la liberă exprimare și a fost aborgată prin Legea nr. 159/2014, care a intrat în vigoare la 8 decembrie 2014. În consecință, în virtutea principiului constituțional al aplicării legii penale mai favorabile, nici faptele comise între 1 februarie și 8 decembrie 2014 și care s-ar fi circumscris acestei infracțiuni nu mai pot duce la sancționarea penală a cuiva.

Infracțiuni contra vieții private

VIOLAREA SEDIULUI PROFESIONAL

Art. 225. - (1) Pătrunderea fără drept, în orice mod, în oricare dintre sediile unde o persoană juridică sau fizică își desfășoară activitatea profesională ori refuzul de a le părăsi la cererea persoanei îndreptățite se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) În cazul în care fapta este săvârșită de o persoană înarmată, în timpul nopții ori prin folosire de calități mincinoase, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Violarea vieții private

Art. 226. - (1) Atingerea adusă vieții private, fără drept, prin fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de aceasta sau a unei convorbiri private se pedepsește cu închisoare de la o lună la 6 luni sau cu amendă.

(2) Divulgarea, difuzarea, prezentarea sau transmiterea, fără drept, a sunetelor, convorbirilor ori a imaginilor prevăzute în alin. (1), către o altă persoană sau către public, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

(4) Nu constituie infracțiune fapta săvârșită:

a) de către cel care a participat la întâlnirea cu persoana vătămată în cadrul căreia au fost surprinse sunetele, convorbirile sau imaginile, dacă justifică un interes legitim;

b) dacă persoana vătămată a acționat explicit cu intenția de a fi văzută ori auzită de făptuitor;

c) dacă făptuitorul surprinde săvârșirea unei infracțiuni sau contribuie la dovedirea săvârșirii unei infracțiuni;

d) dacă surprinde fapte de interes public, care au semnificație pentru viața comunității și a căror divulgare prezintă avantaje publice mai mari decât prejudiciul produs persoanei vătămate.

(5) Plasarea, fără drept, de mijloace tehnice de înregistrare audio sau video, în scopul săvârșirii faptelor prevăzute în alin. (1) și alin. (2), se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

Divulgarea secretului profesional

Art. 227. - (1) Divulgarea, fără drept, a unor date sau informații privind viața privată a unei persoane, de natură să aducă un prejudiciu unei persoane, de către acela care a luat cunoștință despre acestea în virtutea profesiei ori funcției și care are obligația păstrării confidențialității cu privire la aceste date, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Infracțiuni contra autorității sau care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială

INSTIGAREA PUBLICĂ

Art. 368. - (1) Fapta de a îndemna publicul, verbal, în scris sau prin orice alte mijloace, să săvârșească infracțiuni se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea la săvârșirea căreia s-a instigat.

(2) Dacă fapta prevăzută în alin. (1) este comisă de un funcționar public, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea la săvârșirea căreia s-a instigat.

(3) Dacă instigarea publică a avut ca urmare comiterea infracțiunii la care s-a instigat, pedeapsa este cea prevăzută de lege pentru acea infracțiune.

INCITAREA LA URĂ SAU DISCRIMINARE

Art. 369. - Incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

TULBURAREA ORDINII ȘI LINIȘTII PUBLICE

Art. 371. - Fapta persoanei care, în public, prin violențe comise împotriva persoanelor sau bunurilor ori prin amenințări sau atingeri grave aduse demnității persoanelor, tulbură ordinea și liniștea publică se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

Alte infracțiuni care pot fi incidente în cazul unor jurnaliști

HĂRȚUIREA

Art. 208. - (1) Fapta celui care, în mod repetat, urmărește, fără drept sau fără un interes legitim, o persoană ori îi supraveghează locuința, locul de muncă sau alte locuri frecventate de către aceasta, cauzându-i astfel o stare de temere, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 6 luni sau cu amendă.

(2) Efectuarea de apeluri telefonice sau comunicări prin mijloace de transmitere la distanță, care, prin frecvență sau conținut, îi

cauzează o temere unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 3 luni sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

VIOLAREA DE DOMICILIU

Art. 224. - (1) Pătrunderea fără drept, în orice mod, într-o locuință, încăpere, dependință sau loc împrejmuit ținând de acestea, fără consimțământul persoanei care le folosește, ori refuzul de a le părăsi la cererea acesteia se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) În cazul în care fapta este săvârșită de o persoană înarmată, în timpul nopții ori prin folosire de calități mincinoase, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate

ȘANTAJUL

Art. 207. - (1) Constrângerea unei persoane să dea, să facă, să nu facă sau să sufere ceva, în scopul de a dobândi în mod injust un folos nepatrimonial, pentru sine ori pentru altul, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează amenințarea cu darea în vileag a unei fapte reale sau imaginare, compromițătoare pentru persoana amenințată ori pentru un membru de familie al acesteia, în scopul prevăzut în alin. (1).

(3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) au fost comise în scopul de a dobândi în mod injust un folos patrimonial, pentru sine sau pentru altul, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani.

VIOLAREA SECRETULUI CORESPONDENȚEI

Art. 302. - (1) Deschiderea, sustragerea, distrugerea sau reținerea, fără drept, a unei corespondențe adresate altuia, precum și divulgarea fără drept a conținutului unei asemenea corespondențe, chiar atunci când aceasta a fost trimisă deschisă ori a fost deschisă din greșeală, se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.

(2) Interceptarea, fără drept, a unei convorbiri sau a unei comunicări efectuate prin telefon sau prin orice mijloc electronic de comunicații se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.

(3) Dacă faptele prevăzute în alin. (1) și alin. (2) au fost săvârșite de un funcționar public care are obligația legală de a respecta secretul profesional și confident ialitatea informațiilor la care are acces, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea unor drepturi.

(4) Divulgarea, difuzarea, prezentarea sau transmiterea, către o altă persoană sau către public, fără drept, a conținutului unei convorbiri sau comunicări interceptate, chiar în cazul în care făptuitorul a luat cunoștință de aceasta din greșeală sau din întâmplare, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(5) Nu constituie infracțiune fapta săvârșită:

a) dacă făptuitorul surprinde săvârșirea unei infracțiuni sau contribuie la dovedirea săvârșirii unei infracțiuni;

b) dacă surprinde fapte de interes public, care au semnificație pentru viața comunității și a căror divulgare prezintă avantaje publice mai mari decât prejudiciul produs persoanei vătămate.

(6) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

ULTRAJUL

Art. 257. - (1) Amenințarea săvârșită nemijlocit sau prin mijloace de comunicare directă, lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală, lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte ori omorul săvârșite împotriva unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu exercitarea acestor atribuții, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite speciale se majorează cu o treime.

(2) Săvârșirea unei infracțiuni împotriva unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat ori asupra bunurilor acestuia, în scop de intimidare sau de răzbunare, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite speciale se majorează cu o treime.

(3) Cu aceeași pedeapsă se sancționează faptele comise în condițiile alin. (2), dacă privesc un membru de familie al funcționarului public.

(4) Faptele prevăzute în alin. (1)-(3), comise asupra unui polițist sau jandarm, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu exercitarea acestor atribuții, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite se majorează cu jumătate.

ULTRAJUL JUDICIAR

Art. 279. - (1) Amenințarea, lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală, lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte ori omorul, săvârșite împotriva unui judecător sau procuror aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite speciale se majorează cu jumătate.

(2) Săvârșirea unei infracțiuni împotriva unui judecător sau procuror ori împotriva bunurilor acestuia, în scop de intimidare sau de răzbunare, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune, ale cărei limite speciale se majorează cu jumătate.

(3) Cu aceeași pedeapsă se sancționează faptele comise în condițiile alin. (2), dacă privesc un membru de familie al judecătorului sau al procurorului.

(4) Dispozițiile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător și faptelor comise împotriva unui avocat în legătură cu exercitarea profesiei.

SUSTRAGEREA SAU DISTRUGEREA DE ÎNSCRISURI

Art. 259. - (1) Sustragerea ori distrugerea unui înscris care se află în păstrarea ori în deținerea unei persoane dintre cele prevăzute în art. 176 sau art. 175 alin. (2) se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Dacă fapta este săvârșită de un funcționar public în exercitarea atribuțiilor de serviciu, limitele speciale ale pedepsei se majorează cu o treime.

(3) Tentativa se pedepsește.

ACCESUL ILEGAL LA UN SISTEM INFORMATIC

Art. 360. - (1) Accesul, fără drept, la un sistem informatic se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.

(2) Fapta prevăzută în alin. (1), săvârșită în scopul obținerii de date informatice, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

(3) Dacă fapta prevăzută în alin. (1) a fost săvârșită cu privire la un sistem informatic la care, prin intermediul unor proceduri, dispozitive sau programe specializate, accesul este restricționat sau interzis pentru anumite categorii de utilizatori, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani.

INTERCEPTAREA ILEGALĂ A UNEI TRANSMISII DE DATE INFORMATICE

Art. 361. - (1) Interceptarea, fără drept, a unei transmisii de date informatice care nu este publică și care este destinată unui sistem informatic, provine dintr-un asemenea sistem sau se efectuează în cadrul unui sistem informatic se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și interceptarea, fără drept, a unei emisii electromagnetice provenite dintr-un sistem informatic, ce conține date informatice care nu sunt publice.

Comentariu:
Infracțiunile de mai sus, fără a avea un subiect calificat în persoana jurnaliștilor, pot fi săvârșite și de către aceștia în cazul exercitării abuzive a profesiei. Persoanele lezate de exercitarea abuzivă a profesiei de către jurnaliști pot recurge la mijloace de apărare penală, formulând plângeri penale și solicitând repararea daunelor, inclusiv morale, prin constituirea de parte civilă.

În această privință, trebuie remarcat că o consecință care poate apărea în cazul unei condamnări este aplicarea de către instanță a interdicției de a profesa meseria de jurnalist. Astfel, prin sentința penală nr. 243 din 5 iunie 2013, Tribunalul Prahova, în baza art. 194 alin. 1, 2 Cod penal, l-a condamnat, printre altele, pe inculpatul A, la pedeapsa de 2 ani închisoare, pentru comiterea infracțiunii de șantaj, iar în baza art. 64 alin. 1 lit. c Cod penal a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a exercita profesia de jurnalist, pe o durată de 1 an după executarea pedepsei principale.

Pe de altă parte, aceleași infracțiuni pot fi folosite și împotriva jurnaliștilor care își exercită profesia onest, în limitele permise de legislație și reglementările deontologice. În acest caz, plângerile penale formulate împotriva jurnaliștilor devin instrumente de hărțuire și intimidare la adresa jurnaliștilor și, în măsura în care duc la sancțiuni penale, devin încălcări ale dreptului la liberă exprimare, constituind temei pentru plângeri adresate Curții Europene a Drepturilor Omului. În situația în care plângerile sunt apreciate drept neîntemeiate de către organele de cercetare penală, jurnalistul lezat poate formula la rândul său plângere penală pentru denunț calomnios.

Studiu de caz: ultraj; amendă administrativă aplicată unui jurnalist.

La data de 8 martie 2011, A a sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 1 București cu privire la comiterea de către B a infracțiunilor de șantaj și ultraj, prevăzute de art. 194 și art. 239, în contextul realizării de către făptuitoare a emisiunii [...] la postul TV [...]. A a reclamat că făptuitoarea, în cadrul mai multor ediții ale emisiunii pe care o realiza, a amenințat cu dezvăluirea unor aspecte și fapte ce țin de viața sa privată și profesională, anterioare numirii sale în funcția de secretar de stat, membru al Consiliului Național al Audiovizualului, cu intenția de a o compromite. A mai fost amenințată cu dezvăluirea unor „activități ilicite" ale societății comerciale unde a activat ca asociat înainte de numirea sa în CNA, ori a unor aspecte de viață privată din perioada în care era jurnalist, ca „răzbunare" pentru sancțiunile aplicate de CNA postului [...]. A a apreciat că făptuitoarea a urmărit ca, prin constrângerea constând în darea în vileag a unor fapte compromițătoare pentru sine sau pentru familia sa, A să nu mai propună monitorizarea și amendarea în cazul abaterilor de la legislația audiovizualului comise de postul [...]. Pentru a ilustra faptele de care s-a plâns, A a citat următorul dialog din una dintre emisiunile realizate de B:

„B – Am luat o amendă de la CNA din cauza asta. Mă aștept la una și săptămâna asta.

C – Cine e CNA-ul ăsta, e Dumnezeu pe pământ? Cine-i A asta de terorizează presa? Că acum mă ocup de ea.

B – Se va dovedi cine este. Eu îi transmit doar că dacă mai îndrăznește să pronunțe numele meu în anumite contexte peiorative și să facă aprecieri la persoana mea voi spune și eu pe post cu martori cum era scoasă din toaleta [...] când lucra acolo (...)

C – Dar cum trăia cu soldații sârbi în Kosovo? Când făcea pe corespondenta în Kosovo.

B – Voi veni și eu și voi spune ceea ce știu și nu cred că-i va fi foarte moale. Că se plângea că are copil și că-i pare rău să afle despre ea anumite lucruri.

C – Cu cine a făcut copilul ăla?

B – Eu nu spun deocamdată nimic. Dacă mai îndrăznește ... Va regreta toate aceste amende pe care le propune și le provoacă. Toate aceste amenzi (...). Pentru că doamna I nu are altă ocupație (...). Eu atât o avertizez că ar fi bine să se abțină (...)."

La 6 februarie 2013, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 1 București a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea parchetului instanței supreme, deoarece făptuitoarea a dobândit calitatea de senator în Parlamentul României.

Prin ordonanța din 4 septembrie 2013, s-au reținut următoarele:

«Prin decizia CNA nr. [...] din data de 9.12.2009, postul [...] a fost sancționat cu suma de 30.000 lei, motivat de încălcarea prevderilor art. 7 și 8 din decizia CNA nr. 853/2009, privind regulile de desfășurare în audiovizual a campaniei pentru alegerea președintelui României.

Analizându-se mai multe emisiuni difuzate în data de 6.12.2009, ziua în care s-a desfășurat turul al doilea al scrutinului prezidențial, consiliul a constatat, printre altele, că în cursul ediției emisiunii realizate de făptuitoare au fost difuzate sondaje la ieșirea la urne, înainte de închiderea votării și s-a permis exprimarea unor poziții partinice, cu caracter de promovare a unuia dintre candidați, fapt de natură a influența electoratul.În acest context a fost difuzată

emisiunea [...] din data de 9.12.2009, în cadrul căreia a fost purtat dialogul evocat mai sus, pentru care postul TV a fost de asemenea sancționat cu amendă în cuantum de 100.000 lei, prin decizia CNA nr. [...].

Actul de sancționare a reținut, în esență, că făptuitoarea B nu a avut nicio reacție din care să rezulte că dezaprobă atitudinea invitatului care a pus în pericol dreptul la propria imagine al persoanei și dreptul la viață privată și de familie, deși, în calitatea sa de realizator de emisiuni audiovizuale, avea această obligație legală potrivit ar. 42 alin. 3 din Codul audiovizualului, că a susținut în mod tacit poziția acestuia, fără a-l combate în vreun fel și fără a-i solicita vreo probă în susținerea acuzațiilor formulate, încurajând astfel desfășurarea emisiunii în afara cadrului legal.

În cuprinsul declarației din data de 19.06.2013, persoana vătămată a arătat că o cunoaște pe făptuitoare din anii 1990, ambele desfășurându-și activitatea în jurnalism, acoperind domeniul politic, iar o perioadă de 2-3 ani au lucrat în cadrul aceluiași trust de presă, că emisiunea difuzată în data de 9.12.2009 a avut un impact deosebit asupra sa și a familiei sale, fiind urmată de un schimb de mesaje pe telefonul mobil, unele amenințătoare, din partea celei din urmă.

De asemenea, aceasta a declarat că, ulterior datei de 9.12.2009, B a continuat să exercite presiuni asupra sa, atât în cadrul emisiunilor pe care le realiza, cât și prin intermediul unor publicații pe care le conducea sau la care era acționar, ori a unor realizatori din cadrul postului TV, cu scopul de a o determina să nu își îndeplinească atribuțiile aferente funcției de membru CNA.

Fiind audiată la data de 23.05.2013, după vizualizarea suportului optic transmis anchetei de CNA, cuprinzând pasajele evocate supra, făptuitoarea a declarat că, în condițiile în care postul ș...ț fusese sancționat de nenumărate ori la sesizarea persoanei vătămate, care în cadrul ședințelor consiliului avea o atitudinea extrem de agresivă la adresa sa, de multe ori adresându-i jigniri, a avut acea reacție în emisiune, cerându-i nu să se abțină de la exercitarea atribuțiilor de membru CNA, ci să înceteze comportamentul jignitor și abuziv la adresa sa și a echipei sale, atât în timpul difuzării emisiunii, cât și în cadrul audierilor în cadrul ședințelor consiliului.

Aspectul ultim se sprijină de altfel pe mesajul text transmis de făptuitoare la data de 9.12.2009, orele 23.03, care i-a scris persoanei vătămate că „nu am nimic cu tine personal, dar voi spune public ce știu despre tine dacă mai îndrăznești să vorbești la CNA denigrator în legătură cu persoana mea privată. Am și eu urechi acolo (...)", administrat în cauză de A.

În plus, făptuitoarea a arătat că reacția sa nu a fost îndreptată împotriva funcționarului, ci a persoanei A, fiind generată și de contextul politic, în condițiile în care aceasta din urmă activase ca șefă a biroului de presă a unui partid politic, susținând că, urmare a demersurilor abuzive ale persoanei vătămate, fusese sancționată pecuniar de către conducerea postului TV.

Finalmente, B a susținut că nu a avut intenția de a-i produce vreun prejudiciu de imagine, vreo pagubă sau alarmare persoanei vătămate, ci a dorit ca aceasta să înceteze comportamentul jignitor și abuziv la adresa sa în timpul emisiunilor și în cadrul audierilor la CNA, cunoscând de altfel că singura cale de urmat era contestarea sancțiunilor la instanța de judecată, și nu o reacție la adresa funcționarului.

Infracțiunea de șantaj constă în constrângerea unei persoane, prin violență sau amenințare, să dea, să facă, să nu facă sau să sufere ceva, dacă fapta este comisă spre a dobândi în mod injust un folos, pentru sine sau pentru altul.

Prin incriminarea șantajului [...], legiuitorul a urmărit să ocrotească în principal relațiile sociale care privesc libertatea psihică a persoanei, iar în secundar sau adiacent relațiile sociale cu caracter patrimonial sau nepatrimonial care sunt periclitate sau lezate prin scopul ilicit urmărit de făptuitor, de a obține un folos injust. Acțiunea de constrângere ce constituie latura obiectivă a șantajului se realizează prin violență sau amenințare. Amenințarea are un înțeles mai larg decât cel din art. 193 Cod penal, deoarece textul incriminator nu limitează obiectul acesteia (o infracțiune sau o faptă păgubitoare), ceea ce înseamnă că se poate amenința cu orice altă faptă, chiar licită.

În acest sens, și intenția specială de a șantaja ce constituie latura subiectivă a șantajului este îndeplinită potrivit legii, chiar dacă folosul este just, cu condiția necesară ca faptuitorul să fi urmărit să-l dobândească în mod injust.

Astfel, privitor la prezenta speță, sub aspectul laturii obiective a infracțiunii, constrângerea exercitată asupra persoanei vătămate constă în amenințarea cu dezvăluiri pe un post de televiziune privind aspecte și fapte ce țin de viața sa privată și profesională, ceea ce ar atrage compromiterea acesteia, urmarea imediată fiind lezarea libertății psihice a persoanei vătămate și crearea unei stări de temere, atât acesteia, cât și familiei sale.

Rezultatul periculos s-a produs, dovadă în acest sens fiind însăși împrejurarea că partea vătămată a solicitat sprijinul organelor de urmărire penală, aceasta cu atât mai mult cu cât, anterior emisiunii din data de 9.12.2009, declara public că nu este intimidată de atacurile trustului de presă I, exercitate asupra sa și a consiliului, ci, dimpotrivă, își va face meseria ca și atunci când a fost angajata acestui trust [...].

Pe de altă parte însă, după cum s-a arătat, pentru întregirea conținutului infracțiunii, sub aspectul laturii subiective, se necesită ca fapta să fi fost săvârșită cu intenție directă, calificată prin scop, în sensul observării condiției ca făptuitoarea să urmărească dobândirea în mod injust a unui folos pentru sine sau pentru altul.

Or, probele administrate în anchetă nu susț in acest aspect, în sensul că, deși B cunoștea în mod indubitabil că o astfel de abordare este opusă prevederilor legale incidente [...], demersul său a fost o reacție generată de atitudinea vexatorie a persoanei vătămate, manifestată în ședințele consiliului.

În alte cuvinte, deși pentru reținerea acestei infracțiuni nu interesează mobilul, respectiv motivul pentru care s-a adoptat rezoluția infracțională, elementele constitutive ale

șantajului sunt întrunite doar în măsura în care prin săvârșirea faptei se urmărește dobândirea în mod injust a unui folos pentru sine sau pentru altul.

[...]

Prin urmare, se concluzionează că făptuitoarea nu a urmărit realizarea scopului special, care trebuie să existe neapărat, astfel încât în cauză nu este îndeplinită o cerință legală necesară pentru întregirea conținutului infracțiunii de șantaj sub aspectul laturii sale subiective [...].

Potrivit Legii audiovizualului nr. 504/2002, republicată, Consiliul Național al Audiovizualului este autoritate publică autonomă sub control parlamentar și garantul interesului public în domeniul comunicării audiovizuale, este compus din 11 membri, care au funcție de demnitate publică asimilată funcției de secretar de stat [...].

Prin umare, pe acest fond de reglementare și date fiind actele anterioare de sancționare a postului TV emise de CNA, se observă cerința legală stabilită de art. 239 Cod penal, ca fapta de amenințare, ca modalitate alternativă de realizare a elementului material al infracțiunii de ultraj să fi fost îndreptată împotriva unui funcționar public care îndeplinește o funcție care implică exercițiul autorității de stat pentru fapte îndeplinite în exercițiul funcțiunii.

În același sens, de vreme ce făptuitoarea a exercitat amenințările cu dezvăluirea unor aspecte ce țin de viața privată și profesională a persoanei vătămate în timpul unei emisiuni televizate, difuzate în direct la o oră de maximă audiență, este îndeplinită și condiția săvârșirii nemijlocite și prin comunicare directă.

Pe de altă parte, având în vedere că părțile se cunosc de multă vreme, au lucrat împreună în cadrul aceluiași trust de presă, între acestea preexistând cel puțin raporturi profesionale, că demersul ilicit a survenit pe fondul explicat supra, precum și persoana făptuitoarei care se află la primul impact cu legea penală, nu are antecedente penale și a dat dovadă de cooperare pe parcursul anchetei, se conchide că în cauză își găsesc aplicațiunea prevederile art.181 Cod penal.

[...]

Prin urmare, se apreciază că, în concret, fapta de ultraj prin amenințare comisă de B nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni.

Este de asemenea adevărat că, față de modalitatea în care a fost comisă – emisiune difuzată în direct pe un post TV - și de urmările pe care le poate produce, fapta săvârșită de B nu este lipsită de orice pericol social, ci prezintă acel pericol necesar și suficient pentru a atrage aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ, respectiv amenda prevăzută de art.91 lit. c Cod penal, în limita sa maximă.»

Având în vedere cele de mai sus, prin ordonanța în discuție s-a dispus neînceperea urmăririi penale pentru șantaj – faptei lipsindu-i unul dintre elementele constitutive ale infracțiunii – și neînceperea urmăririi penale pentru ultraj – fapta neprezentând pericolul social al unei infracțiuni – cu aplicarea unei amenxi administrative de 1.000 lei.

ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ NR. 31/2002 PRIVIND INTERZICEREA ORGANIZAȚIILOR ȘI SIMBOLURILOR CU CARACTER FASCIST, RASIST SAU XENOFOB ȘI A PROMOVĂRII CULTULUI PERSOANELOR VINOVATE DE SĂVÂRȘIREA UNOR INFRACȚIUNI CONTRA PĂCII ȘI OMENIRII

Art. 3. - (1) Constituirea unei organizații cu caracter fascist, rasist sau xenofob se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și aderarea la o organizație cu caracter fascist, rasist sau xenofob, precum și *sprijinirea sub orice formă a unei organizații având acest caracter.*

(3) Tentativa se pedepsește.

Art. 4. - (1) Răspândirea sau vânzarea, prin orice mijloace, ori confecționarea de simboluri fasciste, rasiste sau xenofobe, precum și deținerea, în vederea răspândirii sau vânzării, a unor astfel de simboluri se pedepsesc cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) *Cu aceeași pedeapsă se sancționează și utilizarea în public a simbolurilor fasciste, rasiste sau xenofobe.*

(3) *Nu constituie infracțiune fapta prevăzută la alin. (1) sau (2), dacă este săvârșită în interesul artei sau științei, cercetării ori educației.*

Art. 5. - *Promovarea cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unei infracțiuni contra păcii și omenirii sau promovarea ideologiei fasciste, rasiste ori xenofobe, prin propagandă, săvârșită prin orice mijloace, în public,* se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Propaganda constă în răspândirea în mod sistematic sau în apologia unor idei, concepții ori doctrine, cu intenția de a convinge și de a atrage noi adepți.

Art. 6. - *Negarea, contestarea, aprobarea sau justificarea, prin orice mijloace, în public, a Holocaustului, genocidului sau a crimelor contra umanității ori a efectelor acestora* se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea unor drepturi sau cu amendă.

ORDONANȚA NR. 137/2000 PRIVIND PREVENIREA ȘI SANCȚIONAREA TUTUROR FORMELOR DE DISCRIMINARE

Art. 15. - Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, *orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de*

apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.

Studiu de caz: mesaj cu caracter de propagandă naționalistă; caracterul public al postărilor pe Facebook; sancțiune contravențională aplicată de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

La data de 19 ianuarie 2012, în contextul protestelor de stradă la adresa Guvernului Boc, A, directorul de cabinet al Prefecturii [...], a postat pe pagina sa de Facebook un mesaj cu următorul conținut: „Arbeit macht frei – asta să înțeleagă protestatarii". Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a autosesizat cu privire la acest mesaj, cunoscut a fi fost folosit de naziști și afișat la intrarea în lagărele de concentrare, în urma articolelor apărute în presă.

Prin hotărârea nr. 60 din 22 februarie 2012, CNCD a decis că aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 și a aplicat o amendă contravențională de 1.000 lei. Pentru a decide astfel, CNCD a analizat dacă fapta se încadrează în prevederile art. 15 din O.G. nr. 137/2000, respectiv dacă constituie un comportament manifestat în public, dacă comportamentul are caracter de propagandă naționalistă sau/și vizează atingerea demnității ori/și crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă, degradantă, ofensatoare îndreptată împotriva grupului de protestatari din Târgu Mureș și din alte localități ale țării, iar acest comportament este legat de convingerile grupului de protestatari.

În privința caracterului public al manifestării, CNCD a reținut că „în lipsa unor prevederi exprese în O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, respectiv în legislația privind contravențiile, pentru determinarea caracterului public al faptei", se procedează la utilizarea prevederilor art. 152 din Codul penal al României, care arată că: „Fapta se consideră săvârșită "în public" atunci când a fost comisă:

a) într-un loc care prin natura sau destinația lui este totdeauna accesibil publicului, chiar dacă nu este prezentă nicio persoană;

b) în orice alt loc accesibil publicului, dacă sunt de față două sau mai multe persoane;

c) în loc neaccesibil publicului, cu intenția însă ca fapta să fie auzită sau văzută și dacă acest rezultat s-a produs față de două sau mai multe persoane;

d) într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate că au caracter de familie, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante;

e) prin orice mijloace cu privire la care făptuitorul și-a dat seama că acest fapt ar putea ajunge la cunoștința publicului."

În aplicarea acestor prevederi, CNCD a reținut că «în principiu, Facebook constituie o rețea de socializare comunitară privată, care a fost creată ca o întreprindere privată. Totuși, rețelele de socializare constituie o pagină personală susceptibilă de a fi vizualizată de către mai mulți prieteni iar în acest caz informația difuzată capătă un caracter pubic. Facebook nu este un spațiu privat comparabil cu o cutie poștală electronică. Cutia poștală electronică poate fi controlată din punctul de vedere al informației transmise, în schimb Facebook este o rețea socială deschisă, un spațiu de expresie publică și planetară. În cazul Facebook, oricând există o mică parte a conținutului care se face vizibilă pentru public. Deseori, persoanele nu-și cunosc exact parametrii peretului său (sic!) privat de pe Facebook. Oricând există posibilitatea ca o persoană să transmită informații de pe contul de Facebook al unei alte persoane la care are acces.

Postarea de către partea reclamată a mesajului supus prezentei analize îndeplinește sub mai multe aspecte caracterul unei fapte săvârșite în public, astfel:

- postarea mesajului a fost realizată pe o rețea de socializare care prin natura sau destinația sa este accesibilă publicului;

- postarea textului a fost realizată cu intenția de a transmite un mesaj protestatarilor. Acest fapt reiese din text: (...) „acesta este mesajul meu către protestatari";

- partea reclamată și-a dat seama că mesajul postat ar putea ajunge la cunoștința publicului, deoarece un titular a unui cont de Facebook nu are controlul integral al mesajelor postate, oricând o altă persoană care are acces la pagina unui titular de cont de Facebook poate să transmită mai departe informațiile accesate.

Pentru considerentele de mai sus, Colegiul director califică postarea anunțului în cauză ca fiind faptă săvârșită în public.

Din analiza mesajului postat pe contul propriu de Facebook al părții reclamate, Colegiul director constată că fapta are caracter de propagandă naționalistă și vizează atingerea demnității, respectiv creează o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă, ofensatoare îndreptată împotriva grupului de protestatari din [...] și din alte localități ale țării. Astfel, este de notorietate faptul că mesajul „Arbeit macht Frei" a fost sloganul regimului fascist hitlerist, expus la intrarea lagărelor de exterminare.

Viziunea național-socialistă asupra muncii a avut drept sursă de inspirație asocierile bine împământenite din societatea germană între "muncă," "disciplină" și "ordine" și o metodă de a uni strategiile privind corecțiile și cele de asistență socială moștenite din perioada Imperiului și a Republicii de la Weimar. În secolul al XIX-lea, autoritățile germane au trimis la închisoare sau au integrat în programe de ajutorare care presupuneau munca obligatorie persoane de ambele sexe, care erau considerate ca având un comportament dezordonat, instabile, incapabile sau leneșe. Se credea că această muncă forțată nu numai că îi va face pe acești oameni să fie eficienți în muncă, ci îi va învăța și disciplina și etica muncii și îi va dezvăța de orice apucături rele pe care se pretindea că le-ar fi manifestat. În timpul Republicii de la Weimar, reformatorii sociali, progresiști și conservatori au căutat să aprobe în mod legal programe în care să introducă delincvenți minori, persoane care beneficiau de ajutoare sociale și infractori mărunți sau persoane care au dovedit tulburări de comportament în timpul muncii forțate din lagăre, unde se presupunea că vor fi transformați în persoane care să lucreze eficient, în cetățeni disciplinați care vor contribui în mod pozitiv la progresul națiunii.

Inspirându-se din stereotipuri populare

referitoare la aversiunea evreilor față de munca grea, creativă, eficientă și la preferințele protestatarilor de stânga și progresiști atât de leneși și de depravați, încât mai degrabă ar fi răsturnat statul și ordinea socială decât să își caute o slujbă și să se împace cu statutul lor în viață si societate, naziștii îi condamnau pe evrei și pe cei subversivi, deoarece nu voiau să muncească și preferau să răstoarne stabilitatea națională. Evreii ar fi procedat astfel pentru că așa le stătea în fire; în timp ce protestatarii politici ar fi făcut-o deoarece erau instrumente nevinovate ale evreilor. Atunci când naziștii au pus mâna pe putere și au încarcerat infractori, persoane asociale, adversari politici și evrei în lagărele de concentrare, au oferit în propaganda lor o justificare a existenței lagărelor, respectiv scopul de a elimina de pe străzi persoanele subversive și care tulburau ordinea și a-i forța, prin muncă grea, la o viață de tip cazarmă și a-i disciplina pentru a fi eficienți în muncă pentru națiunea germană. "Germanii" din toate categoriile puteau - în teoria nazistă - să fie atât de "reeducați" încât să fie, în cele din urmă, eliberați și reintegrați în comunitatea rasială (völkische Gemeinschaft). Evreii, desigur, nu puteau, însă erau forțați să devină eficienți până părăseau țara (înainte de război) și erau exploatați până erau uciși (în timpul războiului).

*Clișee precum **Arbeit macht frei** (Munca eliberează) sau **Jedem das Seine** (fiecăruia ceea ce este al său), erau referințe sardonice la realitatea relațiilor dintre SS și prizonierii din sistemul de lagăre concentraționare. În propaganda nazistă, lagărele erau locuri de reeducare în scopul productivității, disciplinei și al patriotismului; în realitate, tortura, umilința și distrugerea individului erau atât rezultatul, cât și scopul unui sistem în care gardienii, în special personalul din interiorul lagărelor puteau maltrata, răni grav și uneori (înainte de război) chiar ucide prizonieri, fără a suferi vreo consecință. "Liber" însemna mort în această lume cinică; "ceea ce este al său" însemna propriul iad fără scăpare. și prizonierii și gardienii înțelegeau astfel aceste clișee.*

[...] Prin fapta sa, partea reclamată a adus atingere demnității umane atât a cetățenilor care fac parte din comunitatea evreilor, dar și a cetățenilor care și-au exprimat convingerile prin protestele de stradă.

Fapta se constituie într-o deosebire a grupului de protestatari pe criteriul de convingeri, care are efect recunoașterea exercitării în condiții de egalitate a dreptului la libera exprimare și a dreptului la respectarea demnității umane, protejate de Constituția României (elementele generale ale discriminării din art. 2 alin. (1) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare).

Colegiul director constată că în speță nu se poate admite invocarea libertății de exprimare, în sensul în care fapta s-ar încadra în limitele acesteia. Libertatea de exprimare nu este un drept absolut și comportă limitări în situații expres prevăzute de lege. În acest sens, este relevantă practica Curții Drepturilor Omului de la Strasbourg în aplicarea art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită de o manieră convingătoare iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi sociale imperioase", susceptibile de o anumită marjă de apreciere.

Limitările libertății de exprimare izvorăsc din necesitatea de a păstra pacea și de a apăra drepturile morale ale grupurilor care istoric au suferit discriminări. Aceste limitări sunt legitimate de o formă de luptă împotriva oricărei tentative de a restaura o ideologie totalitară și de eforturile pentru eliminarea discriminării rasiale și a negaționalismului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat că anumite scrieri puteau merge împotriva valorilor fundamentale ale Convenției, astfel cum menționează Preambului acesteia, respectiv pacea și justiția. „Această argumentare este reluată de Curte în cauza Garaudy (Garaudy c. Franța, CEDO 24 martie 2003), considerând că, în speță, cartea litigioasă are un pregnant caracter negaționist și că, prin urmare, nu respectă aceste valori fundamentale". Judecătorii de la Strasbourg au considerat că reclamantul încearcă să deturneze art. 10 de la vocația sa utilizând dreptul său la libertatea de exprimare în scopuri contrare Convenției, care ar putea contribui la distrugerea drepturilor și libertăților garantate de Convenție iar în acest caz reclamatul nu se poate prevala de dispozițiile art. 10 din Convenție.

Raportat la cazul de față, suntem în prezența unui text profund naționalist fascist, care a constituit și constituie unul dintre sloganurile de notorietate ale regimului fascist, care a stat la baza politicii de exterminare a grupurilor considerate indizerabile și aflate în inferioritate în societate. Apreciem că în România există o nevoie socială imperioasă de a sancționa fapta părții reclamate de a emite un mesaj cu caracter naționalist fascist, care rezultă din necesitatea de a păstra pacea socială și de a apăra drepturile morale a comunităților din România care au fost victime ale Holocaustului din țara noastră. De asemenea, statul are obligația de a asigura și proteja dreptul cetățenilor de a-și exprima în mod liber opiniile, chiar și protestând în stradă în limitele legii.

Colegiul director nu va admite invocarea libertății de exprimare în apărarea părții reclamate; o astfel de interpretare s-ar constitui într-o încercare de deturnare a libertății de exprimare de la vocația sa, partea reclamată utilizând dreptul său de liberă exprimare în scopuri contrare Constituției României, care ar putea contribui la afectarea libertăților garantate de legea fundamentală.»

A. s-a adresat Curții de Apel Târgu Mureș, solicitând anularea hotărârii nr. 62/2012 a CNCD, obligarea CNCD, în cazul anulării hotărârii, la publicarea hotărârii judecătorești într-un ziar de circulație națională și pe pagina proprie de internet, pentru prejudiciul moral creat, precum și cheltuieli de judecată.

Prin sentința nr. 21 din 17 ianuarie 2013, Curtea de Apel Târgu Mureș a menținut hotărârea CNCD ca legală și temeinică. Recursul împotriva acestei sentințe a fost respins de Înalta Curte de Casație și Justiție la 27 noiembrie 2014.

LEGEA NR. 504/2002
A AUDIOVIZUALULUI

Art. 3. - (1) Prin difuzarea și retransmisia serviciilor de programe se realizează și se asigură pluralismul politic și social, diversitatea culturală, lingvistică și religioasă, informarea, educarea și divertismentul publicului, cu respectarea libertăților și a drepturilor fundamentale ale omului.

(2) Toți furnizorii de servicii media audiovizuale au obligația să asigure informarea obiectivă a publicului prin prezentarea corectă a faptelor și evenimentelor și să favorizeze libera formare a opiniilor.

(3) Răspunderea pentru conținutul serviciilor de programe difuzate, inclusiv al comunicărilor comerciale audiovizuale, revine, în condițiile legii, furnizorului de servicii media audiovizuale.

Studiu de caz: nerespectarea dreptului la viață privată și la imagine a persoanei; nerespectarea drepturilor fundamentale ale omului și informarea corectă a publicului; sancțiuni aplicate de Consiliul Național al Audiovizualului.

(sursa textului deciziilor CNA reproduse în continuare: www.cna.ro)

În perioada 3-5 ianuarie 2013, unele dintre evenimentele intens mediatizate au fost decesul, respectiv incinerarea, regizorului Sergiu Nicolaescu. În acest context, în ședința din 10 ianuarie 2013, Consiliul Național al Audiovizualului a adoptat o serie de decizii de sancționare cu privire la modul în care mai mulți radiodifuzori, în speță posturi TV, au prezentat aceste evenimente. Având în vedere cuantumul diferit al sancțiunilor aplicate, prezentăm în continuare pe larg txtul deciziilor, deși ele se referă în general la aceleași aspecte.

Prin decizia nr. 15/10.01.2013, CNA a constatat că postul TV A a încălcat prevederile art. 3 alin. (1) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare și ale art. 33 alin (1), 45 alin. (1), art. 64 alin (1) lit.b) și alin. (3) din Decizia nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, cu modificările și completările ulterioare fiindu-i aplicată o amendă de 10.000 lei. Pentru a adopta această decizie, CNA a reținut că, în perioada 4 - 5 ianuarie 2013, postul de televiziune A a difuzat o serie de emisiuni de știri și dezbateri care au prezentat informații legate de decesul și incinerarea regizorului Sergiu Nicolaescu iar maniera în care a fost tratat acest subiect a fost de natură să încalce prevederile legale menționate, referitoare atât la viața privată și de familie a persoanei, cât și la dreptul la informare al publicului.

CNA a constatat că «în cadrul emisiunii [...]

difuzată în data de 04.01.2013, sub titlul „Cine încearcă să oprească incinerarea?", postul de televiziune A a difuzat pasaje dintr-un document care a fost prezentat că ar circula pe piața media din România și despre care s-a afirmat că reprezintă o cerere adresată Judecătoriei sectorului 1 de către presupusul fiu nelegitim al lui Sergiu Nicolaescu prin care se solicita suspendarea incinerării regizorului. Pe ecran au fost afișate pasaje din documentul prezentat ca fiind cererea depusă de fiul nelegitim. În acest context, moderatoarea a solicitat opinia avocatei [...], care a intervenit, prin telefon, pentru a da relații cu privire la unele aspecte în legătură cu solicitarea cuprinsă în documentul prezentat. Discuțiile din studio au fost în sensul confirmării ipotezei că regizorul Sergiu Nicolaescu ar fi avut un fiu nelegitim, în sprijinul acesteia fiind făcută afirmația moderatoarei potrivit căreia într-un interviu acordat revistei [...], regizorul ar fi recunoscut posibila existență a unui fiu. În continuarea discuțiilor pe acest subiect, invitații emisiunii au adus în atenția publicului și alte aspecte legate de viața privată a regizorului, presupunându-se că ar exista și un alt fiu nelegitim pe care regizorul l-ar fi avut în anii '70 cu o colegă de serviciu.

Față de aceste aspecte, membrii CNA au apreciat că informațiile insuficient verificate, oferite de radiodifuzor telespectatorilor, referitoare la existența unor copii nelegitimi, au fost de natură să prejudicieze, pe de o parte, atât viața privată a familiei Nicolaescu, cât și posibilitatea publicului de a-și forma propria opinie cu privire la faptele prezentate, ceea ce contravine prevederilor art. 64 alin. (1) din Codul audiovizualului.

De asemenea, CNA a constatat că în cadrul ediției informative din 5 ianuarie 2013, de la ora 10.47, a fost difuzat un reportaj, în direct, din fața clădirii Cercului Militar Național, moment în care o persoană din mulțime a strigat „rușine" la adresa reprezentanților Guvernului care au depus o coroană de flori. În ediția informativă de la ora 12.02, corespondenta postului A, aflată în fața Crematoriului Vitan-Bârzești, a intervievat mai multe persoane care și-au exprimat dezacordul atât cu privire la decizia incinerării, cât și cu privire la faptul că sicriul nu a fost descoperit. În ediția informativă de la ora 13.04, postul A a difuzat un material ce a conținut mesaje ale unor personalități din cultură și politică referitoare la trecerea în neființă a regizorului Sergiu Nicolaescu, precum și imagini cu persoane prezente la funeraliile regizorului care au huiduit atât Guvernul, cât și pe văduva regizorului. Același material a fost reluat, în aceleași condiții, și în cadrul edițiilor informative de la orele 17.04 și 20.03. Modalitatea în care radiodifuzorul a înțeles să abordeze acest subiect a fost de natură să prejudicieze atât memoria persoanei decedate, cât și viața privată a familiei sale. CNA a apreciat că imaginea d-nei [...] a fost grav afectată prin transmisiunile din fața Cercului Militar și a Crematoriului Bârzești pe care postul de televiziune le-a difuzat.

De asemenea, raportat la dispozițiile art. 45 alin. (1) din Codul audiovizualului, membrii CNA au avut în vedere faptul că nu a fost respectată intimitatea soției regizorului decedat, persoană aflată într-un moment dificil, de suferință, cu toate că, anterior, printr-un comunicat adresat mass-mediei, d-na [...] interzisese în mod expres publicarea/difuzarea/postarea de materiale

de presă de la înmormântarea soțului ei.

În calitate de garant al interesului public în domeniul comunicării audiovizuale, CNA a apreciat că radiodifuzorii au obligația de a respecta imaginea și intimitatea văduvei regizorului, într-un moment dificil, de suferință.»

Prin decizia nr. 16/10.01.2013, CNA a sancționat postul TV B cu amenda în cuantum de 20.000 lei pentru încălcarea art. 3 alin. (1) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale articolelor 33 alin. (1), 45 alin. (1) și 64 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Decizia nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual.

Pentru a decide astfel, CNA a reținut că «pe parcursul zilei de 4 ianuarie 2013, postul de televiziune a difuzat informații legate de decesul și incinerarea regizorului Sergiu Nicolaescu, ori de implicarea soției sale, [...], în luarea deciziei ca regizorul să fie incinerat, iar nu înmormântat. Sub forma unei informații de ultimă oră, "Breaking news", a fost introdusă în dezbatere de moderatoarea emisiunii [...] o "informație pe surse", pe ecran fiind titrat FIUL NELEGITIM CERE OPRIREA INCINERĂRII, informație ce a declanșat o serie de discuții pe marginea faptului că decizia de incinerare are legătură cu acest fiu nerecunoscut, în sensul în care, prin ardere, testul ADN nu ar mai fi putea fi făcut.

Modalitatea în care radiodifuzorul a înțeles să abordeze aceste subiecte, punctele de vedere controversate ce au fost prezentate, precum și titlurile afișate pe ecran au fost de natură să prejudicieze atât memoria persoanei decedate, cât și viața intimă și privată a familiei sale, dar și dreptul la informare a publicului, căruia nu i s-au pus la dispoziție informații clare și obiective,

suficient verificate, astfel încât acesta să își poată forma în mod liber o opinie.

Pe parcursul zilei de 5 ianuarie 2013, ziua în care regizorul Sergiu Nicolaescu a fost incinerat, postul de televiziune B a difuzat numeroase înregistrări sau transmisiuni în direct, de la Cercul Militar, loc în care a fost depus trupul defunctului, sau de la Crematoriul Vitan-Bârzești, loc în care s-a desfășurat procesiunea incinerării. Astfel, în cea de-a doua parte a zilei de 5 ianuarie, au fost difuzate, în mod repetat, imagini cu oamenii adunați în fața Cercului Militar și a Crematoriului Vitan-Bârzești care au huiduit, au adresat injurii și blesteme la adresa văduvei, [...], nemulțumirea acestora fiind determinată de faptul că sicriul nu a fost descoperit, astfel încât să-l poată vedea pe defunct, ori că trupul regizorului urma să fie sau a fost incinerat.

De asemenea, în cadrul știrilor referitoare la „scandalul" incinerării, au fost difuzate imagini din fața casei regretatului regizor, reporterul postului de televiziune precizând în mod clar adresa acestui imobil, în condițiile în care, anterior, pe post se precizase într-un titlu că soția defunctului a avut nevoie de pază de corp, iar în data de 4 ianuarie 2013 sora regizorului susținuse că aceasta primise amenințări cu moartea pentru faptul că a ales să respecte dorința defunctului soț de a fi incinerat, și nu înmormântat.

De asemenea, CNA a constatat că intimitatea soției și a surorii regizorului decedat, persoane aflate într-un moment dificil, de suferință, nu a fost respectată, având în vedere și, de exemplu, că în cadrul unei știri difuzate în seara zilei de 4 ianuarie sora acestuia a avut o intervenție telefonică în care susținea că regizorul nu are niciun fiu nelegitim, iar în data de 5 ianuarie postul de televiziune a prezentat declarații date de aceeași persoană prin telefon, făcând precizarea că incinerarea a fost voința fratelui său ori că văduva regizorului a fost amenințată cu moartea.

Astfel, CNA a apreciat că știrile și materialele audiovizuale prezentate au depășit cadrul unei informări cu caracter general a publicului cu privire la eveniment, radiodifuzorul neținând cont la difuzarea lor nici de cererea expresă adresată mass-mediei în data de 3 ianuarie 2013 de către soția regizorului, aceea de a trata cu decență și respect, fără invadarea vieții sale private, momentul dramatic prin care trecea.

Consiliul a apreciat că și imaginea d-nei [...] a fost grav afectată prin transmisiunile din fața Cercului Militar și a Crematoriului Bârzești pe care postul de televiziune le-a difuzat, dată fiind maniera în care unele persoane își exprimau dezacordul față de opțiunea d-nei [...] de a respecta dorința soțului defunct.

În afară de aspectele de viață privată relevate, membrii Consiliului au apreciat că informațiile controversate oferite de radiodifuzor telespectatorilor, referitoare la existența unui fiu nelegitim, au fost de natură să prejudicieze dreptul publicului la informare corectă. Unele titluri afișate pe ecran, prin care se prezenta în mod clar și fără echivoc informația că "FIUL NELEGITIM CERE OPRIREA INCINERĂRII", nu au lăsat loc de îndoială cu privire la realitatea existenței unui fiu ori veridicitatea situației prezentate, în condițiile în care radiodifuzorul a înțeles ulterior să sprijine această afirmație cu titluri precum: NICOLAESCU ȘTIA C-A AVUT UN FIU, NICOLAESCU: SUNT CONVINS CĂ ERA BĂIATUL MEU, și cu afișarea pe ecran, cu sursă ziarul Libertatea, a unei declarații atribuite lui Sergiu Nicolaescu, în care acesta admitea posibilitatea să aibă un fiu pe care nu îl cunoaște.

Față de acest aspect, membrii CNA au apreciat că radiodifuzorul, deși a înțeles să afișeze pe ecran "sursa" acestor informații, precum [...] sau [...], nu a asigurat publicului o informare corectă și verificată, așa cum obligă legea, și nici nu a menționat expres și explicit că informația nu este suficient verificată. Mai mult, deși ipoteza existenței unui fiu nelegitim a fost negată de familie, radiodifuzorul a continuat să afișeze titlul prin care se acredita, fără niciun dubiu, existența acestuia și a cererii sale de oprire a incinerării. CNA a apreciat că în aceste condiții publicul nu a putut să-și formeze propria opinie corectă în legătură cu situația prezentată, cu motivele incinerării regizorului Sergiu Nicolaescu, dat fiind că radiodifuzorul a prezentat, cu o insistență care nu era justificată de niciun interes public, controversele referitoare la un subiect ce ținea strict de viața privată a persoanei ori de viața de familie.»

Prin decizia nr. 17/10.01.2013, CNA a sancționat postul TV C cu amendă în cuantum de 30.000 lei pentru încălcarea art. 3 alin. (1) și (2) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale articolelor 45 alin. (1), 64 alin. (1) lit. b) și alin. (3) și 65 lit. c) din Decizia nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual.

CNA a reținut că, în cadrul grupajelor informative și a emisiunilor de dezbateri difuzate în zilele de 4 și 5 ianuarie 2013, postul C a difuzat informații legate de incinerarea regizorului Sergiu Nicolaescu, de implicarea soției sale, [...], în luarea deciziei ca regizorul să fie incinerat, iar nu înmormântat, de averea familiei Nicolaescu și despre posibilii moștenitori. În acest context, atât în emisiunile informative, cât și în cele de dezbateri, transmise în perioada menționată, au fost transmise imagini de la Cercul Militar, precum și de la Crematoriul Vitan, imagini în care o parte din oamenii prezenți la funeraliile regizorului o huiduiau pe văduva acestuia pentru presupusa decizie de a-l incinera, și nu de a-l înmormânta, precum și pentru faptul că era îmbrăcată în alb la ceremonie. CNA a apreciat că intimitatea familiei Nicoleascu, aflată într-un moment dificil, de suferință, nu a fost respectată.

În cadrul știrilor difuzate pe parcursul zilei de 5 ianuarie 2013 au fost prezentate informații potrivit cărora un presupus fiu neligitim al regizorului ar fi făcut o solicitare adresată Judecătoriei Sectorului 1 cu privire la stoparea incinerării regizorului, pentru a împiedica distrugerea prelevării probelor ADN în vederea stabilirii paternității. Astfel, în cadrul emisiunii informative de la ora 00.00, postul a difuzat știrea cu titlul: „Incinerarea contestată. Fiul nelegitim cere oprirea incinerării". În cadrul știrii s-a afirmat că un bărbat de cetățenie germană, care susține că ar fi fiul neligitim al regizorului, ar fi depus o cerere la Judecătora sectorului 1, în vederea opririi incinerării regizorului, întrucât dacă incinerarea va avea loc nu ar mai fi posibilă prelevarea probelor ADN. De asemenea, în știre s-a afirmat că, potrivit altor informații, în urma regizorului ar fi rămas 6 copii. Postul C a precizat faptul că sora regizorului, d-na [...], ar fi declarat jurnaliștilor de la [...] că s-a interesat și că nu există la Judecătoria Sectorului 1 vreo cerere de oprire a incinerării fratelui său, regizorul Sergiu Nicolaescu. Ulterior, în aceeași zi, postul a reluat acest subiect și în

cadrul altei ediții informative, difuzând știrea cu titlul: „Fiul neligitim a contestat incinerarea", pe ecran fiind titrat un text și citit din off cu privire la solicitarea presupusului fiu neligitim al defunctului de a opri incinerarea. În acest context, postul a precizat că, potrivit jurnaliștilor de la [...], sora regizorului a declarat că nu există o asemenea cerere la judecătorie.

Deși în cadrul știrilor au fost prezentate atât informațiile primite pe surse, potrivit cărora ar exista o cerere din partea unui presupus fiu neligitim al regizorului de a opri incinerarea acestuia, cât și declarațiile d-nei [...], sora regizorului, care infirma o astfel de ipoteză, postul a difuzat știrea sub titluri care induceau publicului ideea că informația potrivit căreia fiul neligitim a contestat incinerarea ar fi una certă. Membrii CNA au apreciat că informațiile oferite de radiodifuzor telespectatorilor prin știrile prezentate, în contradicție cu titlurile afișate, au fost de natură să prejudicieze dreptul acestora la informare corectă, precum și la posibilitatea de a-și forma propria opinie în legătură cu subiectul prezentat.

De asemenea, afișarea pe ecran a unor titluri care nu reflectau în mod fidel esența faptelor și a datelor prezentate în știri contravine dispozițiilor art. 65 lit. c) din Codul audiovizualului. Modalitatea în care radiodifuzorul a înțeles să abordeze aceste subiecte, punctele de vedere ce au fost prezentate, în contradicție cu titlurile afișate pe ecran, au fost de natură să prejudicieze atât memoria persoanei decedate, cât și viața privată a familiei sale, dar și dreptul la informare a publicului căruia nu i s-au pus la dispoziție informații clare, verificate, astfel încât acesta să își poată forma propria opinie în legătură cu evenimentele prezentate.

CNA a mai constatat că dreptul la viață privată a d-nei [...] a fost prejudiciat, întrucât postul C a difuzat informații referitoare la viața conjugală a soților Nicolaescu, informații care vizau aspecte ce țineau de viața de familie a acestora.»

Prin decizia nr. 18/10.01.2013, CNA a sancționat postul TV D cu amendă în cuantum de 100.000 lei pentru încălcarea art. 3 alin. (1 și 2) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale articolelor 33 alin. (1 și 3), 34 alin. (1), 40 alin. (1), 45 alin. (1), 64 alin. (1) lit. b) și alin. (3) și 65 lit. c) din Decizia nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual.

CNA a reținut că «pe parcursul zilei de 3 ianuarie 2013, postul de televiziune D a difuzat informații legate de incinerarea regizorului Sergiu Nicolaescu, de implicarea soției sale, [...], în luarea deciziei ca regizorul să fie incinerat, iar nu înmormântat, de averea familiei Nicolaescu și despre posibilii moștenitori. De asemenea, pe ecran, la un moment dat, a apărut o informație cu privire la existența unui fiu nelegitim al regizorului, fapt care a declanșat o serie de discuții pe marginea faptului că decizia de incinerare are legătură cu acest fiu nerecunoscut, în sensul în care, prin ardere, testul ADN nu ar mai putea fi făcut.

Modalitatea în care radiodifuzorul a înțeles să abordeze aceste subiecte, punctele de vedere controversate care au fost prezentate, precum și titlurile afișate pe ecran au fost de natură să prejudicieze atât memoria persoanei decedate, cât și viața privată a familiei sale, dar și dreptul la informare a publicului căruia nu i s-au pus la dispoziție informații pe baza cărora acesta să își poată forma propria opinie în legătură cu evenimentele prezentate.

Ulterior, în zilele de 4 și 5 ianuarie 2013, știrile referitoare la acest subiect au fost reluate în aceeași formă, deși într-o intervenție telefonică difuzată în data de 4 ianuarie 2013, la ora 11.27, d-na [...], sora regizorului, a precizat în mod explicit că ideea incinerării i-a aparținut lui Sergiu Nicolaescu, care își făcuse cunoscută opț iunea cu privire la acest fapt cu mulți ani în urmă, dorind să urmeze exemplul unui unchi al său, generalul [...], care, la rândul său, dorise același lucru. Cu toate acestea, pe parcursul întregii zile de 4 ianuarie 2013, precum și a doua zi, radiodifuzorul a continuat să dezvolte subiectul potrivit căruia d-na [...] este cea care a decis incinerarea soțului său, motivul constituindu-l averea, în contextul în care a fost prezentată și ipoteza existenței unui fiu nelegitim al regizorului (ori chiar a mai multor copii nelegitimi ai acestuia) cu privire la care s-ar dori eliminarea oricărei posibilități de a fi făcut un test ADN care să transforme ipoteza în certitudine.

Membrii CNA au constatat că, pe parcursul zilei de 5 ianuarie 2013, ziua incinerării regizorului, postul de televiziune D a difuzat emisiuni referitoare la acest eveniment, dar și emisiuni în care au fost reluate teme dezbătute în zilele anterioare cu privire la viața privată a regizorului și a familiei sale. În acest context, postul a prezentat o știre sub titlul: „NICOLAESCU AVEA MAI MULȚI COPII", deși, pe parcursul acesteia, a fost difuzată o înregistrare cu sora regizorului, d-na [...], care a precizat că nu are cunoștință de existența vreunui fiu al regizorului.

S-au prezentat reportaje de la Cercul Militar Național, fiind filmate personalități și cetățeni care veneau să-și prezinte omagiul. Au fost luate interviuri unor persoane nemulțumite de ceremonia respectivă și de sicriul închis. Au fost prezentate fotografii și imagini cu soția regizorului, făcându-se comentarii privind averea moștenită de aceasta. De asemenea, au fost difuzate înregistrări în care d-na [...] era huiduită de către persoane prezente la evenimentele derulate pe parcursul zilei de 5 ianuarie 2013.

Față de această situație de fapt, CNA a constatat încălcarea gravă a vieții private a familiei Nicolaescu, în contextul decesului regizorului Sergiu Nicolaescu. De asemenea, membrii CNA au avut în vedere că nu a fost respectată intimitatea soției și a surorii regizorului decedat, persoane aflate într-un moment dificil, de suferință, cu toate că, anterior, printr-un comunicat adresat mass-mediei, d-na [...] interzisese în mod expres publicarea/difuzarea/postarea de materiale de presă de la înmormântarea soțului ei.

Consiliul a constatat că dreptul la imagine a d-nei [...] a fost grav afectat prin acuzațiile care i s-au adus referitoare la un comportament lipsit de moralitate și vădit interesat de averea rămasă ca urmare a decesului soțului său, acuzații ce nu au fost probate. În afară de aspectele de viață privată relevate, membrii CNA au apreciat că informațiile contradictorii oferite de radiodifuzor telespectatorilor, informații insuficient verificate, care nu au fost prezentate în mod imparțial și cu bună credință, au fost de natură să prejudicieze dreptul acestuia la informare corectă. De altfel, știrile oferite publicului în edițiile informative și datele prezentate în emisiunile de dezbateri, precum și cele afișate pe ecran sub formă de „breaking news" au depășit cadrul unei informări a publicului cu privire la

eveniment. De asemenea, radiodifuzorul a afișat pe ecran titluri care nu au reflectat în mod fidel esența faptelor și a datelor prezentate, deși avea această obligație.»

***

Postul TV A a solicitat Curții de Apel București anularea Deciziei CNA nr. 15/2013. Curtea de Apel București a respins cererea ca nefondată, prin hotarârea nr. 1570/10.05.2013.

Postul TV C s-a adresat CNA solicitând reanalizarea sancțiunii stabilite prin decizia 17/10.01.2013, argumentând că prezentarea către public a subiectului referitor la moartea regizorului Sergiu Nicolaescu a fost „o reflectare generoasă" a subiectului, că acesta s-a dovedit a fi „un eveniment de interes major pentru public", că faptul că agențiile de presă internaționale au preluat subiectul este un indiciu ce nu putea fi ignorat de radiodifuzor ori că pe ecran au fost făcute publice sursele unor informații. Radiodifuzorul a mai susținut că imaginile difuzate erau realizate din spații publice și nu au deranjat în vreun fel familia regizorului. CNA a apreciat că motivele invocate de petentă nu sunt de natură să modifice ori să conducă la revocarea deciziei de sancționare. Prin decizia nr. 55/24.10.2013, în temeiul prevederilor Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, cu respectarea dispozițiilor art. 15 din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, membrii CNA au decis respingerea cererii formulate de postul TV C ca neîntemeiată și menținerea Deciziei nr. 17/10.01.2013.

Postul TV D a formulat contestație împotriva deciziei de sancționare nr. 18/10.01.2013 prin care a solicitat anularea acesteia, iar în subsidiar, înlocuirea sancțiunii amenzii cu avertisment/somație sau reducerea cuantumului amenzii la minimul special prevăzut de lege. Curtea de Apel București, Secția a VIII-a Contencios Administrativ și Fiscal a respins contestația reclamantei D ca fiind neîntemeiată.

Art. 6. - (1) Cenzura de orice fel asupra comunicării audiovizuale este interzisă.

(2) Independența editorială a furnizorilor de servicii media audiovizuale este recunoscută și garantată de prezenta lege.

(3) Sunt interzise ingerințe de orice fel în conținutul, forma sau modalitățile de prezentare a elementelor serviciilor media audiovizuale, din partea autorităților publice sau a oricăror persoane fizice sau juridice, române ori străine.

(4) Nu constituie ingerințe deciziile și instrucțiunile având caracter normativ, emise de Consiliul Național al Audiovizualului în aplicarea prezentei legi și cu respectarea dispozițiilor legale, precum și a normelor privind drepturile omului, prevăzute în convențiile și tratatele ratificate de România.

(5) Nu constituie ingerințe prevederile cuprinse în codurile de conduită profesională pe care jurnaliștii și furnizorii de servicii media audiovizuale le adoptă și pe care le aplică în cadrul mecanismelor și structurilor de autoreglementare a activității lor, dacă nu contravin dispozițiilor legale în vigoare.

Art. 7. - (1) Caracterul confidențial al surselor de informare utilizate în conceperea sau elaborarea de știri, de emisiuni sau de alte elemente ale serviciilor de programe este garantat de prezenta lege.

(2) Orice jurnalist sau realizator de programe este liber să nu dezvăluie date de natură să identifice sursa informațiilor obținute în legătură directă cu activitatea sa profesională.

(3) Se consideră date de natură să identifice o sursă următoarele:

a) numele și datele personale, precum și vocea sau imaginea unei surse;

b) circumstanțele concrete ale obținerii informațiilor de către jurnalist;

c) partea nepublicată a informației furnizate de sursă jurnalistului;

d) datele cu caracter personal ale jurnalistului sau radiodifuzorului, legate de activitatea pentru obținerea informațiilor difuzate.

(4) Confidențialitatea surselor de informare obligă, în schimb, la asumarea răspunderii pentru corectitudinea informațiilor furnizate.

(5) Persoanele care, prin efectul relațiilor lor profesionale cu jurnaliștii, iau cunoștință de informații de natură să identifice o sursă prin colectarea, tratarea editorială sau publicarea acestor informații, beneficiază de aceeași protecție ca jurnaliștii.

(6) Dezvăluirea unei surse de informare poate fi dispusă de instanțele judecătorești numai dacă aceasta este necesară pentru apărarea siguranței naționale sau a ordinii publice, precum și în măsura în care această dezvăluire este necesară pentru soluționarea cauzei aflate în fața instanței judecătorești, atunci când:

a) nu există sau au fost epuizate măsuri alternative la divulgare cu efect similar;

b) interesul legitim al divulgării depășește interesul legitim al nedivulgării.

Art. 8. - (1) Autoritățile publice abilitate asigură, la cerere:

a) protecția jurnaliștilor în cazul în care aceștia sunt supuși unor presiuni sau amenințări de natură să împiedice ori să restrângă în mod efectiv libera exercitare a profesiei lor;

b) protecția sediilor și a localurilor radiodifuzorilor, în cazul în care acestea sunt supuse unor amenințări de natură să împiedice sau să afecteze libera desfășurare a activității lor.

(2) Protecția jurnaliștilor și a sediilor sau a localurilor radiodifuzorilor, în condițiile alin. (1), nu trebuie să devină pretext pentru a împiedica sau a restrânge libera exercitare a profesiunii ori a activității acestora.

Art. 9. - Desfășurarea de percheziții în sediile sau localurile radiodifuzorilor nu trebuie să prejudicieze libera exprimare a jurnaliștilor și nici nu poate suspenda difuzarea programelor.

Art. 39. - (1) Este interzisă difuzarea, în cadrul serviciilor de programe de televiziune și de radiodifuziune, de programe care pot afecta grav dezvoltarea fizică, mentală sau morală a minorilor, în special programele care conțin pornografie sau violență nejustificată.

(2) Difuzarea în serviciile de televiziune și de radiodifuziune a programelor care pot afecta dezvoltarea fizică, mentală sau morală a minorilor se poate face numai dacă, prin alegerea intervalului orar de difuzare, prin codare sau ca efect al altor sisteme de acces condiționat, se asigură faptul că minorii din zona de transmisie, în situații normale, nu pot auzi sau vedea emisiunile respective.

(3) Difuzarea într-o formă necodată sau fără alte măsuri tehnice de restricționare a

accesului a programelor prevăzute la alin. (2) se poate face numai după prezentarea unei atenționări acustice sau grafice, pe toată durata programului asigurându-se prezența unui simbol vizual de avertizare.

Art. 40. - Este interzisă difuzarea de programe care conțin orice formă de incitare la ură pe considerente de rasă, religie, naț ionalitate, sex sau orientare sexuală.

Art. 41. - (1) Orice persoană fizică sau juridică, indiferent de naționalitate, ale cărei drepturi sau interese legitime, în special reputația și imaginea publică, au fost lezate prin prezentarea de fapte inexacte în cadrul unui program, beneficiază de dreptul la replică sau la rectificare.

(2) Consiliul va adopta procedura necesară exercitării efective a dreptului la replică sau la rectificare, precum și orice alte măsuri necesare, inclusiv sancțiuni, în vederea garantării dreptului la replică sau la rectificare într-o limită rezonabilă de timp de la primirea cererii solicitantului.

(3) Difuzarea rectificării sau acordarea dreptului la replică nu exclude dreptul persoanei lezate să se adreseze instanțelor judecătorești.

Art. 90. - (1) Constituie contravenții următoarele fapte:

a) difuzarea unei opere cinematografice în afara perioadelor prevăzute în contractele încheiate cu deținătorii drepturilor de autor;

b) utilizarea de tehnici subliminale în cadrul comunicării comerciale audiovizuale;

c) utilizarea comunicării comerciale audiovizuale cu conținut publicitar mascat;

d) nerespectarea prevederilor legale privind acordarea dreptului la replică;

e) difuzarea unui serviciu de programe în afara zonei specificate în licența audiovizuală;

f) exploatarea licențelor audiovizuale de către alte persoane decât titularii de drept ai acestora;

g) programarea și furnizarea de programe, cu încălcarea prevederilor art. 27, art. 28, art. 29 alin. (1)-(7), art. 31 alin. (7), art. 32, art. 34, art. 35 alin. (1), art. 36, art. 39, art. 40, art. 41 și ale art. 85 alin. (3)-(9);

h) nerespectarea prevederilor art. 3, art. 17 alin. (4), art. 49, art. 54 alin. (2) și ale art. 58 alin. (1);

i) retransmisia de către un distribuitor a unui serviciu de programe care nu se încadrează în prevederile art. 75 alin. (1) și (2) și nu a obținut autorizația de retransmisie;

j) retransmisia de către distribuitori a serviciilor de programe, cu încălcarea prevederilor art. 74 și 82;

k) furnizarea unui serviciu media fără a deține licență audiovizuală sau în lipsa notificării prevăzute la art. 74 alin. (5);

l) refuzul furnizorului sau distribuitorului de servicii media de a comunica personalului de control, în condițiile prevăzute la art. 88 alin. (3), informațiile solicitate.

Art. 951. - Consiliul poate decide retragerea licenței audiovizuale sau a dreptului de furnizare a serviciului media audiovizual la cerere, în cazul săvârșirii repetate de către furnizorul de servicii media a uneia dintre următoarele fapte:

a) incitarea publicului la ură națională, rasială sau religioasă;

b) incitarea explicită la violență publică;

c) incitarea la acțiuni care au drept scop dizoluția autorității de stat;

d) incitarea la acțiuni teroriste.

LEGEA NR. 317/2004 PRIVIND CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Art. 30. - (1) Consiliul Superior al Magistraturii are dreptul și obligația de a se sesiza și din oficiu pentru a apăra judecătorii și procurorii împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparț ialitatea ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea. De asemenea, Consiliul Superior al Magistraturii apără reputația profesională a judecătorilor și procurorilor.

(2) Judecătorul sau procurorul care consideră că independența, imparțialitatea sau reputația profesională îi este afectată în orice mod se poate adresa Consiliului Superior al Magistraturii, care, după caz, poate dispune verificarea aspectelor semnalate, publicarea rezultatelor acesteia, poate sesiza organul competent să decidă asupra măsurilor care se impun sau poate dispune orice altă măsură corespunzătoare, potrivit legii.

Studiu de caz: apărarea reputației unui magistrat; hotărâre a Consiliul Superior al Magistraturii; decizie a Consiliul Național al Audiovizualului.

(sursele hotărârii CSM și ale deciziei CNA prezentate în continuare sunt site-urile www.csm1909.ro și www.cna.ro)

În luna ianuarie 2013, postul de televiziune [...] a difuzat mai multe materiale și emisiuni privind presupuse erori judiciare. Printre acestea, a fost prezentat și cazul Președintei Consiliului Superior al Magistraturii, A, care, în anterioara calitate de prim-procuror al Parchetului de pe lângă Tribunalul Bacău, a avizat, sub aspectul legalității și temeiniciei, trimiterea în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de omor a unui tânăr care a fost ulterior achitat de Tribunalul Bacău, soluție menținută și de Curtea de Apel Bacău și Înalta Curte de Casație și Justiție. Respectiva persoană a fost privată de libertate pentru 13 luni până la soluționarea cazului.

Președinta CSM s-a adresat CSM solicitând în temeiul art. 30 alin.(1) și (2) din Legea nr. 317/2004, apărarea reputației profesionale. În cererea formulată, aceasta a precizat că în cadrul emisiunii ș...ț difuzate pe postul [...] la data de 6 ianuarie 2013, au fost formulate comentarii denigratoare cu privire la pregătirea și profesionalismul său și au fost luate în discuție măsurile pe care le-a luat în dosarul respectiv. Totodată, au fost prezentate permanent imagini cu domnia sa, însoțite de remarcile jurnalistului B și ale invitaților săi, cu privire la arestarea, trimiterea în judecată, respectiv achitarea inclupatului. S-a apreciat că toate aceste afirmații sunt de natură să pună la îndoială profesionalismul și independața sa în exercitarea activităților specifice funcției deținute la momentul sesizării.

Prin hotărârea nr. 197 din 21 martie 2013, plenul CSM a constatat că «Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția judiciară a concluzionat că atât trimiterea în judecată, cât și soluția de achitare a inculpatului nu sunt imputabile procurorului care a instrumentat cauza. Plenul CSM a reținut, în urma verificărilor efectuate de către Inspecția judiciară, împrejurarea că moderatorul B a dezbătut în cadrul propriei emisiuni [...] faptele cercetate în dosarul [...] al Parchetului de pe lângă Tribunalul Bacău, în care urmărirea penală a fost efectuată de domnul procuror [...] care a întocmit propunerea motivată de luare a măsurii arestării preventive. În acest context, singurul în măsură să dispună cu privire la starea de libertate a inculpatului a fost judecătorul desemnat din cadrul Tribunalului Bacău, care de altfel a și admis propunerea de arestare preventivă formulată. Verificarea rechizitoriului întocmit în cauză, de către procurorul A, a avut în vedere legalitatea și temeinicia actelor de urmărire penală efectuate de procurorul de caz, fără a putea interveni în dispozițiile date de procuror pe parcursul urmăririi penale.

Potrivit art. 75 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu completările și modificările ulterioare, și art. 30 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, CSM apără judecătorii și procurorii împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea or ar crea suspiciuni cu privire la acestea.

Dreptul la reputație figurează printre drepturile garantate de art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ca element esențial al dreptului la respectarea vieții private. Reputația profesională conferă magistratului credibilitate și siguranță în exercitarea profesiei, autoritate în exprimarea opiniilor, cu precădere a celor profesionale și, totodată, reprezintă părerea pe care magistratul o creează în conștiința colectivă despre modul în care își exercită profesia.

Art. 10 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului consacră libertatea de exprimare, arătând că orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare și că acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.

Potrivit dispozițiilor art. 30 alin. (1) și (6) din Constituția României, revizuită, „Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin orice alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile, însă libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine".

Odată consacrată libertatea de exprimare în general, revine obligația fiecărei legislații în parte de a statua asupra rolului pe care mass-media îl are în societatea respectivă, în concret, de a crea, pe de o parte, cadrul legal de exprimare, iar pe de altă parte de a integra această activitate aspirațiilor socio-culturale, și nu numai, ale societății în ansamblul ei.

Prin afirmațiile făcute în cadul dezbaterilor, jurnaliștii au depășit limitele admisibile ale libertății de exprimare, așa cum sunt protejate de dispozițiile articolului 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Dreptul la libertatea de exprimare nu este unul absolut, acesta fiind susceptibil de anumite restrângeri, în ipoteza în care folosirea libertății de exprimare este îndreptată împotriva unor valori pe care statul le poate în mod legitim apăra, cum ar fi autoritatea și imparțialitate puterii judecătorești.

Referindu-se la restrângerea libertății de exprimare în scopul garantării autorității și imparțialității puterii judecătorești, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza "Braford contra Danemarcei", a decis că „interesul de a proteja reputația și de a asigura autoritatea magistraților este superior aceluia de a permite o discuție liberă asupra imparțialității acestora".

În cauza "Prager și Oberschlick contra Austriei" s-a statuat că „activitatea justiției nu poate fi discutată fără să se aibă în vedere anumite limite pentru a nu submina autoritatea acesteia, comandament deosebit de important într-un stat de drept".

Independența și imparțialitatea judecătorilor, precum și necesitatea respectării acestora, sunt prevăzute în reglementări interne și internaționale.

Principiile independenței și imparțialității magistraților sunt consfințite de art. 124 alin. (3) din Constituția României, art. 3 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, precum și în art. 3 alin. (2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor.

Referiri privind aceste principii se regăsesc și în mai multe reglementări internaționale. Astfel, în cadrul Principiilor de bază ale independenței sistemului judiciar redactate de Națiunile Unite în 1985 se stipulează la art. 2

că: „sistemul juridic va decide în problemele care îi sunt înaintate imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără vreo restricție, influență incorectă, sugestie, presiune, amenințare sau interferență, directă sau indirectă, din orice parte sau pentru orice motiv."

Totodată, Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni precizează la punctul 2 că principiu imparț ialității are „semnificații mult mai extinse decât cea care afectează părțile dintr-un litigiu. Nu doar părțile dintr-o cauză anume, ci societatea în ansamblu trebuie să poată avea încredere în puterea judecătorească. Astfel, nu este suficient ca un judecător să fie liber față de orice relație, părtinire sau influență inadecvată, ci trebuie de asemenea să pară astfel în fața unui observator rezonabil. În caz contrar, încrederea în justiție poate fi subminată."

Convenția de la Havana pentru prevenirea crimei și tratamentul delicvenților, adoptată la Congresul VIII al O.N.U. la pct. 4 prevede că: „statele veghează ca procurorii să-și îndeplinească atribuțiile profesionale în deplină libertate, fără a face obiectul unor intimidări, hărțuiri, fără a suferi ingerințe nefondate și fără a li se angaja, în mod nejustificat, responsabilitatea civilă, penală sau de altă natură."

Plenul CSM a reținut că prin afirmațiile menționate în cadrul emisiunii, ce reprezintă o deformare evidentă a realităților de fapt referitoare la persoana procurorului și a independenței și imparțialității sale, s-a indus, în mod indirect, ideea unei funcționări incorecte a sistemului judiciar.

Pentru a-și îndeplini în mod corespunzător atribuțiile, procurorii au nevoie de încrederea opiniei publice, iar aceast încredere ar putea fi afectată de afirmațiile care pun la îndoială imparțialitatea lor.

Plenul CSM apreciează că, prin afirmațiile făcute în emisiunea [...] difuzată pe postul Antena 3 la data de 6 ianuarie 2013, s-a adus atingere independenței, probității profesionale și imparțialității doamnei procuror A, cu atât mai mult cu cât doamna procuror este Președintele Consiliului Superior al Magistraturii».

În consecință CSM a admis cererea de apărare a reputației profesionale a doamnei procuror A.

***

Prin decizia nr. 110/28.02.2013, Consiliul Național al Audiovizualului a decis sancționarea postului TV [...], ca urmare a reclamațiilor primite de la CSM cu privire la modul în care au fost prezentate și dezbătute pe postul [...], în luna ianuarie 2013, subiectele legate de această instituție.

Membrii CNA au constatat că radiodifuzorul a încălcat prevederile art. 3 alin. (2) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, precum și pe cele articolelor 34 alin. (1), 40 alin. (1) și (2) și 66 alin. (1) lit. a) din Decizia nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual și au dispus amendarea sa cu 15.000 lei.

Pentru a decide astfel, CNA a reținut că «în luna ianuarie 2013, postul de televiziune [...] a abordat, în cadrul mai multor emisiuni informative și de dezbatere, subiecte referitoare la activitatea Consiliului Superior al Magistraturii ori a unor membri ai acestei instituții.

Pornind de la procedura de alegere a Președintelui și a Vicepreședintelui CSM și de alegerea ca președinte al acestei instituții a doamnei A., postul [...] a difuzat mai multe emisiuni în cadrul cărora a fost pusă în discuție activitatea profesională a acesteia anterior alegerii sale în funcția de membru CSM.

În acest context, postul a adus în discuție activitatea de procuror a doamnei A, despre care a afirmat, în mai multe emisiuni, că în perioada în care a deținut funcția de procuror șef la Brăila șsic!ț a acuzat un student de o crimă pe care acesta nu a comis-o, dar pentru care a executat 13 luni de închisoare.

Deși subiectul a fost reluat pe parcursul mai multor emisiuni, ca, de exemplu: Jurnalele de știri din 07.01.2013, emisiunile [...] și [...], din aceeași dată, [...] din 11.01.2013, [...] din 14.01.2013, [...] din 15.01.2013, sau [...] din 16.01.2013, în niciuna dintre aceste emisiuni nu a fost prezentat și punctul de vedere al doamnei A sau al instituției care a instrumentat cazul respectiv, deși potrivit dispozițiilor art. 40 din Codul audiovizualului, postul avea această obligație.

Astfel, potrivit dispozițiilor legale, în virtutea dreptului la propria imagine, în cazul în care în programele audiovizuale se aduc acuzații unei persoane privind fapte sau comportamente ilegale ori imorale, acestea trebuie susținute cu dovezi, iar persoanele acuzate au dreptul să intervină pentru a-și exprima punctul de vedere; dacă acuzațiile sunt aduse de furnizorul de servicii media audiovizuale, acesta trebuie să respecte principiul audiatur et altera pars; în situația în care persoana vizată refuză să prezinte un punct de vedere, trebuie să se precizeze acest fapt.

Mai mult, deși în cadrul emisiunii [...] din 7 ianuarie 2013, avocatul domnului [...], cel care a fost trimis în judecată pentru omor de către procurorul A și a stat 13 luni în arest, a făcut precizarea că referitor la acest caz sunt pe rolul instanțelor două acțiuni și că o plângere penală a fost soluționată de către Parchet prin NUP, urmând ca Înalta Curte de Casație și Justiție să se pronunțe în acest caz, postul a continuat să difuzeze și să comenteze acuzația referitoare la culpa doamnei A.

De asemenea, în cadrul unor emisiuni au fost prezentate cazuri similare, considerate erori judiciare, fără a fi prezentate puncte de vedere ale procuraturii ori procurorilor care au instrumentat aceste cazuri.»

Pentru exemplificare, decizia CNA a redat pasaje din raportul de monitorizare:

«-[...] – 11.01.2013

Moderatoarea [...] a precizat că doamna A are de răspuns la trei probleme: să explice de ce a ajuns să aresteze un om 13 luni - un caz care vine ca o tinichea de coada unui procuror; de ce crede că o contestă o mare parte din breasla domniei sale; să dea explicații despre trecutul dânsei. Am aflat cu toții că tatăl doamnei A dădea ok pentru doamna [...], procuror comunist, și apoi doamna [...] a ridicat-o în rang pe doamna A. Sunt niște chestiuni despre care trebuie să vorbim. Dacă dumneavoastră considerați că suntem naziști că facem asta, e bine.

- [...] - 15.01.2013

(...) Este afișată o fotografie cu A cu următorul text: [...]: A fost acuzat de omor deosebit de grav, a stat 13 luni în arest preventiv, deși toate instanțele l-au găsit nevinovat. A fost trimis la închisoare de A, actuala șefă a CSM. Altă fotografie afișată: [...] – Condamnat la 18 ani închisoare pentru crimă, a stat 17 luni întemnițat pe nedrept. [...] – Condamnat la 2 ani și jumătate închisoare, a stat 5 luni închis pe nedrept. (...)

C.: Procurorul general al României are o condamnare la CEDO pentru arestare abuzivă. D-na A, șeful CSM, este cea care l-a ținut în arest preventiv pe [...] pentru o crimă pe care nu a comis-o.

- [...] -16.01.2013

S-au prezentat mai multe cazuri de erori în justiție, pe ecran apărând fotografii însoțite de un scurt text; astfel: [...], cu titlul: „Condamnat la 25 de ani închisoare pentru viol și crimă, a stat 12 ani în închisoare, nevinovat." Alt caz, se arată fotografia lui [...], cu textul: „Condamnat la 25 de ani de închisoare pentru omor deosebit de grav, a stat 17 ani închis pe nedrept." Apoi, foto cu [...] cu titlul: „A stat 10 luni și jumătate în arest preventiv. În 2004, a fost acuzat de asasinarea a două farmaciste din Brașov, după care a fost declarat nevinovat." Apoi, foto cu [...] cu următorul text: „Condamnată la 16 ani închisoare pentru crimă, a stat 10 ani în închisoare fiind nevinovată." Apoi este afișată o fotografie cu A cu următorul text: „[...]: A fost acuzat de omor deosebit de grav, a stat 13 luni în arest preventiv, deși toate instanțele l-au găsit nevinovat. A fost trimis la închisoare de A, actuala șefă a CSM." Altă fotografie afișată: „[...] – Condamnat la 18 ani închisoare pentru crimă, a stat 17 luni întemnițat pe nedrept." „[...]– Condamnat la 2 ani și jumătate închisoare, a stat 5 luni închis pe nedrept." (...)

C: Ați văzut zilele astea cum judecători tineri, oameni ce nu pot fi șantajați, oameni ce vor să se afirme, să-și câștige independența, spun categoric că nu vor să fie conduși în CSM de d-na A cu o eroare judiciară semnificativă.

În urma analizării raportului de monitorizare și a vizionării unor înregistrări, membrii Consiliului au constatat că unele dintre emisiunile care au făcut obiectul controlului s-au desfășurat cu încălcarea dispozițiilor referitoare la asigurarea unei informări corecte, obiective și imparțiale a publicului, precum și a celor referitoare la respectarea dreptului la imagine al persoanei.

Astfel, Consiliul a constatat că neprezentarea unui punct de vedere al persoanelor ori al reprezentanților instituției sau instituțiilor la adresa cărora erau formulate afirmații de natură acuzatoare, a poziției oficiale a acestora cu privire la aspectele discutate a fost de natură a afecta în mod negativ opinia publicului cu privire la aspectele aduse în atenția sa, echilibrul, obiectivitatea și corectitudinea informațiilor prezentate.

De asemenea, Consiliul a apreciat că prezentarea repetată a unor informații referitoare la o posibilă culpă profesională a doamnei A trebuia însoțită în mod obligatoriu de opinia acesteia referitor la faptele imputate, astfel încât informația adusă la cunoștința publicului să poată fie considerată imparțială, echilibrată și de natură a nu afecta în mod nejustificat imaginea și reputația persoanei.

Totodată, membrii Consiliului au constatat că nu au fost respectate nici dispozițiile art. 66 din Codul audiovizualului, în condițiile în care, deși subiectele prezentate în aceste emisiuni au fost, sau puteau fi considerate, de interes public general, tratarea acestora nu a fost făcută într-un mod mod obiectiv, nepărtinitor, în sensul prezentării unei pluralități de opinii sau a unor puncte de vedere opuse.

În acest sens, Consiliul a constatat că opiniile prezentate în dezbaterea acestor subiecte au aparținut, de regulă, unor jurnaliști care realizează emisiuni la postul [...], o astfel de situație fiind de natură a influența

opinia publicului cu privire la aspectele aduse în atenția sa.

Mai mult, potrivit dispozițiilor alin. (2) al art. 66, prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție se asigură, de regulă, în cadrul aceleiași emisiuni, iar în mod excepț ional, în emisiunile următoare; în cazul în care cei solicitați refuză să participe sau să își precizeze punctul de vedere, acest fapt trebuie menționat pe post; absența punctului de vedere al uneia dintre părți nu exonerează realizatorul/moderatorul de asigurarea imparț ialității.

Or, radiodifuzorul nu numai că nu a prezentat o pluralitate de puncte de vedere sau măcar un punct de vedere referitor la faptele imputate, dar atunci când a difuzat un punct de vedere al doamnei A, acesta viza solicitarea de demisie a acesteia și nicidecum acuzațiile prezentate de post.

De asemenea, Consiliul a apreciat că nici subiectul referitor la unii judecători care ar fi colaborat cu Securitatea, prezentat în emisiunea [...] din data de 5 ianuarie 2013, sub titlul PLANUL SECRET AL LUI BĂSESCU CU CSM, CUM AU AJUNS PROCURORII SĂ CONDUCĂ ROMÂNIA, nu a fost tratat în mod obiectiv, iar acuzațiile nu a fost probate, inducându-se astfel publicului ideea de neatacat că unii judecători ar fi fost colaboratori ai Securității.

Astfel, Consiliul a apreciat că informațiile puse la dispoziția publicului de radiodifuzorul [...] nu au fost de natură să asigure telespectatorilor posibilitatea de a-și forma în mod liber propria opinie, în condițiile în care, în cadrul emisiunilor monitorizate, prezentarea unor acuzații de natură morală sau penală la adresa unor persoane nu a fost însoțită și de punctul de vedere al acestora cu privire la faptele imputate.»

Prin sentința civilă nr. 2720 din 23 septembrie 2013, Curtea de Apel București – Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal a respins ca neîntemeiată contestația formulată împotriva deciziei CNA nr. 110/28.02.2013. Postul TV a formulat recurs împotriva sentinței, care a fost respins de Înalta Curte de Casație și Justiție la 17 februarie 2015.

LEGEA NR. 544/2001 PRIVIND LIBERUL ACCES LA INFORMAȚIILE DE INTERES PUBLIC

Comentariu:
Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public reglementează dreptul constituțional la informații și este aplicabil oricărei persoane, inclusiv jurnaliștilor. Prevederile speciale aplicabile jurnaliștilor constau în aceea că acestora trebuie să li se răspundă pe loc sau în cel mult 24 de ore la solicitările de informații adresate verbal. În plus, legea conține o secțiune specială adresată mijloacelor de comunicare în masă care cuprinde singurele reglementări privind acreditarea jurnaliștilor la autoritățile publice, definitive în sens larg de către Legea nr. 544/2001.

Trebuie notat că dreptul la accesul al informații este acoperit și de articolul 10 din Convenția europeană a drepturilor omului, astfel cum a fost stabilit de Curtea Europeană a Drepturilor Omului într-o serie de hotărâri care modifică abordarea inițială, potrivit căreia dreptul la liberă exprimare nu cuprindea și dreptul de a obține informații de la autorități publice. CEDO a pronunțat prima hotărâre împotriva României în această materie în anul 2014 (hotărârea Rosiianu v România din 24 iunie 2014).

Studiu de caz: aplicabilitatea art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului în domeniul accesului la informații de interes public; caracterul de "drept civil" al dreptului de a obține informații de interes public.

La 4 iulie 2006, I.R.R, jurnalist, s-a adresat CEDO cu o cerere prin care s-a plâns că refuzul primarului orașului Baia-Mare de a executa trei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile prin care era obligat să-i comunice informații de interes public reprezintă o ingerință la adresa dreptului său la liberă exprimare, care nu urmărește un scop legitim și nu este necesară într-o societate democratică și este și o încălcare a dreptului său la un proces echitabil. Reclamantul a invocat încălcarea art. 6 și 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În fapt, reclamantul a adresat primarului orașului Baia-Mare trei cereri de informații de interes public, în anul 2005. Primarul i-a răspuns, prin trei scrisori distincte, în mod laconic și transmițând numeroase anexe. Nemulțumit, reclamantul s-a adresat instanței de contencios administrativ, solicitând obligarea primarului la comunicarea informațiilor, precum și daune morale. În cadrul procedurilor, primarul a

susținut că a răspuns cererilor de informații și a insistat asupra complexității informațiilor solicitate și a efortului cerut primăriei de a răspunde într-un termen rezonabil. Prin trei decizii definitive distincte, la 14 septembre 2005, 2 martie 2006 și 20 martie 2006, instanța a admis acțiunile reclamantului și l-a obligat pe primar să comunice mare parte din informațiile solicitate. Prin primele două hotărâri, instanța l-a obligat pe primar și la plata de daune morale de 1.000 de lei, respectiv 1.500 de lei. În ce privește cea de-a treia hotărâre, daunele morale au fost respinse, cu motivarea că informațiile solicitate prezentau un volum mare.

Pentru executarea primei hotărâri, din 14 septembrie 2005, reclamantul a solicitat instanței de contencios administrativ, printr-o acțiune ulterioară, amendarea primarului pentru neexecutarea hotărârii. Tribunalul Maramureș a admis acțiunea și l-a obligat pe primar să execute hotărârea, fiindu-i aplicată și o amendă civilă de 2.816 lei. Instanța a constatat că, la 12 decembrie 2005, primarul l-a invitat pe reclamant să ridice copii a unor documente (402 pagini), după plata contravalorii acestora, dar că în realitate ele erau documente disparate conținând informații susceptibile de interpretări diverse, ceea ce nu reprezintă o executare a hotărârii judecătorești. Ulterior, reclamantul a formulat o plângere penală contra primarului pentru abuz în serviciu, care s-a finalizat prin aplicarea de către procuror a unei amenzi administrative de 800 de lei în sarcina primarului.

În perioada decembrie 2005 - iunie 2006, primarul i-a transmis reclamantului mai multe scrisori prin care l-a invitat la sediul primăriei pentru a ridica, după plata contravalorii fotocopierii, câteva mii de pagini de documente, pentru fiecare din cele trei cereri de informații.

În februarie 2007, reclamantul, prin executor judecătoresc, l-a somat pe primar să execute hotărârea din 2 martie 2006, în ceea ce privește comunicarea informațiilor, fără niciun rezultat. Cele trei hotărâri judecătorești care îl obligau pe primar să comunice informații de interes public au rămas neexecutate.

În fața CEDO, cu privire la dreptul la un proces echitabil, Agentul guvernamental a susținut că acesta nu este aplicabil, dreptul reclamantului de a obține informații de interes public nefiind un "drept civil" în înțelesul Convenției europene. CEDO a apreciat că „[...]reclamantul este un jurnalist care a solicitat informații de interes public în scopul exercitării profesiei sale și a informării publicului despre activitatea primarului orașului Baia-Mare. În aceste condiții, procedurile din fața instanțelor naționale erau determinante pentru intersele sale private și profesionale decurgând din dreptul la libera exprimare. Nu numai că accesul reclamantului la astfel de informații era garantat de Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public, ci a și fost recunoscut de instanțele naționale. [...]În aceste condiții, Curtea consideră că dreptul reclamantului la anumite informații face parte în speță din dreptul la libera exprimare, astfel cum e garantat de art. 10 din Convenție, care este un «drept civil» în sensul art. 6.1 din Convenție.

Pe fond, CEDO a subliniat că executarea unei hotărâri judecătorești trebuie considerată ca făcând parte integrală din "proces" în sensul art. 6 din Convenție și a luat notă că instanțele interne au concluzionat că invitarea reclamantului să ridice fotocopii ale unor documente disparate nu poate fi considerată drept executare a hotărârilor. În aceste condiții, CEDO a apreciat că scrisorile conținând invitația la sediul primăriei nu reprezintă o executare adecvată a deciziilor interne. Curtea a apreciat că nu e în măsură să decidă dacă documentele puse la dispoziție reclamantului conțineau sau nu informațiile solicitate, atât timp cât acestea nu au fost puse la dispoziția CEDO, integral sau în rezumat. Chiar dacă dreptul la un proces echitabil nu însemnă că statul este obligat să execute orice hotărâre, în orice circumstanță, în cauză autoritatea care nu a executat hotărârile este parte a administrației locale, un element al statului de drept, interesele sale identificându-se cu cele ale unei bune administrări a justiției. Or, dacă administrația locală refuză să execute o hotărâre sau o face cu întârziere, garanțiile art. 6 de care beneficiază un justițiabil în faza judiciară își pierd sensul. În plus, nu este oportun să i se ceară unei persoane care are o creanță împotriva statului, ca urmare a unei proceduri judiciare, să inițieze executarea silită. Totuși, reclamantul a inițiat mai multe demersuri fără niciun succes, iar administrația nu i-a adus la conștință niciun motiv de imposibilitate obiectivă de executare, printr-o decizie administrativă formală. În consecință, Curtea a apreciat că dreptul la un proces echitabil al reclamantului a fost încălcat.

Cu privire la art. 10 și admisibilitatea cererii reclamantului, Agentul guvernamental a susținut că acesta și-a pierdut calitatea de victimă, deoarece instanțele naționale i-au recunoscut dreptul la acces la informații și i-au acordat daune morale pentru faptul că primarul nu i-a comunicat informațiile de interes public solicitate. CEDO a unit această excepție cu fondul. De asemenea, Agentul guvernamental a susținut că cererea este inadmisibilă datorită lipsei unui prejudiciu semnificativ pentru reclamant. CEDO a respins excepția, constatând că cererea reclamantului privește accesul acestuia, jurnalist, la informații cu caracter public, deținute de o autoritate publică, în temeiul mai multor decizii judecătorești definitive. În contextul importanței deosebite a libertății de exprimare într-o societate democratică, CEDO a apreciat că refuzul de a comunica informațiile reprezintă atât un important prejudiciu moral pentru reclamant, cât și un motiv pentru a continua examinarea cauzei, având în vedere că ridică chestiuni importante privind respectarea drepturilor omului.

Pe fond, CEDO a constatat că „reclamantul a încercat în mod legitim să obțină informații privind un subiect de importanță generală, respectiv activitatea primarului din Baia-Mare. În plus, având în vedere că intenția reclamantului era de a comunica publicului informațiile respective și de a contribui astfel la dezbaterea publică asupra bunei guvernări, este clar că a suferit o atingere la adresa dreptului său de a comunica informații. În consecință, a existat o ingerință asupra drepturilor reclamantului consacrate de art. 10 din Convenție [...].”

Curtea a reaminit că „o atingere adusă drepturilor garantate de paragraful 1 al art.10 este contrară Convenției dacă nu respectă exigențele prevăzute de paragraful 1. Trebuie astfel stabilit dacă ingerința acuzată a fost «prevăzută de lege», dacă a urmărit unul sau mai multe dintre scopurile legitime vizate de această dispoziție și dacă a fost «necesară într-o societate democratică» pentru a atinge aceste scopuri.

În acest caz, Curtea reamintește că a decis deja, din perspectiva art. 6.1 al Convenției, la fel ca și autoritățile judiciare naționale, că invitațiile adresate reclamantului în scopul ridicării de fotocopii ale mai multor documente disparate, conținând informații susceptibile de interpretări diverse, nu pot fi în niciun caz analizate ca o executare a unei decizii judecătorești care obligă la comunicarea de informații cu caracter public. În aceste condiții, deciziile judecătorești nu au fost puse în executare într-un mod adecvat.

Mai mult, Curtea notează că primăria nu a susținut niciodată că informațiile solicitate nu erau disponibile [...]. Complexitatea informațiilor solicitate și munca necesară din partea primăriei pentru a realiza compilarea lor au fost invocate numai pentru a explica imposibilitatea de a furniza aceste informații în cel mai scurt timp posibil.

Având în vedere cele de mai sus, Curtea estimează că Guvernul nu a adus niciun argument care să susțină că ingerința asupra dreptului reclamantului a fost prevăzută de lege și nici că a urmărit unul sau mai multe scopuri legitime.

În consecință, trebuie respinse excepțiile Guvernului [...] și constată încălcarea art. 10 din Convenție."

Art. 15. - (1) Accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public este garantat.

(2) Activitatea de culegere și de difuzare a informațiilor de interes public, desfășurată de mijloacele de informare în masă, constituie o concretizare a dreptului cetățenilor de a avea acces la orice informație de interes public.

Art. 16. - Pentru asigurarea accesului mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public autoritățile și instituțiile publice au obligația să desemneze un purtător de cuvânt, de regulă din cadrul compartimentelor de informare și relații publice.

Art. 17. - (1) Autoritățile publice au obligația să organizeze periodic, de regulă o dată pe lună, conferințe de presă pentru aducerea la cunoștință a informațiilor de interes public.

(2) În cadrul conferințelor de presă autoritățile publice sunt obligate să răspundă cu privire la orice informații de interes public.

Art. 18. - (1) Autoritățile publice au obligația să acorde fără discriminare acreditare ziariștilor și reprezentanților mijloacelor de informare în masă.

(2) Acreditarea se acordă la cerere, în termen de două zile de la înregistrarea acesteia.

(3) Autoritățile publice pot refuza acordarea acreditării sau pot retrage acreditarea unui ziarist numai pentru fapte care împiedică desfășurarea normală a activității autorității publice și care nu privesc opiniile exprimate în presă de respectivul ziarist, în condițiile și în limitele legii.

(4) Refuzul acordării acreditării și retragerea acreditării unui ziarist se comunică în scris și nu afectează dreptul organismului de presă de a obține acreditarea pentru un alt ziarist.

Studiu de caz: refuzul unei autorități publice de a acorda acreditare unui jurnalist; obligația de a emite acreditarea.

La data de 10 septembrie 2012, A, redactor-șef la ziarul [...], s-a adresat Primăriei orașului Ocna Mureș cu o solicitare privind acordarea unei acreditări, în temeiul art. 18 al Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public. Acordarea acreditării a fost refuzată, invocându-se faptul că „s-a redactat un Regulament pentru acreditarea ziariștilor la Primăria Ocna Mureș care va fi supus aprobării în prima ședință ordinară a Consiliului Local", iar abia după aceasta jurnalistul va fi anunțat cu privire la datele și documente necesare pentru obținerea acreditării.

Regulamentul pentru acreditarea ziariștilor la Primăria Ocna Mureș invocat (și făcut public ulterior) conținea prevederi care excedeau cadrul legal stabilit de Legea nr. 544/2001, cum ar fi obligația jurnalistului de a anexa cererii un CV și o adeverință de salariat și de a adera la normele deontologice al Clubului Român de Presă. În plus, regulamentul stabilea retragerea acreditării ca urmare a opiniilor exprimate de jurnalist, în contradicție flagrantă cu art. 18 alin. (3) din Legea nr. 544/2001.

La 25 septembrie 2012, A s-a adresat Tribunalului Alba solicitând, în temeiul art. 22 din Legea nr. 544/2001, obligarea Primăriei Orașului Ocna Mureș la eliberarea acreditării de presă solicitate, la scuze publice în mass-media locală (postul local [...], ș...] și [...]) și județeană (cel puțin 2 cotidiene) și la plata sumei de 1 leu, cu titlul de daune morale.

La 11 decembrie 2012, prin sentința civilă nr. 12041, Tribunalul Alba a admis în parte acțiunea și a dispus obligarea Primăriei Orașului Ocna Mureș la eliberarea acreditării de presă. Instanța a reținut că, prin prisma dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 544/2001, refuzul pârâtei de acordare a acreditării în favoarea reclamantului, în condițiile în care nu s-au invocat și dovedit faptele arătate la alin. 3 al aceluiași articol, apare ca fiind nejustificat. Aceasta întrucât, pe de o parte, cererea reclamantului se impunea a fi analizată prin raportare la un regulament care ar fi trebuit să fie în vigoare la data înregistrării cererii respective, iar pe de altă parte, până la soluționarea acțiunii de față, nu s-a făcut dovada adoptării regulamentului invocat. (...) Pârâta a comunicat reclamantului că, până la reglementarea situației privind acreditările de presă, i se asigură accesul la toate acțiunile publice ale instituției și în lipsa unei acreditări. În acest context, se constată că reclamantul nu a fost prejudiciat în niciun fel, așa încât, raportat la speța concretă și la lipsa oricărei probe privind prejudiciul moral suferit, instanța a apreciat că nu se justifică acordarea de daune morale și nici solicitarea de obligare a pârâtei la scuze publice.

Art. 19. - (1) Autoritățile și instituțiile publice au obligația să informeze în timp util mijloacele de informare în masă asupra conferințelor de presă sau oricăror alte acțiuni publice organizate de acestea.

(2) Autoritățile și instituțiile publice nu pot interzice în nici un fel accesul mijloacelor de informare în masă la acțiunile publice organizate de acestea.

(3) Autoritățile publice care sunt obligate prin legea proprie de organizare și funcționare să desfășoare activități specifice în prezența publicului sunt obligate să permită accesul presei la acele activități, în difuzarea materialelor obținute de ziariști urmând să se țină seama doar de deontologia profesională.

Art. 20. - Mijloacele de informare în masă nu au obligația să publice informațiile furnizate de autoritățile sau de instituțiile publice.

LEGEA NR. 677/2001 PENTRU PROTECȚIA PERSOANELOR CU PRIVIRE LA PRELUCRAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL ȘI LIBERA CIRCULAȚIE A ACESTOR DATE

Art. 4: Caracteristicile datelor cu caracter personal în cadrul prelucrării

(1) Datele cu caracter personal destinate a face obiectul prelucrării trebuie să fie:

a) prelucrate cu bună-credință și în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare;

b) colectate în scopuri determinate, explicite și legitime; prelucrarea ulterioară a datelor cu caracter personal în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică nu va fi considerată incompatibilă cu scopul colectării dacă se efectuează cu respectarea dispozițiilor prezentei legi, inclusiv a celor care privesc efectuarea notificării către autoritatea de supraveghere, precum și cu respectarea garanțiilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal, prevăzute de normele care reglementează activitatea statistică ori cercetarea istorică sau științifică;

c) adecvate, pertinente și neexcesive prin raportare la scopul în care sunt colectate și ulterior prelucrate;

d) exacte și, dacă este cazul, actualizate; în acest scop se vor lua măsurile necesare pentru ca datele inexacte sau incomplete din punct de vedere al scopului pentru care sunt colectate și pentru care vor fi ulterior prelucrate, să fie șterse sau rectificate;

e) stocate într-o formă care să permită identificarea persoanelor vizate strict pe durata necesară realizării scopurilor în care

datele sunt colectate și în care vor fi ulterior prelucrate; stocarea datelor pe o durată mai mare decât cea menționată, în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, se va face cu respectarea garanțiilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal, prevăzute în normele care reglementează aceste domenii,
și numai pentru perioada necesară realizării acestor scopuri.

(2) Operatorii au obligația să respecte prevederile alin. (1) și să asigure îndeplinirea acestor prevederi de către persoanele împuternicite.

Art. 5: Condiții de legitimitate privind prelucrarea datelor

(1) Orice prelucrare de date cu caracter personal, cu excepția prelucrărilor care vizează date din categoriile menționate la art. 7 alin. (1), art. 8 și 10, poate fi efectuată numai dacă persoana vizată și-a dat consimțământul în mod expres și neechivoc pentru acea prelucrare.

(2) Consimțământul persoanei vizate nu este cerut în următoarele cazuri:

a) când prelucrarea este necesară în vederea executării unui contract sau antecontract la care persoana vizată este parte ori în vederea luării unor măsuri, la cererea acesteia, înaintea încheierii unui contract sau antecontract;

b) când prelucrarea este necesară în vederea protejării vieții, integrității fizice sau sănătății persoanei vizate ori a unei alte persoane amenințate;

c) când prelucrarea este necesară în vederea îndeplinirii unei obligații legale a operatorului;

d) când prelucrarea este necesară în vederea aducerii la îndeplinire a unor măsuri de interes public sau care vizează exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este învestit operatorul sau terțul căruia îi sunt dezvăluite datele;

e) când prelucrarea este necesară în vederea realizării unui interes legitim al operatorului sau al terțului căruia îi sunt dezvăluite datele, cu condiția ca acest interes să nu prejudicieze interesul sau drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei vizate;

f) când prelucrarea privește date obținute din documente accesibile publicului, conform legii;

g) când prelucrarea este făcută exclusiv în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, iar datele rămân anonime pe toată durata prelucrării.

(3) Prevederile alin. (2) nu aduc atingere dispozițiilor legale care reglementează obligația autorităților publice de a respecta și de a ocroti viața intimă, familială și privată.

Art. 6: Încheierea operațiunilor de prelucrare

(1)La încheierea operațiunilor de prelucrare, dacă persoana vizată nu și-a dat în mod expres și neechivoc consimțământul pentru o altă destinație sau pentru o prelucrare ulterioară, datele cu caracter personal vor fi:

a) distruse;

b) transferate unui alt operator, cu condiția ca operatorul inițial să garanteze faptul că prelucrările ulterioare au scopuri similare celor în care s-a făcut prelucrarea inițială;

c) transformate în date anonime și stocate exclusiv în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică.

(2) În cazul operațiunilor de prelucrare efectuate în condițiile prevăzute la art. 5 alin. (2) lit. c) sau d), în cadrul activităților descrise la art. 2 alin. (5), operatorul poate stoca datele cu caracter personal pe perioada necesară realizării scopurilor concrete urmărite, cu condiția asigurării unor măsuri corespunzătoare de protejare a acestora, după care va proceda la distrugerea lor dacă nu sunt aplicabile prevederile legale privind păstrarea arhivelor.

Art. 7: Prelucrarea unor categorii speciale de date

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal legate de originea rasială sau etnică, de convingerile politice, religioase, filozofice sau de natură similară, de apartenența sindicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate sau viața sexuală este interzisă.

(2) Prevederile alin. (1) nu se aplică în următoarele cazuri:

a) când persoana vizată și-a dat în mod expres consimțământul pentru o astfel de prelucrare;

b) când prelucrarea este necesară în scopul respectării obligațiilor sau drepturilor specifice ale operatorului în domeniul dreptului muncii, cu respectarea garanțiilor prevăzute de lege; o eventuală dezvăluire către un terț a datelor prelucrate poate fi efectuată numai dacă există o obligație legală a operatorului în acest sens sau dacă persoana vizată a consimțit expres la această dezvăluire;

c) când prelucrarea este necesară pentru protecția vieții, integrității fizice sau a sănătății persoanei vizate ori a altei persoane, în cazul în care persoana vizată se află în incapacitate fizică sau juridică de a-și da consimțământul;

d) când prelucrarea este efectuată în cadrul activităților sale legitime de către o fundație, asociație sau de către orice altă organizație cu scop nelucrativ și cu specific politic, filozofic, religios ori sindical, cu condiția ca persoana vizată să fie membră a acestei organizații sau să întrețină cu aceasta, în mod regulat, relații care privesc specificul activității organizației și ca datele să nu fie dezvăluite unor terți fără consimțământul persoanei vizate;

e) când prelucrarea se referă la date făcute publice în mod manifest de către persoana vizată;

f) când prelucrarea este necesară pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în justiție;

g) când prelucrarea este necesară în scopuri de medicină preventivă, de stabilire a diagnosticelor medicale, de administrare a unor îngrijiri sau tratamente medicale pentru persoana vizată ori de gestionare a serviciilor de sănătate care acționează în interesul persoanei vizate, cu condiția ca prelucrarea datelor respective să fie efectuate de către ori sub supravegherea unui cadru medical supus secretului profesional sau de către ori sub supravegherea unei alte persoane supuse unei obligații echivalente în ceea ce privește secretul;

h) când legea prevede în mod expres aceasta în scopul protejării unui interes public important, cu condiția ca prelucrarea să se efectueze cu respectarea drepturilor persoanei vizate și a celorlalte garanții prevăzute de prezenta lege.

(3) Prevederile alin. (2) nu aduc atingere dispozițiilor legale care reglementează obligația autorităților publice de a respecta și

de a ocroti viața intimă, familială și privată.

(4) Autoritatea de supraveghere poate dispune, din motive întemeiate, interzicerea efectuării unei prelucrări de date din categoriile prevăzute la alin. (1), chiar dacă persoana vizată și-a dat în scris și în mod neechivoc consimțământul, iar acest consimțământ nu a fost retras, cu condiția ca interdicția prevăzută la alin. (1) să nu fie înlăturată prin unul dintre cazurile la care se referă alin. (2) lit. b)-g).

Art. 8: Prelucrarea datelor cu caracter personal având funcție de identificare

(1) Prelucrarea codului numeric personal sau a altor date cu caracter personal având o funcție de identificare de aplicabilitate generală poate fi efectuată numai dacă:

a) persoana vizată și-a dat în mod expres consimțământul; sau

b) prelucrarea este prevăzută în mod expres de o dispoziție legală.

(2) Autoritatea de supraveghere poate stabili și alte cazuri în care se poate efectua prelucrarea datelor prevăzute la alin. (1), numai cu condiția instituirii unor garanții adecvate pentru respectarea drepturilor persoanelor vizate.

Art. 9: Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate

(1) În afara cazurilor prevăzute la art. 7 alin. (2), prevederile art. 7 alin. (1) nu se aplică în privința prelucrării datelor privind starea de sănătate în următoarele cazuri:

a) dacă prelucrarea este necesară pentru protecția sănătății publice;

b) dacă prelucrarea este necesară pentru prevenirea unui pericol iminent, pentru prevenirea săvârșirii unei fapte penale sau pentru împiedicarea producerii rezultatului unei asemenea fapte ori pentru înlăturarea urmărilor prejudiciabile ale unei asemenea fapte.

(2) Prelucrarea datelor privind starea de sănătate poate fi efectuată numai de către ori sub supravegherea unui cadru medical, cu condiția respectării secretului profesional, cu excepția situației în care persoana vizată și-a dat în scris și în mod neechivoc consimțământul atâta timp cât acest consimțământ nu a fost retras, precum și cu excepția situației în care prelucrarea este necesară pentru prevenirea unui pericol iminent, pentru prevenirea săvârșirii unei fapte penale, pentru împiedicarea producerii rezultatului unei asemenea fapte sau pentru înlăturarea urmărilor sale prejudiciabile.

(3) Cadrele medicale, instituțiile de sănătate și personalul medical al acestora pot prelucra date cu caracter personal referitoare la starea de sănătate, fără autorizația autorității de supraveghere, numai dacă prelucrarea este necesară pentru protejarea vieții, integrității fizice sau sănătății persoanei vizate. Când scopurile menționate se referă la alte persoane sau la public în general și persoana vizată nu și-a dat consimțământul în scris și în mod neechivoc, trebuie cerută și obținută în prealabil autorizația autorității de supraveghere. Prelucrarea datelor cu caracter personal în afara limitelor prevăzute în autorizație este interzisă.

(4) Cu excepția motivelor de urgență, autorizația prevăzută la alin. (3) poate fi acordată numai după ce a fost consultat Colegiul Medicilor din România.

(5) Datele cu caracter personal privind starea de sănătate pot fi colectate numai de la persoana vizată. Prin excepție, aceste date pot fi colectate din alte surse numai în măsura în care este necesar pentru a nu compromite scopurile prelucrării, iar persoana vizată nu vrea ori nu le poate furniza.

Art. 10: Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la fapte penale sau contravenții

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la săvârșirea de infracțiuni de către persoana vizată ori la condamnări penale, măsuri de siguranță sau sancțiuni administrative ori contravenționale, aplicate persoanei vizate, poate fi efectuată numai de către sau sub controlul autorităților publice, în limitele puterilor ce le sunt conferite prin lege și în condițiile stabilite de legile speciale care reglementează aceste materii.

(2) Autoritatea de supraveghere poate stabili și alte cazuri în care se poate efectua prelucrarea datelor prevăzute la alin. (1), numai cu condiția instituirii unor garanții adecvate pentru respectarea drepturilor persoanelor vizate.

(3) Un registru complet al condamnărilor penale poate fi ținut numai sub controlul unei autorități publice, în limitele puterilor ce îi sunt conferite prin lege.

Art. 11: Excepții

Prevederile art.5, 6, 7 și 10 nu se aplică în situația în care prelucrarea datelor se face exclusiv în scopuri jurnalistice, literare sau artistice, dacă prelucrarea privește date cu caracter personal care au fost făcute publice în mod manifest de către persoana vizată sau care sunt strâns legate de calitatea de persoană publică a persoanei vizate ori de caracterul public al faptelor în care este implicată.

Comentariu:
Activitatea jurnalistică nu este cu totul exceptată de la aplicarea prevederilor Legii nr. 677/2001. Astfel cum stabilește art. 11, dacă prelucrarea se realizează exclusiv în scopuri jurnalistice sau dacă privește date cu caracter personal care au fost făcute publice în mod manifest de către persoana vizată sau care sunt strâns legate de calitatea de persoană publică a persoanei vizate ori de caracterul public al faptelor în care este implicată, nu sunt aplicabile art. 5 (necesitatea obținerii consimțământului persoanei vizate), art. 6 (ce se întâmplă cu datele personale după prelucrare), art. 7 (interdicția prelucrării unor date personale legate de originea rasială sau etnică, de convingerile politice, religioase, filozofice sau de natură similară, de apartenența sindicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate sau viața sexuală) și art. 10 (limitarea prelucrării datelor cu caracter personal referitoare la fapte penale sau contravenții).

În cadrul activității jurnalistice (ce presupune o prelucrare de date cu caracter personal) rămân aplicabile dispozițiile art. 8 și 9, privind datele cu funcție de identificare, precum și cele privind starea de sănătate. În cazul acestora, prelucrarea trebuie să se realizeze cu respectarea condițiilor impuse în cele două articole menționate, dar și a celor generale, enumerate în art. 4.

Studiu de caz: prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul activității jurnalistice; sancționarea contravențională pentru prelucrarea excesivă a unor date cu caracter personal; acțiunea

pentru repararea prejudiciului produs prin prelucrarea nelegală a unor date cu caracter personal.

La data de 2 august 2014, asociația A a publicat pe blogul său un articol, în care a inserat, în integralitatea sa, o hotărâre judecătorească ce îl privea pe B, parte în procesul soluționat prin respectiva sentință. Hotărârea judecătorească menționa numele și prenumele lui B și era anonimizată cu privire la celelalte date personale ale acestuia, cu excepția paginii 6, unde apărea și adresa de domiciliu a lui B. La data de 12 februarie 2015, B s-a adresat asociației A, solicitând, în temeiul Legii nr. 677/2001: comunicarea, în scris, a modului în care a intrat în posesia datelor sale cu caracter personal; comunicarea, în scris, a tuturor terților către care au fost difuzate datele sale cu caracter personal, fără acordul său; îndepărtarea datelor sale cu caracter personal de pe blogul asociației; publicarea unui scurt material pe blogul asociației, prin care acesta să recunoască faptul că a comis o faptă ilegală și să-i prezinte scuze publice.

Asociația A i-a răspuns lui B, la data de 20 februarie 2015, precizând că articolul publicat se încadrează în limitele libertății de informare, astfel încât, potrivit art. 11 din Legea nr. 677/2001, nu era necesară obț inerea consimțământului persoanei vizate în articol. De asemenea, l-a informat că neanonimizarea adresei de domiciliului a lui B, la pagina 6 a hotărârii, a fost o eroare și, în consecință, a procedat, la data de 12 februarie 2015, la eliminarea acesteia din document, care a fost ulterior republicat. Cu privire la celelalte solicitări, asociația l-a informat pe B că sursele jurnalistice nu se pot dezvălui către public, că datele personale ale lui B nu au fost distribuite către nicio terță parte și că la finalul articolului s-a adăugat o mențiune privind modificările operate la data de 12 februarie 2015, care includea și scuze către B.

Nemulțumit de răspunsul primit, la 20 februarie 2015, în temeiul art. 25 din Legea nr. 677/2001, B s-a adresat cu o plângere Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal. Aceasta a procedat la o investigație, deplasându-se la sediul punctului de lucru al asociației A, la data de 24 aprilie 2015. Cu aceasta ocazie a întocmit procesul verbal de constatare/sancționare nr. 9959 din 29.04.2015, prin care a reținut:

„Prelucrarea nelegală a datelor cu caracter personal, conform art. 32 din Legea nr. 677/2001, sub forma încălcării art. 4 alin. 1 lit. c), întrucât Asociația A a dezvăluit adresa personală a domnului B, în perioada 24 august 2014 – 12 februarie 2015, în cadrul unei sentințe la care se făcea trimitere în articolul ș…ț, articol postat pe blogul [...]

Dezvăluirea adresei în cadrul sentinței din materialul publicat a fost excesivă, raportat la scopul în care a fost colectată și ulterior publicată."

Pentru această contravenție, autoritatea de supraveghere a aplicat sancțiunea avertismentului.

La 3 august 2015, B s-a adresat Judecătoriei Sfântu Gheorghe, cu o acțiune întemeiată pe art. 18 din Legea nr. 677/2001, împotriva Asociației A, a lui C, autorul articolului și a lui D, reprezentantul legal al asociației. Prin acț iune, B a solicitat: obligarea în solidar a pârâților să-i comunice în scris lista completă a tuturor terților către care au fost difuzate datele sale cu caracter personal (nume și adresă); obligarea în solidar a pârâților să-i comunice în scris modul în care au intrat în posesia datelor sale cu caracter personal; obligarea în solidar a pârâților la plata sumei de 10.000 lei cu titlul de daune morale.

Pârâții s-au apărat susținând că C și D nu au calitate procesuală pasivă, nefiind operatori de date personale, că publicarea numelui nu reprezintă o prelucrare nelegală de date personale, că publicarea adresei a fost o simplă greșeală, corectată de îndată ce le-a fost adusă la cunoștință de către reclamant, iar acesta nu dovedit vreun prejudiciu concret ce i-a fost produs prin publicare. Au apreciat că oricare ar fi fost acest prejudiciu, acesta a fost reparat prin prezentarea de scuze și prin faptul că au fost sancționați contravențional de către autoritatea de supraveghere. Cu privire la celelalte capete de cerere, pârâții au susținut că nu pot comunica sursele jurnalistice și că nu au distribuit datele personale ale reclamantului către niciun terț.

Prin sentința civilă nr. 1654 din 19 octombrie 2015, Judecătoria Sfântu Gheorghe a admis excepția lipsei calității procesuale a pârâților C și D și, în consecință, a respins față de ei acțiunea civilă intentată de reclamantul B. A admis în parte acțiunea intentată de reclamatul B împotriva pârâtei Asociația A și a obligat-o să plătească reclamantului suma de 500 de lei, reprezentând despăgubiri civile pentru daune morale. A respins ca nefondate celelalte capete de cerere.

Pentru a dispune astfel, instanța a reținut:

„Potrivit art. 3 pct. e din Legea nr. 677/2001, operatorul de date cu caracter personal este persoana fizică sau juridică, de drept public ori de drept privat, care stabilește scopul și mijloacele prelucrării. Aceasta înseamnă că operatorul a decis să prelucreze date cu caracter personal prin anumite operațiuni, efectuate prin mijoace automate, precum și prin orice alte mijloace decât cele automate. De asemenea, persoana fizică sau juridică poate fi desemnată ca operator printr-un act normativ sau în baza unui act normativ care determină scopul și mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal.

Pentru ca o prelucrare să intre sub incidența prevederilor Legii nr. 677/2001 este necesar ca ea să se desfășoare în cadrul unui sistem de evidență.

Prin sistem de evidență se înțelege o colecție de date, structurată potrivit unor criterii, criterii pe baza cărora datele pot fi accesate.

Cum cei doi pârâți persoane fizice nu au calitatea de operator, aceștia, prin prisma prevederilor Legii nr. 677/2001, nu au calitate procesuală pasivă în cauză, motiv pentru care instanța va constata că excepția este întemeiată.

[...]

Sentința postată pe blogul asociației conține numele și prenumele reclamantului, dar și domiciliul acestuia, definite ca date personale de dispozițiile art. 3 pct. a din Legea nr. 677/2001.

În condițiile art. 1357 Cod civil, fapta asociației angajează răspunderea civilă, postarea sentinței cu datele personale ale reclamantului fiind una ilicită, iar vinovația

apare sub forma culpei.

În cadrul acestei forme a răspunderii civile, autorul răspunde și pentru culpa cea mai ușoară.

Prejudiciul moral reprezintă consecințele negative, rezultatele dăunătoare ale lezării valorilor cu conținut neeconomic ce reprezintă tot atâtea atribute ale personalității umane, definind-o. În cazul de față este vorba de un prejudiciu moral constând în suferința psihică ce a fost cauzată reclamantului de fapta asociației pârâte.

[...]

Solicitarea de a comunica în scris lista completă a tuturor terților către care au fost difuzate datele cu caracter personal, instanța o găsește nefondată, deoarece datele au fost postate pe site-ul asociației, astfel că nu pot fi identificate în mod individual aceste persoane care au vizionat blogul asociației.

Doar în cazul în care modalitatea de răspândire a prelucrării datelor cu caracter personal ar fi fost una în care terții sunt identificați, asociația pârâtă putea fi obligată la această măsură de reparare a prejudiciului, prev. de art. 13 alin. 1 din Legea nr. 677/2001.

Cererea de obligare a pârâtei de a comunica reclamantului modalitatea în care a intrat în posesia datelor personale este nefondată.

Pretenția reclamantului nu este o măsură reparatorie a prejudiciului creat, iar prin prisma prevederilor art.18 alin. 1 și 2 din Legea nr. 677/2001, cererea de obligare de a comunica modul în care a intrat în posesia lor este una care excede acestor dispoziții.

[...]

Scopul textului de lege este acela al repunerii persoanei prejudiciate în situația anterioară săvârșirii faptei, iar intrarea în posesia reclamantului a datelor solicitate nu ar avea consecința restabilirii situației anterioare.

Scopul solicitării reclamantului este unul de a obține informații, și nu de a înlătura prejudiciul creat."

La data publicării prezentului material, sentința Judecătoriei Sfântu Gheorghe nu este definitivă, pârâta Asociația A formulând apel, ce urmează a fi judecat de Tribunalul Covasna.

***

Prevederile legale prezentate mai sus nu au un caracter exhaustiv, dreptul la libera exprimare putând fi vătămat, în situații concrete, printr-o multitudine de alte norme civile, penale, de dreptul muncii, dreptul proprietății intelectuale ș.a., chiar dacă acestea au cu totul alt obiect de reglementare.

CONSILIUL NATIONAL AL AUDIOVIZUALULUI

PARTEA A II-A: COREGLEMENTAREA

CODUL DE REGLEMENTARE A CONȚINUTULUI AUDIOVIZUAL - TEXT ÎN VIGOARE ÎNCEPÂND CU DATA DE 4 MAI 2014[3]

Text în baza actelor normative modificatoare, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, până la 4 aprilie 2014.

ACT DE BAZĂ

#B: Decizia Consiliului Național al Audiovizualului nr. 220/2011

Acte modificatoare

#M1: Decizia Consiliului Național al Audiovizualului nr. 459/2011

#M2: Decizia Consiliului Național al Audiovizualului nr. 141/2013

#M3: Decizia Consiliului Național al Audiovizualului nr. 197/2014

Modificările și completările efectuate prin actele normative enumerate mai sus sunt scrise cu font italic. În fața fiecărei modificări sau completări este indicat actul normativ care a efectuat modificarea sau completarea respectivă, în forma #M1, #M2 etc.

TITLUL I
Dispoziții generale

ART. 1

(1) În sensul prezentului cod de reglementare a conținutului audiovizual, denumit în continuare cod, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) difuzare - punerea la dispoziția publicului de programe audiovizuale în cadrul unui serviciu de radio sau de televiziune ori al unui serviciu media la cerere; prin difuzare se înțelege, de asemenea, și comunicarea, în cadrul unui serviciu media audiovizual, de semne, semnale, texte, sunete, informații, mesaje de orice natură;

b) minor - persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani;

c) producție audiovizuală cu caracter obscen - ansamblu de imagini, sunete, cuvinte, gesturi sau comportamente imorale, indecente, licențioase, sexuale explicite ori sugerate, care prin semnificația lor aduc ofensă pudorii, precum și orice alte forme de manifestare indecentă;

d) producție audiovizuală de ficțiune - creație artistică audiovizuală din categoriile opere cinematografice, radiofonice și de televiziune, filme de animație, opere dramatice și dramatico-muzicale, opere coregrafice și pantomime, producții și videoclipuri muzicale.

(2) Sunt aplicabile, de asemenea, definițiile prevăzute la art. 1 alin. (1) din Legea audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Legea audiovizualului.

(3) Dacă în conținutul normei nu se specifică altfel, dispozițiile codului sunt aplicabile atât programelor difuzate în cadrul serviciilor de televiziune și radiodifuziune, cât și celor furnizate printr-un serviciu media audiovizual la cerere, denumit și video on demand.

TITLUL II
Protecția minorilor

CAPITOLUL I
Respectarea drepturilor minorului în programele audiovizuale

ART. 2

Furnizorii de servicii media audiovizuale au obligația să respecte principiul interesului superior al minorului.

ART. 3

(1) Minorul are dreptul la protejarea imaginii și a vieții sale intime, private și familiale.

(2) Condițiile de participare a minorului la un program audiovizual trebuie să țină seama de sensibilitatea și vulnerabilitatea specifice vârstei, în general, și de personalitatea minorului, în particular.

(3) Dreptul minorului la respectarea vieții private și la propria imagine prevalează în fața necesității de informare, cu atât mai mult în cazul minorului aflat în situații dificile.

(4) În producțiile audiovizuale minorul nu poate fi folosit sau expus de către părinți, rude, reprezentanți legali, avocați sau alte persoane responsabile de creșterea și îngrijirea lui, în scopul de a obține pentru ei avantaje de orice fel sau de a influența deciziile autorităților publice.

ART. 4

(1) Este interzisă difuzarea oricăror indicii care ar putea duce la identificarea minorului în vârstă de până la 14 ani, în situația în care acesta este victimă a unui abuz sexual sau este acuzat de comiterea unor infracțiuni ori a fost martor la săvârșirea acestora.

(2) În situația în care minorul în vârstă de până la 14 ani este victimă a unor infracțiuni, altele decât situațiile prevăzute la alin. (1), sau a fost supus unor abuzuri fizice ori psihice, difuzarea de imagini sau declarații este posibilă numai cu acceptul minorului, precum și cu acordul scris al părinților, al altui reprezentant legal ori, după caz, al persoanei în grija căreia se află minorul.

(3) În situația în care minorul în vârstă de până la 14 ani a fost supus de către părinți ori reprezentanții legali la abuzuri fizice sau psihice, difuzarea de imagini ori declarații este posibilă numai cu acceptul minorului, precum și cu acordul scris al părintelui care nu este presupusul autor al abuzului sau, după caz, al unei autorități responsabile cu protecția minorului.

ART. 5

(1) Nu pot fi difuzate reconstituiri de infracțiuni, abuzuri sau evenimente dramatice în care sunt folosiți copii în vârstă de până la 14 ani.

(2) Furnizorii de servicii media audiovizuale nu pot difuza interviuri și declarații ale minorului în vârstă de până la 14 ani în legătură cu evenimente dramatice, din comunitate sau din familie, la care acesta a fost martor.

ART. 6

(1) Minorul cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani acuzat de comiterea unei infracțiuni sau victimă a unei infracțiuni ori abuzat fizic, psihic sau sexual poate fi prezentat în programele de știri, în emisiuni de dezbateri sau reportaje audiovizuale, cu îndeplinirea cumulativă a următoarelor condiții:

a) existența consimțământului scris al acestuia;

b) existența prealabilă a consimțământului părinților sau al reprezentantului legal, în formă scrisă;

c) asistarea pe parcursul transmisiei sau al înregistrării de către un părinte ori de către reprezentantul legal, respectiv de către avocat în cazul cercetării penale sau arestării. Minorul nu poate fi asistat de către părintele presupus autor al abuzului.

(2) În cazul minorului cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani acuzat de comiterea unei infracțiuni, sunt necesare acordul explicit al acestuia și asistarea sa de către avocat în situația în care este cercetat penal, reținut sau arestat.

(3) În cazul minorului cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani care este victimă sau martor la comiterea unor infracțiuni ori care a fost abuzat fizic, psihic sau sexual, sunt necesare:

a) acordul explicit al acestuia;

b) eliminarea oricăror elemente care pot duce la identificarea minorului, la solicitarea acestuia, a părinților sau a reprezentantului legal.

ART. 7

(1) Minorul, părinții sau reprezentantul legal trebuie să fie informați cu privire la drepturile lor înainte de filmare sau de înregistrare.

(2) Participarea minorului în vârstă de până la 14 ani la programe audiovizuale, altele decât evenimentele culturale și competițiile sportive, este posibilă numai cu acceptul acestuia, precum și cu consimțământul scris al părinților sau, după caz, al reprezentantului legal.

#M2

ART. 7^1

(1) știrile sau relatările referitoare la violența din instituțiile de învățământ vor fi difuzate numai împreună cu punctul de vedere al conducerii școlii și cu acordul părinților ori al reprezentanților legali ai minorului; face excepție situația în care radiodifuzorul acționează în interesul superior al minorului, fără să fie afectată imaginea publică a minorului sau dreptul acestuia la viață intimă, privată și familială.

(2) Imaginile în care minorii sunt implicați în acte de violență sau de natură implicit sau explicit sexuală, de orice natură, vor fi difuzate numai dacă:

a) reprezintă un interes public justificat;

b) radiodifuzorul acționează în interesul superior al minorilor, având acordul părinților sau al reprezentanților legali ai acestora;

c) radiodifuzorul se asigură că nu este difuzat niciun indiciu care ar putea duce la identificarea minorilor implicați.

(3) Nu se va comunica adresa paginii de internet în care sunt postate asemenea imagini și nici nu se va face trimitere la site-uri în care sunt comunicate astfel de adrese.

#B

ART. 8

Este interzisă, în cadrul programelor de știri, al dezbaterilor sau al reportajelor, difuzarea de imagini ori de fotografii ale corpului minorului decedat.

ART. 9

(1) Este interzisă difuzarea de programe al căror scop principal este exploatarea aspectului fizic al minorului sau expunerea acestuia în ipostaze nepotrivite vârstei.

(2) După ora 22,00 este interzisă difuzarea în direct de programe audiovizuale la care participă minori în vârstă de până la 14 ani, cu excepția evenimentelor culturale și a competițiilor sportive.

(3) Radiodifuzorii sunt obligați să difuzeze la principalul buletin de știri din prime-time, precum și la buletinele de știri difuzate în următoarele 24 de ore imaginile și datele minorilor dispăruți, la solicitarea inspectoratelor de poliție.

(4) În cadrul sistemului național de alertă/răpire/dispariție a minorului, serviciile de radiodifuziune și televiziune generaliste și de știri sunt obligate să difuzeze, într-un interval de timp de 3 până la 8 ore de la solicitarea autorităților în drept și în condițiile agreate cu acestea, informațiile privind minorii răpiți sau dispăruți.

ART. 10

Furnizorii de servicii media audiovizuale nu pot difuza interviuri și declarații în care minorului îi sunt solicitate păreri referitoare la probleme intime de familie sau care îi depășesc puterea de judecată.

ART. 11

Este interzisă orice referire peiorativă sau discriminatorie la originea etnică, naționalitatea, rasa ori religia minorului, precum și la un eventual handicap al acestuia.

CAPITOLUL II

Clasificarea programelor audiovizuale în vederea protecției minorilor

(...)Art 15

(1) Este interzisă difuzarea în intervalul orar 6,00 - 20,00 de programe audiovizuale de studio sau realizate în direct în care se fumează, se consumă băuturi alcoolice ori se prezintă acte de comportament obscen.

(2) În programele audiovizuale este interzisă ilustrarea unei informații cu imagini de natură pornografică.

ART. 16

(1) Este interzisă difuzarea producțiilor audiovizuale care încurajează consumul de droguri.

(2) În știri și reportaje este interzisă prezentarea de detalii privind consumul de droguri.

(3) Operele cinematografice care conțin scene privind consumul de droguri pot fi difuzate numai după ora 22,00.

ART. 17

(1) În intervalul orar 6,00 - 22,00 nu pot fi difuzate programe, altele decât producț iile audiovizuale de ficțiune, care conțin descrieri ori reconstituiri ale unor omucideri/sinucideri, mutilări/automutilări sau tehnici criminale ori practici oculte.

#M1

(2) În cazul acestor drame, radiodifuzorii nu pot difuza imagini de la locul tragediei sau imagini care arată suferințele prin care trec membrii familiei ori ale altor persoane apropiate victimei sau familiei acesteia.

#M2

ART. 18

Nu pot fi difuzate în intervalul orar 6,00 - 23,00 producții care prezintă:

a) violență fizică, psihică sau de limbaj, în mod repetat;

b) scene de sex, limbaj sau comportament obscen;

c) persoane în ipostaze degradante;

d) lupte nereglementate de federații sportive naționale sau internaționale.

(...)

ART. 29

(1) Programele de știri și de actualități se supun cerințelor de protecție a minorilor și vizionării în familie.

#M2

(2) Înainte de difuzarea unor imagini șocante, a unor scene de violență sau cu impact emoțional negativ care pot impresiona în mod neplăcut telespectatorii, aceștia vor fi avertizați verbal „Atenție! Imagini care pot afecta emoțional telespectatorii.”, mențiune ce va fi și afișată static și lizibil; radiodifuzorii nu pot prezenta scene de violență în mod repetat în cadrul aceleiași producții audiovizuale.

#B

(3) Imaginile care prezintă execuții, oameni uciși sau voluntari ai morții, indiferent de motivația acestora, se difuzează numai în cazuri temeinic justificate.

#M3

ART. 29^1

În cazul programelor difuzate în direct, altele decât cele de știri și transmisiunile sportive, radiodifuzorii au obligația să folosească orice mijloace, inclusiv delay-ul, astfel încât să prevină difuzarea unor scene, expresii sau comportamente care contravin dispozițiilor prezentului cod privind protecția minorilor și a demnității umane.

#B

TITLUL III

Protecția demnității umane și a dreptului la propria imagine

ART. 30

Furnizorii de servicii media audiovizuale au obligația să respecte drepturile și libertățile fundamentale ale omului, viața privată, onoarea și reputația, precum și dreptul la propria imagine.

ART. 31

În sensul prezentului cod, sunt considerate a fi de interes public justificat orice probleme, fapte sau evenimente care influențează societatea sau o comunitate, în special cu privire la:

a) prevenirea sau probarea săvârșirii unei fapte cu incidență penală;

b) protejarea sănătății sau siguranței publice;

c) semnalarea unor afirmații înșelătoare sau a unor cazuri de incompetență care afectează publicul.

ART. 32

(1) Niciun drept conferit prin lege nu poate fi exercitat într-un mod excesiv și nerezonabil, contrar bunei-credințe, în scopul de a vătăma sau de a păgubi pe altul ori profitând de ignoranța sau de buna-credință a persoanelor.

(2) Nu orice interes al publicului trebuie satisfăcut, iar simpla invocare a dreptului la informare nu poate justifica încălcarea dreptului la viață privată.

(3) Dreptul la propria imagine nu trebuie să împiedice aflarea adevărului în probleme de interes public justificat.

ART. 33

(1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței.

(2) Informațiile privind adresa unei persoane sau a familiei sale și numerele lor de telefon nu pot fi dezvăluite fără permisiunea acestora; utilizarea datelor cu caracter personal este permisă în condițiile legii speciale.

(3) Este interzisă difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje audiovizuale care constituie imixtiuni în viața privată și de familie a persoanei, fără acordul acesteia.

(4) Fac excepție de la prevederile alin. (3) situațiile în care sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) existența unui interes public justificat;

b) existența unei legături semnificative și clare între viața privată și de familie a persoanei și interesul public justificat.

ART. 34

(1) Orice persoană are dreptul la propria imagine.

(2) Este interzisă difuzarea imaginii sau vocii persoanei aflate într-un spațiu privat, fără acordul scris al acesteia.

(3) Este interzisă difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără acordul scris al celui care îl ocupă în mod legal.

(4) Fac excepție de la prevederile alin. (2) și (3) situațiile în care imaginile difuzate surprind fapte care prezintă un interes public justificat.

ART. 35

Este interzisă difuzarea convorbirilor ori a imaginilor înregistrate cu microfoane și camere de luat vederi ascunse, cu excepția situației în care înregistrările astfel obținute nu puteau fi realizate în condiții normale, iar conținutul lor prezintă un interes public justificat.

ART. 36

Înregistrările audio și/sau video destinate programelor de divertisment, inclusiv cele cu camera ascunsă, nu pot fi difuzate decât cu respectarea cumulativă a următoarelor condiții:

a) persoanele care au făcut obiectul filmării/înregistrării să își dea acordul scris pentru difuzare;

b) să nu provoace iritare sau suferință ori să nu pună persoana în situații înjositoare sau de risc.

ART. 37

Imaginile înregistrate cu camere de luat vederi ascunse se difuzează însoțite permanent de un marcaj grafic ce simbolizează o cameră de luat vederi, conform modelului prezentat în anexa nr. 1, care face parte integrantă din prezentul cod.

ART. 38

Difuzarea înregistrărilor convorbirilor telefonice sau a corespondenței provenite din surse confidențiale ori a căror credibilitate nu este suficient verificată este permisă numai dacă acestea prezintă un interes public justificat și sunt însoțite de punctul de vedere al persoanei vizate.

ART. 39

În cazul situațiilor prevăzute la art. 33 alin. (4), art. 34 alin. (4), art. 35, 38 și ori de câte ori se invocă interesul public justificat pentru a difuza producții audiovizuale care pot aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale unei persoane, difuzarea trebuie însoțită de punctul de vedere al persoanei în cauză; în situația în care persoana refuză să prezinte un punct de vedere, radiodifuzorii sunt obligați să precizeze acest fapt.

ART. 40

(1) În virtutea dreptului la propria imagine, în cazul în care în programele audiovizuale se aduc acuzații unei persoane privind fapte sau comportamente ilegale ori imorale, acestea trebuie susținute cu dovezi, iar persoanele acuzate au dreptul să intervină pentru a-și exprima punctul de vedere; dacă acuzațiile sunt aduse de furnizorul de servicii media audiovizuale, acesta trebuie să respecte principiul audiatur et altera pars; în situația în care persoana vizată refuză să prezinte un punct de vedere, trebuie să se precizeze acest fapt.

(2) Moderatorii programelor au obligația să solicite ferm interlocutorilor să probeze afirmațiile acuzatoare sau să indice, cel puț in, probele care le susțin, pentru a permite publicului să evalueze cât de justificate sunt acuzațiile.

#M3

(3) Moderatorii, prezentatorii și realizatorii programelor au obligația să nu folosească și să nu permită invitaților să folosească un limbaj injurios sau să instige la violență.

#B

(4) Este interzisă utilizarea cu rea-credință a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană în programele audiovizuale.

(5) Orice referire peiorativă la adresa persoanelor în vârstă sau cu dizabilități, precum și punerea acestora în situații ridicole ori umilitoare sunt interzise în cadrul programelor audiovizuale.

ART. 41

(1) Furnizorii de servicii media audiovizuale nu pot difuza:

a) imagini ale persoanei aflate în situația de victimă, fără acordul acesteia;

b) imagini ale persoanei fără discernământ sau decedate, fără acordul familiei;

c) imagini care exploatează sau scot în evidență traumele ori traumatismele unei persoane. Fac excepție cazurile umanitare, pentru difuzarea cărora este necesar acordul persoanei în cauză sau al familiei.

(2) În cazul martorilor la comiterea unei infracțiuni, la solicitarea acestora, difuzarea imaginilor se va realiza cu asigurarea protecției depline a identității lor.

#M3

ART. 42

(1) Este interzisă difuzarea de imagini sau de înregistrări cu persoane aflate în stare de reținere sau arest, fără acordul acestora.

(2) Este interzisă difuzarea de imagini sau de înregistrări cu persoane executând o pedeapsă privativă de libertate, cu excepția situațiilor în care acestea demonstrează încălcări ale unor drepturi sau există un interes public justificat.

(3) Imaginile și/sau înregistrările cu persoane aflate în stare de reținere, arest sau care execută o pedeapsă privativă de libertate nu trebuie prezentate într-un mod excesiv și nerezonabil.

(4) În cadrul programelor audiovizuale nu pot fi oferite, direct sau indirect, recompense și nu pot fi făcute promisiuni de recompensare a persoanelor care ar putea depune mărturie în instanțe judecătorești.

#B

ART. 43

(1) Radiodifuzorii trebuie să evite să aducă atingere dreptului la un proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile unor cauze aflate pe rol în justiție sau în curs de cercetare, prin comentariile și luările de poziție proprii sau ale invitaților, inclusiv ale avocaților părților.

(2) Radiodifuzorii nu pot difuza emisiuni realizate sau moderate de către persoane învinuite sau inculpate în care se discută aspecte legate de cazul personal aflat în cercetare sau pe rolul instanțelor de judecată.

(3) Radiodifuzorii nu pot difuza emisiuni realizate sau moderate de către membri activi ai barourilor de avocați, în care se dezbat cazuri aflate în cercetare ori pe rolul instanțelor de judecată.

ART. 44

(1) Nu pot fi difuzate înregistrări realizate și puse la dispoziția furnizorilor de servicii media audiovizuale de către autoritățile polițienești sau judiciare, indiferent de suportul informatic utilizat, fără acordul persoanelor care sunt victime ale unor infracțiuni, fără acordul familiilor acestora sau, după caz, al reprezentanților legali.

(2) Nu poate fi dezvăluită în niciun mod identitatea persoanelor care sunt victime ale infracțiunilor privitoare la viața sexuală; se exceptează situațiile în care victimele și-au dat acordul scris, sub condiția respectării limitelor de identificare stabilite prin acord.

ART. 45

(1) Orice persoană are dreptul la respectarea intimității în momente dificile, cum ar fi o pierdere ireparabilă sau o nenorocire.

(2) În cazul situațiilor de suferință umană, al dezastrelor naturale, accidentelor sau al actelor de violență, furnizorii de servicii media audiovizuale au obligația de a respecta imaginea și demnitatea persoanelor aflate în astfel de situații.

ART. 46

(1) Difuzarea informațiilor și/sau imaginilor persoanelor aflate sub tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate

este permisă numai cu acordul persoanei sau, în cazul în care persoana este fără discernământ ori decedată, cu acordul familiei sau al aparţinătorilor.

(2) Furnizorii de servicii media audiovizuale au obligaţia de a respecta demnitatea şi anonimatul persoanelor cu tulburări psihice.

(3) Fac excepţie de la prevederile alin. (1) şi (2) situaţii de interes public justificat.

ART. 47

(1) Este interzisă difuzarea în programele audiovizuale a oricăror forme de manifestări antisemite sau xenofobe.

(2) Este interzisă în programele audiovizuale orice discriminare pe considerente de rasă, religie, naţionalitate, sex, orientare sexuală sau etnie.

ART. 48

Sunt interzise în programele audiovizuale prezentarea apologetică a regimurilor totalitare, nazist şi comunist, a autorilor crimelor şi abuzurilor acestor regimuri, precum şi denigrarea victimelor acestora.

TITLUL IV
Dreptul la replică şi la rectificare

CAPITOLUL I
Procedura exercitării dreptului la replică şi la rectificare

ART. 49

Orice persoană fizică sau juridică ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate prin prezentarea în cadrul unui program audiovizual a unor fapte neadevărate beneficiază de dreptul la replică.

ART. 50

(1) Dreptul la replică nu poate fi solicitat:

a) pentru opinii şi judecăţi de valoare exprimate sau pentru a emite opinii şi judecăţi de valoare;

b) în situaţia în care radiodifuzorii au respectat principiul audiatur et altera pars;

c) în situaţia în care se solicită replica la replică;

d) în cazul în care radiodifuzorul răspunde acuzaţiilor unei persoane, cu condiţia să nu afecteze drepturile sau interesele legitime ale unui terţ.

(2) Respectarea principiului audiatur et altera pars presupune condiţii nediscriminatorii de exprimare în cadrul aceluiaşi program.

ART. 51

(1) Orice persoană fizică sau juridică ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate prin prezentarea în cadrul unui program audiovizual a unor informaţii eronate beneficiază de dreptul la rectificare.

(2) Rectificarea nu poate fi solicitată în cazul în care eroarea nu este evidentă şi semnificativă.

ART. 52

(1) Persoana care se consideră lezată de prezentarea în cadrul unui program audiovizual a unor fapte neadevărate sau informaţii eronate, denumită în continuare solicitant, poate cere radiodifuzorului, în termen de cel mult 15 zile de la data difuzării acestuia, revizionarea sau reaudierea programului în cauză.

(2) Radiodifuzorul are obligaţia de a asigura accesul la revizionarea ori la reaudierea programului în termen de 24 de ore de la data primirii unei solicitări scrise, fie direct, la sediul radiodifuzorului, fie indirect, prin înmânarea unei copii video sau audio, după caz.

(3) În cazul în care solicitantul este minor în vârstă de până la 14 ani, cererea de revizionare sau de reaudiere va fi semnată de părinţi ori de reprezentantul legal; pentru minorul cu vârsta cuprinsă între 14 şi 18 ani, cererea va fi semnată de acesta şi de părinţi sau de reprezentantul legal.

(4) Minorul va fi asistat la revizionări sau la reaudieri de părinţi ori de reprezentantul legal.

ART. 53

(1) În termen de cel mult 15 zile de la data difuzării emisiunii în care s-a produs lezarea, solicitantul unui drept la replică sau la rectificare va transmite în scris, la sediul postului care a difuzat programul incriminat, o cerere care va conţine, după caz, următoarele:

a) numele şi adresa acestuia, numărul de telefon sau coordonatele oricărui alt mijloc care să facă posibilă contactarea sa rapidă şi eficientă;

b) denumirea emisiunii şi data difuzării;

c) faptele neadevărate pentru care se solicită dreptul la replică sau informaţiile eronate pentru care se solicită rectificarea;

d) motivarea cererii;

e) textul replicii, care trebuie să se refere numai la faptele neadevărate contestate.

(2) În cazul minorului în vârstă de până la 14 ani, cererea va fi semnată de părinţi sau de reprezentantul legal; pentru minorul cu vârsta între 14 şi 18 ani, cererea va fi semnată de acesta şi de părinţi sau de reprezentantul legal.

ART. 54

(1) Cererea de drept la replică/rectificare va fi înregistrată de radiodifuzor, cu precizarea datei şi orei primirii, iar solicitantului i se va înmâna o dovadă scrisă în acest sens.

(2) În cazul în care radiodifuzorul refuză să înregistreze cererea, solicitantul se poate adresa direct Consiliului Naţional al Audiovizualului, denumit în continuare Consiliul, în termen de cel mult 30 de zile de la data difuzării programului care a produs lezarea.

ART. 55

Radiodifuzorul poate refuza exercitarea dreptului la replică sau la rectificare în următoarele situaţii:

a) cererea nu a fost trimisă în termenul şi în condiţiile prevăzute la art. 53;

b) radiodifuzorul deţine dovezi care probează adevărul faptelor prezentate sau, după caz, este îndeplinită una dintre condiţiile prevăzute la art. 50 şi art. 51 alin. (2);

c) lungimea textului replicii depăşeşte cu mult necesarul dreptului la replică şi persoana lezată nu acceptă scurtarea textului.

ART. 56

(1) În termen de două zile de la primirea cererii, radiodifuzorul este obligat să comunice, în scris, solicitantului fie ziua şi ora difuzării dreptului la replică sau a rectificării, fie motivul refuzului.

(2) Refuzul motivat va preciza în mod obligatoriu posibilitatea solicitantului de a se adresa Consiliului în termen de cel mult 30 de zile de la data difuzării programului care a produs lezarea.

ART. 57

(1) Dreptul la replică va fi difuzat gratuit, fără comentarii ale radiodifuzorului, în termen de maximum 3 zile de la data aprobării cererii, în aceleaşi condiţii în care drepturile sau interesele legitime ale persoanei au fost lezate: în cadrul aceluiaşi interval orar, al aceleiaşi emisiuni, în limitele aceleiaşi durate şi cu precizarea emisiunii în care s-a produs lezarea.

(2) Dacă următoarea ediție a emisiunii în care s-a produs lezarea este programată într-un termen mai lung de 7 zile, calculat de la data aprobării cererii, dreptul la replică se difuzează în maximum 3 zile de la această dată, în același interval orar și cu precizarea emisiunii în care s-a produs lezarea.

(3) Dreptul la replică se exercită fie prin difuzarea pe post a intervenției directe a persoanei lezate, fie prin difuzarea unei înregistrări realizate de radiodifuzor sau de solicitant; înregistrarea realizată de solicitant trebuie să corespundă standardelor tehnice utilizate de radiodifuzor.

(4) În situația în care solicitantul este de acord, dreptul la replică poate fi difuzat și sub forma unui text scris.

ART. 58

(1) Dreptul la rectificare se exercită prin difuzarea gratuită pe post, în termen de maximum 3 zile de la data aprobării cererii, în același interval orar, a unor precizări prin care radiodifuzorul corectează informațiile eronate care au produs lezarea, menționând emisiunea în care au fost prezentate informațiile eronate și data difuzării ei.

(2) Forma rectificării trebuie convenită în prealabil cu persoana lezată.

CAPITOLUL II
Sesizarea Consiliului Național al Audiovizualului

ART. 59

Solicitantul căruia i s-a refuzat de către radiodifuzor dreptul la replică ori la rectificare se poate adresa Consiliului în termen de maximum 30 de zile de la data difuzării programului care a produs lezarea.

ART. 63

Acordarea dreptului la replică sau la rectificare nu împiedică persoana ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate să se adreseze instanțelor judecătorești.

TITLUL V
Asigurarea informării corecte și a pluralismului

ART. 64

(1) În virtutea dreptului fundamental al publicului la informare, furnizorii de servicii media audiovizuale trebuie să respecte următoarele principii:

a) asigurarea unei distincții clare între fapte și opinii;

b) informarea cu privire la un fapt sau un eveniment să fie corectă, verificată și prezentată în mod imparțial și cu bună-credință.

(2) În cazul în care informațiile prezentate se dovedesc a fi eronate în mod semnificativ, furnizorul de servicii media audiovizuale trebuie să aducă rectificările necesare în cel mai scurt timp și în condiții similare de difuzare.

(3) În cazul în care informația provine din surse confidențiale sau a căror credibilitate nu este suficient verificată, se va menționa explicit acest fapt.

ART. 65

În emisiunile de știri și dezbateri, radiodifuzorii trebuie să respecte următoarele reguli:

a) rigoare și acurateţe în redactarea și prezentarea știrilor;

b) între subiectul tratat și imaginile ce însoțesc comentariul să existe o conexiune reală;

c) titlurile și textele afișate pe ecran să reflecte cât mai fidel esența faptelor și

datelor prezentate;

d) în cazul difuzării unor reconstituiri să se menționeze în mod clar acest lucru;

e) în cazul prezentării de înregistrări provenind din surse externe redacției, să se precizeze acest lucru;

f) în enunțarea unor ipoteze sau a unor relații de cauzalitate privind producerea unor eventuale catastrofe, să se solicite și punctul de vedere al autorității publice abilitate.

ART. 66

(1) În programele de știri și dezbateri informarea în probleme de interes public, de natură politică, economică, socială sau culturală, trebuie să respecte următoarele principii:

a) asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică;

b) evitarea oricăror forme de discriminare.

(2) Prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție se asigură, de regulă, în cadrul aceleiași emisiuni, iar în mod excepțional, în emisiunile următoare; în cazul în care cei solicitați refuză să participe sau să își precizeze punctul de vedere, acest fapt trebuie menționat pe post; absența punctului de vedere al uneia dintre părți nu exonerează realizatorul/moderatorul de asigurarea imparțialității.

ART. 67

În exercitarea dreptului lor de a-și exprima opinii sau puncte de vedere în legătură cu subiecte de interes public, prezentatorii și moderatorii trebuie să asigure o separare clară a opiniilor de fapte și nu trebuie să profite de apariția lor constantă în programe într-un mod care să contravină exigențelor de asigurare a imparțialității.

ART. 68

Radiodifuzorii nu pot difuza emisiuni de știri și dezbateri prezentate sau moderate de oameni politici care dețin funcții sau demnități publice ori purtători de cuvânt ai instituțiilor publice, precum și de persoane desemnate public să candideze sau care și-au anunțat public intenția de a candida la alegerile locale, parlamentare sau prezidențiale.

ART. 69

(1) În programele de știri radiodifuzorii trebuie să asigure o prezentare echilibrată a reprezentanților puterii și opoziției, ținând cont de ponderea partidelor parlamentare, de importanța temelor aflate în dezbatere și, după caz, de reprezentarea partidelor la nivel local.

(2) În emisiunile de dezbatere numărul reprezentanților puterii și ai opoziției trebuie să fie egal.

ART. 70

În cadrul programelor de știri și dezbateri care abordează probleme de interes public privind minoritățile etnice, religioase sau sexuale se va prezenta și un punct de vedere al acestora.

ART. 71

(1) Prezentarea sondajelor de opinie va fi însoțită în mod obligatoriu de următoarele informații:

a) denumirea celor care au solicitat și a celor care au realizat sondajul;

b) perioada în care a fost efectuat sondajul și metodologia utilizată;

c) dimensiunea eșantionului și marja maximă de eroare.

(2) Indiferent de modalitatea de interogare a publicului, televotul sau sondajul propriu, de genul vox pop, organizat și prezentat de către furnizorul de servicii media audiovizuale, trebuie să respecte următoarele reguli:

a) să nu ofere recompense persoanelor chestionate;

b) să nu încalce dispozițiile art. 30;

c) să difuzeze, în cadrul invitației adresate publicului de a participa la televot sau la sondaj, precum și la prezentarea rezultatelor, mențiunea „televotul/sondajul nu este reprezentativ pentru opinia publică și nu are valoarea unui sondaj de opinie", afișată lizibil pe o durată de minimum 5 secunde, în condițiile art. 94.

(3) În cazul invocării răspunsurilor primite din partea publicului pe o anumită temă, radiodifuzorii vor menționa numărul total de mesaje primite, indiferent de mijloacele de comunicare utilizate.

(4) Comunicarea în cadrul unui program a numerelor de apel ale serviciilor de telefonie trebuie să respecte dispozițiile alin. (1) lit. a) și c) și alin. (2) și (3) ale art. 92, precum și dispozițiile art. 94.

ART. 72

Radiodifuzorii trebuie să precizeze calitatea politică a persoanelor care își exprimă punctele de vedere în probleme de interes public.

ART. 73

Este interzisă difuzarea de producții audiovizuale în care sunt promovate cazuri de vindecare a unor boli grave cu ajutorul tratamentelor convenționale sau neconvenționale, dacă diagnosticul și actele medicale care îl atestă nu au fost certificate de Colegiul Medicilor din România ori de instituții similare din străinătate.

ART. 74

Informațiile difuzate în cazurile de răpiri sau deturnări nu trebuie să aducă prejudicii eforturilor depuse pentru soluționarea lor și să pună în pericol viața persoanelor în cauză.

ART. 75

(1) Relatările despre dezastre sau tragedii colective trebuie să fie realizate cu decență și discernământ, fără a induce panică.

(2) Radiodifuzorii nu trebuie să repete nejustificat imaginile șocante.

(3) Radiodifuzorii au obligația de a prezenta și poziția exprimată de autoritățile publice abilitate.

(4) Este interzisă dezvăluirea de către radiodifuzori a identității victimelor până la comunicarea oficială a acesteia.

#M2

ART. 75^1

(1) Radiodifuzorii se vor asigura ca în relatările despre accidente să nu fie difuzat niciun indiciu care ar putea duce la identificarea victimelor, cu excepția situației în care există acordul acestora sau al familiei sau când prevalează un interes public justificat.

(2) În cazul accidentelor, în special al celor cu consecințe juridice, informația difuzată trebuie:

a) să fie obiectivă, verificată și prezentată în mod imparțial și cu bună-credință, în raport cu toate persoanele implicate în accident;

b) să respecte principiul prezumției de nevinovăție;

c) să fie completă, urmărindu-se evoluția demersului juridic.

#B

ART. 76

(1) Informaţiile şi comunicatele oficiale ale autorităţilor publice cu privire la dezastre, la starea de urgenţă sau la starea de asediu se difuzează integral şi cu prioritate.

(2) Decretul de instituire a stării de asediu sau a stării de urgenţă se difuzează pe posturile de radio şi de televiziune în cel mult două ore de la semnare şi repetat în primele 24 de ore de la instituirea stării de asediu sau de urgenţă.

(3) Informaţiile cu privire la starea de asediu sau la starea de urgenţă, cu excepţia celor referitoare la dezastre, se dau publicităţii numai cu avizul autorităţilor militare.

(4) Pe timpul stării de asediu sau al stării de urgenţă radiodifuzorii sunt obligaţi să transmită, cu prioritate, mesajele autorităţilor militare, la cererea acestora.

ART. 77

(1) Radiodifuzorii care dau publicităţii date, informaţii, avertizări şi prognoze meteorologice sunt obligaţi să precizeze sursa de informare.

(2) Serviciile publice de radio şi de televiziune sunt obligate să comunice, în mod repetat, avertizările referitoare la fenomenele meteorologice periculoase.

ART. 78

(1) Prezenţa siglei serviciului de programe de televiziune pe întreaga durată a difuzării, cu excepţia timpului afectat publicităţii, este obligatorie.

(2) Orice transmisiune în direct va fi însoţită permanent de menţiunea „Direct".

(3) La difuzarea în reluare a programelor se va face menţiunea „Reluare" pe întreaga durată a difuzării acestora, cu excepţia operelor cinematografice.

(4) La difuzarea unor imagini şi/sau înregistrări sonore de arhivă se va face datarea acestora ori menţiunea „Arhivă".

(5) Nu este permisă prezentarea ca transmisiune directă a programelor înregistrate.

(6) Radiodifuzorii au obligaţia de a înştiinţa publicul dacă interpretarea unor piese muzicale este play-back.

ART. 79

Furnizorii de servicii media audiovizuale vor asigura, gradual, până la 1 ianuarie 2015, accesibilitatea la principala emisiune informativă televizată a persoanelor cu deficienţe de auz.

ART. 80

Furnizorii de servicii media audiovizuale au obligaţia să nu utilizeze în programe impulsuri audio şi video subliminale, de natură electronică şi informatică, ce pot influenţa publicul.

ART. 81

Radiodifuzorii au obligaţia de a respecta programul anunţat; fac excepţie situaţiile de forţă majoră.

ART. 82

În cazul transmisiei unei competiţii sportive, cu excepţia competiţiilor UEFA şi FIFA, furnizorii de servicii media audiovizuale au obligaţia de a afişa permanent competitorii, scorul şi minutul.

TITLUL VI

Responsabilităţi culturale

ART. 83

Furnizorii de servicii media audiovizuale au obligaţia de a asigura respectarea normelor ortografice, ortoepice şi morfologice ale limbii române, stabilite de Academia Română.

ART. 84

Serviciile media audiovizuale trebuie să reflecte diversitatea spaţiului cultural românesc şi european.

ART. 85

Radiodifuzorii aflaţi în jurisdicţia României au obligaţia de a asigura în cadrul fiecărui serviciu de programe de televiziune îndeplinirea următoarelor cerinţe:

a) să rezerve operelor europene, astfel cum sunt definite la art. 1^1 din Legea audiovizualului, minimum 50 din timpul de difuzare, cu excepţia timpului consacrat informaţiilor, manifestărilor sportive, jocurilor, publicităţii, precum şi serviciilor de teletext şi teleshopping;

b) să rezerve operelor europene create de producători independenţi cel puţin 100 din timpul de difuzare, cu excepţia timpului consacrat informaţiilor, manifestărilor sportive, jocurilor, publicităţii, precum şi serviciilor de teletext şi teleshopping, sau cel puţin 100 din bugetul lor de programe;

c) respectarea structurii programelor aprobate de Consiliu.

ART. 86

Sunt exceptate de la prevederile art. 85 lit. a) şi b) serviciile de programe de televiziune care îndeplinesc simultan următoarele
condiţii:

a) au o audienţă potenţială de până la 30 din populaţia recenzată a ţării;

b) nu difuzează filme artistice de lung metraj şi seriale pentru televiziune;

c) conţinutul serviciului de programe este exclusiv de interes local.

ART. 87

Dispoziţiile art. 23 din Legea audiovizualului privind promovarea operelor audiovizuale europene se vor aplica în mod corespunzător serviciilor media la cerere, potrivit specificului acestor servicii.

ART. 88

Radiodifuzorii aflaţi în jurisdicţia României prezintă semestrial Consiliului un raport, conform modelului prezentat în anexa nr. 2, care face parte integrantă din prezentul cod.

(...)TITLUL IX

Sancţiuni şi dispoziţii finale

ART. 144

(1) Nerespectarea prevederilor art. 16 alin. (1), ale art. 27, 47 şi 48, ale art. 90 alin. (1) şi (3), ale art. 96, precum şi nerespectarea prevederilor legale privind acordarea dreptului la replică se sancţionează conform dispoziţ iilor art. 90 alin. (2) din Legea audiovizualului.

(2) Nerespectarea prevederilor celorlalte articole ale prezentei decizii, precum şi refuzul ducerii la îndeplinire a dispoziţiilor referitoare la acordarea rectificării se
sancţionează conform dispoziţiilor art. 91 din Legea audiovizualului.

(3) În individualizarea sancţiunii Consiliul va ţine cont, după caz, de următoarele aspecte:

a) gravitatea faptei şi efectele acesteia;

b) sancţiunile primite anterior, pe o perioadă de cel mult un an, şi modul în care furnizorul de servicii s-a raportat la acestea;

c) ziua din săptămână şi intervalul de difuzare a emisiunii în cauză;

d) durata emisiunii;

e) audienţa înregistrată.

ART. 145

La data intrării în vigoare a prezentei decizii se abrogă Decizia membrilor Consiliului Naţional al Audiovizualului nr. 187/2006 privind Codul de reglementare a conţinutului audiovizual, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 338 din 14 aprilie 2006, cu modificările şi completările ulterioare.

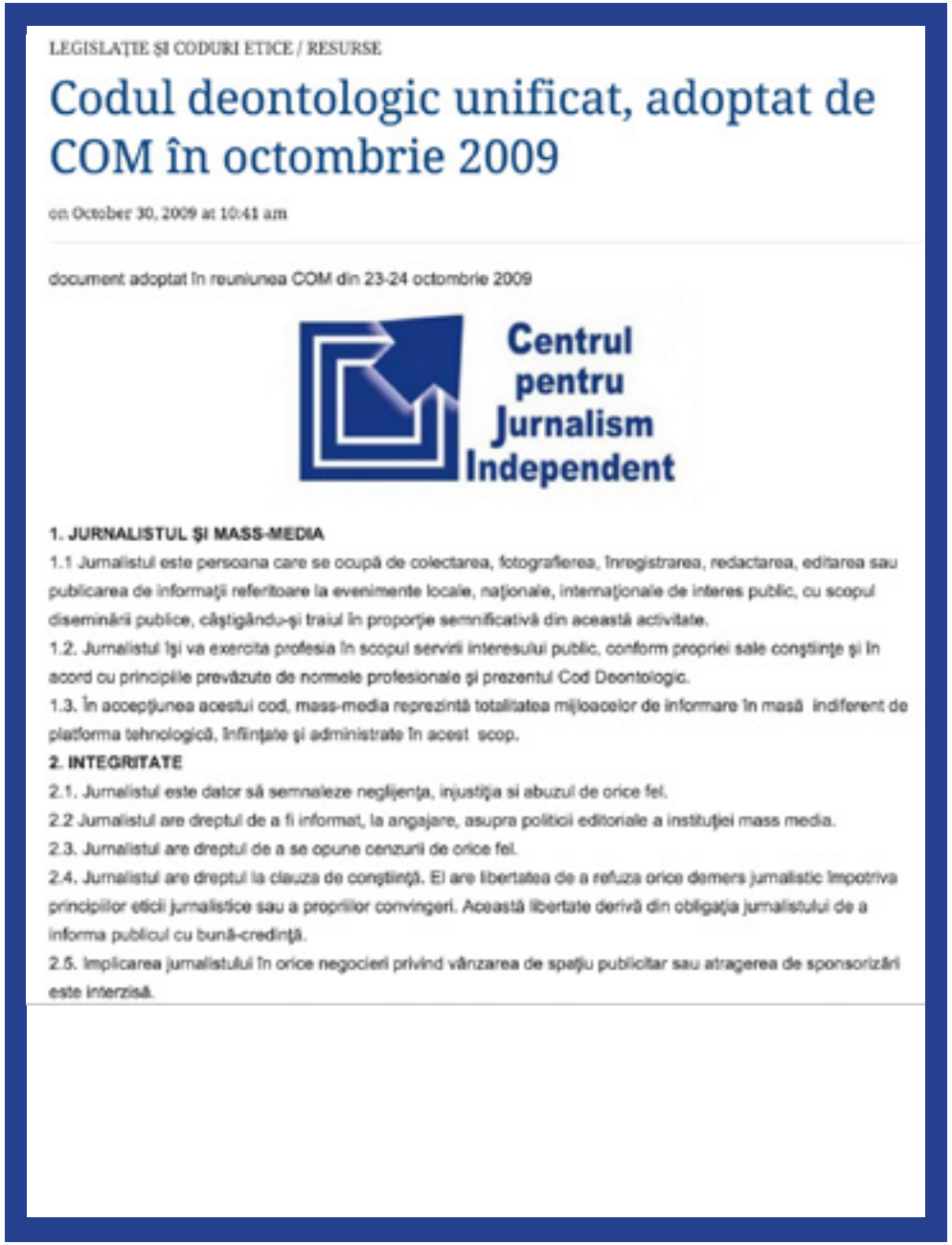

LEGISLAȚIE ȘI CODURI ETICE / RESURSE

Codul deontologic unificat, adoptat de COM în octombrie 2009

on October 30, 2009 at 10:41 am

document adoptat în reuniunea COM din 23-24 octombrie 2009

Centrul pentru Jurnalism Independent

1. JURNALISTUL ŞI MASS-MEDIA

1.1 Jurnalistul este persoana care se ocupă de colectarea, fotografierea, înregistrarea, redactarea, editarea sau publicarea de informaţii referitoare la evenimente locale, naţionale, internaţionale de interes public, cu scopul diseminării publice, câştigându-şi traiul în proporţie semnificativă din această activitate.

1.2. Jurnalistul îşi va exercita profesia în scopul servirii interesului public, conform propriei sale conştiinţe şi în acord cu principiile prevăzute de normele profesionale şi prezentul Cod Deontologic.

1.3. În accepţiunea acestui cod, mass-media reprezintă totalitatea mijloacelor de informare în masă indiferent de platforma tehnologică, înfiinţate şi administrate în acest scop.

2. INTEGRITATE

2.1. Jurnalistul este dator să semnaleze neglijenţa, injustiţia si abuzul de orice fel.

2.2 Jurnalistul are dreptul de a fi informat, la angajare, asupra politicii editoriale a instituţiei mass media.

2.3. Jurnalistul are dreptul de a se opune cenzurii de orice fel.

2.4. Jurnalistul are dreptul la clauza de conştiinţă. El are libertatea de a refuza orice demers jurnalistic împotriva principiilor eticii jurnalistice sau a propriilor convingeri. Această libertate derivă din obligaţia jurnalistului de a informa publicul cu bună-credinţă.

2.5. Implicarea jurnalistului în orice negocieri privind vânzarea de spaţiu publicitar sau atragerea de sponsorizări este interzisă.

PARTEA A III-A: AUTOREGLEMENTAREA

ÎN ROMÂNIA EXISTĂ CÂTEVA CODURI DE AUTOREGLEMENTARE LA NIVEL DE PROFESIE CARE TREBUIE MENȚIONATE.

Coduri deontologice ale jurnaliștilor:

1. Codul Deontologic Unificat, adopdat de Convenția Organizațiilor de Media în octombrie 2009. Codul COM poate fi consultat aici: http://www.cji.ro/?p=2263

2. Codul Deontologic al Clubului Român de Presă: http://clubulromandepresaro/?page_id=322

3. Codul Deontologic al Asociației Române de Comunicații Audiovizuale: http://audiovizual.ro/ro/cod-deontologic-arca

Forma consolidată a Ghidului privind relația dintre sistemul judiciar din România și mass-media, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 482 din 1 iunie 2012, cu modificările și completările aduse prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 573 din 6 mai 2014: http://www.csm1909.ro/csm/index.php?cmd=050302

SCOP

Scopul acestui ghid îl constituie asigurarea unei comunicări publice predictibile, coerente și unitare care să faciliteze accesul publicului, prin intermediul presei, la informațiile de interes public.

OBIECTIVE

Instanțele și parchetele trebuie să permită reprezentanților mass-media să își îndeplinească rolul de informare a opiniei publice. Acestor instituții le revine, totodată, obligația ca, în cadrul activităților prin care se realizează comunicarea cu mass-media

asupra problemelor de interes public din activitatea instanțelor și parchetelor, să vegheze să nu fie încălcate alte drepturi recunoscute de legislația internă și internațională (protecția vieții private și de familie, prezumția de nevinovăție, imparțialitatea actului de justiție etc.)

Ghidul are în vedere indicarea modalităților în care sistemul judiciar poate asigura transparența în comunicarea publică, în condițiile respectării normelor procedurale și fără afectarea drepturilor persoanelor implicate în proces. De asemenea, acesta reglementează și unele aspecte practice.

Ghidul urmărește, totodată, adoptarea unor măsuri de natură să contribuie la uniformizarea modului de comunicare a informațiilor de interes public de către instituțiile din sistemul judiciar, în funcție de un set de criterii cu privire la procedurile judiciare (corecta informare a opiniei publice, buna desfășurare a procesului, prezumția de nevinovăție, conservarea probelor, evitarea presiunii suplimentare în derularea procedurilor etc.).

La realizarea prezentului Ghid au fost avute în vedere dispozițiile din legislația națională care reglementează domeniul informațiilor de interes public, dreptul la respectarea vieții private și de familie, imparțialitatea actului de justiție și prezumția de nevinovăție, precum și principiile care se desprind din instrumentele juridice internaționale și regionale în domeniile menționate șart. 6 paragraf 1 și 2, art. 8 și art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Recomandarea (2002)2 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind accesul la documente, Recomandarea (2003)13 a Comitetului Miniștrilor ai Consiliului Europei privind furnizarea de informații prin intermediul mass-media cu privire la procesele penale. Recomandarea (2000)19 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele membre, privind rolul urmăririi penale în sistemul de justiție penală.

CAPITOLUL I.
DISPOZIȚII GENERALE. STRUCTURILE DE COMUNICARE AL PURTĂTORUL DE CUVÂNT

Secțiunea 1. Dispoziții comune pentru Consiliul Superior al Magistraturii, instanțe și parchete

Art. 1 - La nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor și parchetelor funcț ionează, în subordinea directă a conducătorului instituției, structura de comunicare.

Art. 2 - Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele, respectiv parchetele, numesc un purtător de cuvânt și un înlocuitor ai acestuia, din rândul procurorilor, judecătorilor, consilierilor asimilați magistraților, după caz, sau, prin concurs, un absolvent al facultății de jurnalistică sau un specialist în comunicare. Purtătorul de cuvânt este, de regulă, și șeful structurii de comunicare.

Art. 3 - În general, purtătorul de cuvânt sau înlocuitorul acestuia este cel care furnizează date și informații de interes public către mass-media. Nu este permis judecătorilor, personalului auxiliar de specialitate și personalului conex al instanțelor judecătorești și al parchetelor să furnizeze informații privind cauzele deduse judecății sau instrumentate de parchet, aceste persoane având obligația să îndrume solicitanții către structurile de comunicare. Procurorii pot furniza direct mass-mediei date și informații de interes public, în condițiile Ordinului Procurorului General nr. 116/2007 privind desfășurarea activității de relații cu mass-media în Ministerul Public și dacă nu se încalcă alte ordine și dispoziții în vigoare.

Art. 4 - Președintele și Vicepreședintele Consiliului Superior al Magistraturii, precum și președinții de instanțe și conducătorii de parchete pot emite comunicate prin care să fie exprimată în mass-media poziția instituției pe care o reprezintă.

Art. 5 - (1) Persoanele din cadrul structurilor de comunicare trebuie să fie disponibile în orice situație în timpul orelor de program. În situații excepționale, purtătorilor de cuvânt li se pot solicita informații și în afara orelor de program.

(2) Datele de contact oficiale (nume, adresa, telefon, fax, e-mail) ale purtătorilor de cuvânt și ale structurilor de comunicare de la toate instanțele, parchetele și Consiliul Superior al Magistraturii sunt publicate pe paginile de internet ale instituțiilor de apartenență. O listă centralizatoare a acestor informații este afișată pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii, respectiv pe pagina de internet a Ministerului Public.

Art. 6 - (1) Structura de comunicare/ purtătorul de cuvânt beneficiază de sprijinul eficient al tuturor departamentelor și structurilor instituției pentru realizarea activităților specifice.

(2) În cazurile ce presupun o poziție sau reacție instituțională la o situație excepțională, purtătorul de cuvânt/ înlocuitorul acestuia va solicita dispoziții exprese din partea conducătorului instituției, care vor fi urmate întocmai.

(3) În cazul în care sunt solicitate informații referitoare la însăși activitatea desfășurată de către purtătorul de cuvânt în calitatea sa de magistrat sau informații referitoare la un dosar aflat în instrumentarea sa, comunicarea acestor date se va realiza de către conducătorul instanței/parchetului sau de o altă persoană desemnată, de acesta. Constituie excepție de la această regulă comunicarea termenelor de judecată,

Secțiunea 2 - Atribuții generale ale structurii de comunicare și ale purtătorului de cuvânt

Art. 7 - Structurile de comunicare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție întocmesc zilnic revista presei centrale și o comunică tuturor instanțelor și parchetelor prin intermediul structurilor de comunicare de la nivelul acestora. Vor fi înglobate, prioritar, articole de presă și înregistrări/transcrieri audiovizuale privind sistemul judiciar, cazurile deferite justiției, modul de gestionare a acestora, documentare referitoare la calitatea activității actului de justiție și a magistraților.

Art. 8 - Structurile de comunicare de la nivelul instanțelor teritoriale elaborează, zilnic, materiale de informare, de tip revista presei, care se difuzează personalului instituției în cursul dimineții.

Art. 9 - În situația în care, în mass-media, sunt identificate articole referitoare la activitatea unor magistrați, precum și modul în care aceștia au investigat sau gestionat

soluționarea unui caz, structurile de comunicare/purtătorul de cuvânt informează președintele instanței/conducătorul parchetului. În situația în care sunt identificate aspecte ce țin de competența Consiliului Superior al Magistraturii se va informa și structura de comunicare/ purtătorul de cuvânt din cadrul Consiliului.

Art. 10 - (1) Structura de comunicare gestionează activitatea de acreditare a reprezentanților mass-media la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, instanțe și parchete.

(2) Acreditarea reprezentanților mass-media se realizează în baza unei solicitări scrise, telefonice sau verbale, cu precizarea numelui și prenumelui persoanei și a instituției de presă pentru care se solicită acreditarea, dacă este cazul, precum și a datelor de contact ale acesteia și transmiterea unei copii a documentului de identitate și a legitimației de serviciu sau a unui document similar ale persoanei solicitante. Acreditările reprezentanților instituțiilor centrale de presă la structura de comunicare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii vor fi transmise structurilor de comunicare din teritoriu și reprezintă acreditare și la nivelul acestora. Acreditările reprezentanților din mass-media de la nivel local, înregistrate la structurile de comunicare de la instanțe și parchete vor fi transmise și centralizate la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii și al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Acreditările se acordă pe un an calendaristic și se reînnoiesc la cerere.

(3) Acreditarea presupune comunicarea către instituțiile mass-media/ reprezentanții acestora, în timp real, a comunicatelor de presă publicate pe paginile de internet proprii, invitarea jurnaliștilor acreditați la conferințe, declarații de presă și alte activități cu caracter de eveniment public.

Art. 11 - Structura de comunicare/ purtătorul de cuvânt informează complet și fără discriminare reprezentanții mass-media care au solicitat o anumită informație de interes public. Furnizarea informațiilor de interes public către reprezentanții mass-media nu poate fi condiționată de acreditarea acestora.

Art. 12 - Reprezentanții mass-media se legitimează, la solicitarea structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt, cu legitimația de serviciu sau un document similar și actul de identitate.

Secțiunea 3 - Recomandări pentru structurile de comunicare/purtătorul de cuvânt în vederea asigurării unei comunicări eficiente

Art. 13 - (1) Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele și parchetele publică din oficiu informațiile generale prevăzute de Legea nr. 544/2001, actualizate, pe paginile de internet oficiale ale acestor instituții.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele și parchetele comunică din oficiu și la cererea reprezentanților mass-media informații de interes public, care privesc sau rezultă din activitatea acestora, prin structura de comunicare/purtătorul de cuvânt, în condițiile Legii nr. 544/2001.

Art. 14 - (1) În cazul unor materiale mass-media care valorifică informații eronate în legătură cu procedurile judiciare, cu activitatea magistraților implicați în desfășurarea acestora sau cu activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor și parchetelor, purtătorul de cuvânt informează conducerea instituției și asigură, de îndată, informarea corectă a opiniei publice, prezentând situația reală și/ sau exprimând poziția instituției față de problemele semnalate.

(2) În acest scop, purtătorul de cuvânt va depune diligente pentru exercitarea dreptului la replică sau rectificare și va solicita instituț iei care a difuzat materialul de presă, acordarea unui spațiu pentru exprimarea dreptului la replică sau rectificarea datelor și informațiilor.

(3) Solicitarea împreună cu replica sau rectificarea se publică pe pagina de internet a instituției lezate și pe pagina de internet **www.infocsm.ro.**

Secțiunea 4 - Relația dintre structurile de comunicare din cadrul instituțiilor sistemului judiciar

Art. 15 - (1) Structurile de comunicare și purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior ai Magistraturii, instanțelor și parchetelor colaborează și se consultă ori de câte ori este necesar.

(2) În cazul instanțelor/parchetelor, dacă solicitarea de informații de interes public formulată de reprezentanții mass-media se referă și la aspecte ale activității altei instanțe și/sau ale parchetului, purtătorul de cuvânt se poate consulta cu președintele și/sau purtătorul de cuvânt al acestora.

Art. 16 - Informațiile de interes public privind activitatea personalului auxiliar de specialitate și personalului conex din cadrul instanțelor și parchetelor sunt puse la dispoziție de către structura de comunicare/ purtătorul de cuvânt a! instanței sau parchetului din care acestea face parte, iar informațiile privind cariera acelorași categorii de personal sunt solicitate structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt de la nivelul curților de apel și parchetelor de pe lângă acestea.

Art.17 - În cazul identificării în mass-media la nivel local sau național a unor situații cu potențial de incidență a Legii audiovizualului nr. 504/2002 și a Deciziei nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, referitoare la persoana magistrați lor sau activitatea instanței/unității de parchet reprezentate, structura de comunicare/purtătorul de cuvânt va informa conducerea instanței/parchetului și structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii.

Secțiunea 5 - Atribuții specifice structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt al CSM

Art. 18 - Structura de comunicare/ purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii are următoarele atribuții:

a) comunică reprezentanților mass-media informații de interes public referitoare la aspecte ce țin de organizarea, administrarea și activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, despre evenimentele publice sau profesionale organizate sau coordonate de această instituție;

b) informează din oficiu sau la cerere reprezentanții mass-media asupra subiectelor de importanță națională și asupra celor care vizează sistemul judiciar în ansamblul său;

c) comunică reprezentanților mass-media, la cerere sau din oficiu, informațiile cu caracter public privind cariera

și traseul profesional al magistraților;

d) cere instanțelor și parchetelor, ori de câte ori este necesar, date și informații punctuale pentru documentarea răspunsurilor la unele solicitări complexe ale presei;

e) valorifică mediatic hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii privind apărarea independenței justiției, a independenței, imparțialității, reputației profesionale și imaginii magistraților;

f) informează, în condițiile stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 326/2005, cu modificările și completările ulterioare, reprezentanții mass-media, acreditați la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, despre hotărârile luate de Secțiile Consiliului prin care a fost încuviințată percheziția, măsura reținerii sau arestarea preventivă față de magistrații aflați în activitate, precum și cu privire la hotărârile prin care au fost aplicate sancțiuni disciplinare;

g) informează din oficiu sau la cerere reprezentanții mass-media despre aspecte ce țin de activitatea Inspecției Judiciare, în limitele de publicitate ale acesteia;

h) redactează buletinul informativ lunar al Consiliului Superior al Magistraturii „Infoletter" și asigură publicarea și distribuirea sa în format electronic instanț elor,

parchetelor și reprezentanților mass-media acreditați la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii.

i) în cazul identificării în mass-media a unor situații aflate sub incidența Legii audiovizualului nr. 504/2002 și a Deciziei nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, referitoare la instituțiile sistemului judiciar și/sau a magistraților din cadrul acestora, propune Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii exercitarea dreptului la replică sau la rectificare, după caz și/sau sesizarea Consiliului Național al Audiovizualului, în conformitate cu reglementările menționate și în funcție de natura situației constatate.

CAPITOLUL II.
REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL PENAL, ÎN FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ, ÎN PROCEDURILE DESFĂȘURATE ÎN FAȚA JUDECĂTORULUI DE DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI, ÎN PROCEDURA DE CAMERĂ PRELIMINARĂ ȘI JUDECATĂ.

Secțiunea 1. Reguli generale

Art. 19 - Instanțele și parchetele, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 544/2001 și ale Legii nr. 677/2001, informarea corectă și promptă a reprezentanților mass-media cu privire la activitatea desfășurată.

Art. 20 - Comunicarea instanțelor și parchetelor cu mass-media se desfășoară cu respectarea limitelor stabilite prin actele normative care reglementează activitatea acestora , precum și prin alte acte normative care conțin dispoziții privind activitatea desfășurată de instituțiile menționate .

Art. 21 - Accesul reprezentanților mass-media la informațiile care rezultă din activitatea instanțelor și parchetelor trebuie

exercitat astfel încât să nu aducă atingere valorilor ocrotite de lege. De aceea, sunt necesare măsuri din partea autorităților judiciare pentru a asigura un raport de proporționalitate între limitarea accesului la informațiile publice și protecția valorilor sociale ocrotite. Autoritățile judiciare vor indica motivele pentru care o informație având acest caracter este exceptată de la comunicare.

Secțiunea 2. Reguli aplicabile în faza de urmărire penală

Art. 22 - Comunicarea Ministerului Public cu mass-media în timpul urmăririi penale se realizează cu respectarea specificului acestei faze a procesului penal, care se desfășoară fără publicitatea caracteristică judecății.

Art. 23 - Regulile stabilite în prezenta secțiune au drept scop respectarea prezumției de nevinovăție, protecția vieții private și de familie, evitarea perturbării sau periclitării bunei desfășurări a urmăririi penale și punerii în pericol a siguranței victimei, a martorilor sau a membrilor familiilor acestora.

Art. 24 - Dosarele aflate pe rolul parchetelor nu pot fi studiate de reprezentanții mass-media, accesul acestora la informațiile de interes public privind stadiul în care se află cercetările efectuate în cauză realizându-se prin emiterea de comunicate sau prin comunicarea de informații la cerere, în condițiile legii.

Art. 25 - (1) Comunicarea de informații privind stadiul actelor de cercetare reprezentanților mass-media poate fi făcută numai după ce există suspect în cauză. Dacă fapta ce formează obiectul dosarului penal prezintă un grad de pericol social ridicat sau justifică un interes deosebit pentru public pot fi comunicate informații despre începerea urmăririi penale cu privire la faptă și măsurile dispuse în cauză în vederea identificării făptuitorului sau pentru strângerea probelor, cu excepția situației în care prin transmiterea acestor informații s-ar periclita rezultatul anchetei.

(2) Informațiile menționate la alin. (1) se referă la următoarele aspecte: s-a început urmărirea penală, s-a pus în mișcare acț iunea penală, s-a luat măsura reținerii, s-a solicitat instanței competente luarea/ prelungirea măsurilor preventive, s-a finalizat urmărirea penală, s-a dispus o soluție de netrimitere în judecată, s-a dispus trimiterea în judecată, fiind întocmit și înaintat rechizitoriul către instanță. Comunicatele sau comunicările de informații la cerere pot cuprinde și informații cu privire la persoana față de care măsurile au fost dispuse, fapta reținută și încadrarea juridică a acesteia și motivele care au determinat adoptarea soluției sau luarea măsurii respective.

(3) Informațiile privind existența unei plângeri sau denunț pe rolul organelor de urmărire penală referitoare la posibila săvârșire a unor fapte de natură penală, precum și datele cuprinse în aceste acte de sesizare nu sunt publice. În mod excepțional, în situația în care autorul sesizării anunță în mod public că acest act a fost înregistrat la organul de urmărire penală, se poate confirma sau infirma de către unitatea de parchet competentă împrejurarea respectivă. În cazul sesizării organelor de urmărire penală din oficiu, pot fi emise comunicate în acest sens cu acordul procurorului de caz.

(4) Comunicarea informațiilor privind existența unui suspect în cauză și a măsurilor dispuse față de acesta poate fi făcută din oficiu sau la cererea reprezentanților mass-media, numai după ce persoanei care a dobândit calitatea de suspect i se aduce la cunoștință această calitate sau, dacă aceasta nu este posibilă, numai după luarea măsurilor necesare pentru aducerea la cunoștință.

(5) Accesul la categoriile de informații menționate la alin. (1), (2) și (3) poate fi restricționat dacă procurorul de caz apreciază că prin comunicarea acestora se periclitează rezultatul anchetei.

(6) Informațiile privind actele procedurale efectuate în timpul anchetei penale,
cum ar fi audierea persoanelor - indiferent de calitatea acestora, ridicările de documente și obiecte, percheziționile domiciliare sau informatice pot fi comunicate după realizarea acestor activități și dacă divulgarea acestora nu afectează mersul anchetei penale sau dreptul la imagine ca parte a dreptului la viață privată al persoanelor implicate. Informarea publică referitoare la aceste activități judiciare poate fi realizată prin una din următoarele modalități:

a) Prin confirmarea efectuării activităților judiciare menționate la acest alineat, la solicitarea reprezentanților mass-media;

b) Prin emiterea unui comunicat cu privire la faptul că s-au derulat activitățile judiciare menționate la acest alineat;

c) În cazul în care, prin raportare la împrejurările concrete ale unei cauze, se apreciază că prin informarea publicului asupra activităților judiciare desfășurate poate fi afectat mersul anchetei penale, se va comunica faptul că, în acel moment al anchetei nu pot fi făcute precizări, urmând ca imediat ce stadiul cercetărilor va permite să fie emis un comunicat.

(7) În mod excepțional, dacă reprezentanții mass-media sunt prezenți la locu!

unde se desfășoară activitățile menționate la alin. (6) și nu există riscul afectării

mersului anchetei penale sau dreptul la imagine ca parte a dreptului la viață privată

al persoanelor implicate, se va confirma existența unei proceduri în curs.

(8) După sesizarea instanței prin rechizitoriu, în cazul faptelor care prezintă un grad de pericol social ridicat sau justifică un interes deosebit pentru public, parchetele vor da comunicate prin care vor informa opinia publică cu privire la emiterea rechizitoriului și trimiterea în judecată a persoanelor față de care s-au efectuat cercetări.

Art. 26 – (1) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate copii sau extrase din actele sau înscrisurile referitoare la probele din dosarele aflate pe rolul organelor de urmărire penală și nici copii ale înregistrărilor audio/video realizate în cadrul procedurii de identificare și reținere a persoanelor sau executare a mandatului de arestare, de flagrant ori în alte momente procedurale din cursul anchetei penale provenind de la autoritățile judiciare.

(2) Prin excepție de la dispozițiile alin. (1), pot fi puse la dispoziția reprezentanților mass-media imagini ale obiectelor, bunurilor, sumelor de bani sau ale altor valori care au făcut obiectul infracțiunii sau de care persoanele cercetate s-au folosit la săvârșirea faptelor ori au rezultat din comiterea acestora, precum și a spațiilor în care acestea au fost găsite.

Art. 27 - (1) La cerere, reprezentanților mass-media le pot fi eliberate extrase ale rechizitoriului, ale acordurilor de recunoaștere

a vinovăției sau ale actelor prin care au fost luate următoarele măsuri procesuale: începerea urmăririi penale, continuarea urmăririi penale față de suspect, punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea măsurilor preventive care intră în competența procurorului, luarea măsurii reținerii și sesizarea instanței competente în vederea luării măsurii arestului la domiciliu sau a arestării preventive; extrasul va cuprinde situația de fapt, după asigurarea protecției datelor cu caracter personal, eliminarea pasajelor din care rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private, precum și a celor referitoare la probe și analiza acestora. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al parchetului, cu consultarea procurorului de caz, sau în lipsa acestuia, a conducătorului parchetului.

(2) Din cuprinsul extraselor menționate la alin. (1) trebuie să rezulte numele suspectului sau inculpatului, încadrarea juridică a faptelor pentru care se efectuează cercetări și situația de fapt reținute în cauză.

(3) În cazul soluțiilor de clasare sau de renunțare la urmărirea penală, se pot elibera, la cerere copii, din care în prealabil au fost eliminate datele cu caracter personal, pasajele din care rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private, precum și cele care se referă la conținutul unor probe și măsuri dispuse, dacă prin menționarea acestora se periclitează desfășurarea procesului penal în alte cauze. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt, cu consultarea conducătorului parchetului.

(4) Prin excepție de la prevederile alin. (1), în considerarea motivelor menționate la art. 36, nu pot fi eliberate reprezentanților mass-media copii ale actelor și soluțiilor din dosarele având obiectele menționate la art. 6 lit. a) din dispozitivul Hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 308 din 5 martie 2009 privind derularea proiectului Jurindex , precum și obiectele corespondente care rezultă din reglementarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.

Secțiunea 21 - Reguli aplicabile în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți

Art. 271 - Comunicarea cu mass-media în timpul procedurilor desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți se realizează cu respectarea specificului acestei faze a procesului penal, care se desfășoară, în majoritatea cazurilor, fără publicitatea caracteristică judecății.

Art. 272 - Dosarele aflate pe rolul instanț elor, în procedurile desfășurate în fața judecătorului de drepturi și libertăți, în camera de consiliu, nu pot fi studiate de reprezentanții mass-media, cărora nu le pot fi eliberate nici copii ale actelor din aceste dosare. La cerere sau din oficiu, pot fi comunicate informații, respectiv pot fi emise comunicate referitoare la soluțiile adoptate cu privire la măsurile preventive, măsurile asigurătorii, aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical, măsura internării nevoluntare și contestația cu privire la durata urmăririi penale.

Art. 273 – (1) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate extrase sau copii ale încheierilor prin care au fost soluționate cererile, propunerile și sesizările privind încuviințarea percheziților și a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare ori a altor procedee probatorii potrivit legii, emiterea unui mandat de aducere, aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical și a măsurii internării nevoluntare.

(2) În cazul încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți s-a pronunțat asupra măsurilor preventive, măsurilor asigurătorii și contestației privind durata urmăririi penale, se pot elibera, la cerere extrase din care în prealabil au fost eliminate datele cu caracter personal, pasajele referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează mersul anchetei și referirile la activitățile de cercetare care vor fi efectuate în continuare, numele martorilor și ale părții vătămate. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea judecătorului care a soluționat cauza, sau în lipsa acestuia, a președintelui instanței.

(3) Dacă există o solicitare din partea reprezentanților mass-media, de comunicare a soluțiilor pronunțate cu privire la măsurile preventive, măsurile asigurătorii și contestația privind durata urmăririi penale, un extras al minutei pronunțate în cauzele respective poate fi transmis la adresele de e-mail indicate, după eliminarea datelor cu caracter personal.

Art. 274 - Evidențele privind încuviințarea percheziților și a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare ori a altor procedee probatorii potrivit legii nu pot fi consultate de reprezentanții mass-media.

Secțiunea 22 - Reguli aplicabile în procedura de cameră preliminară

Art. 275 - Comunicarea cu mass-media în timpul procedurii de cameră preliminară se realizează cu respectarea specificului acestei faze a procesului penal, care se desfășoară fără publicitatea caracteristică judecății.

Art. 276 - Dosarele aflate pe rolul instanțelor, în procedura desfășurată în camera preliminară, nu pot fi studiate de reprezentanții mass-media. La cerere sau din oficiu, pot fi comunicate informații, respectiv pot fi emise comunicate privind înregistrarea pe rolul instanței a rechizitoriului, fapta pentru care inculpatul a fost trimis în judecată, cu descrierea sumară a acesteia și textele de lege în care a fost încadrată, precum și cu privire la soluțiile pronunțate.

Art. 277 – (1) Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate extrase sau copii ale actelor din dosarele înregistrate pe rolul judecătorului de cameră preliminară. Dispozițiile art. 273 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(2) La cerere, reprezentanților mass-media le poate fi eliberat un extras al rechizitoriului, dispozițiile art. 27 alin. (1) și (2) fiind aplicabile în privința cuprinsului acestuia.

(3) La cerere, reprezentanților mass-media li se poate transmite prin e-mail un extras al minutei ori le poate fi eliberată o copie a soluțiilor pronunțate de judecătorul de cameră preliminară, cu asigurarea protecției datelor cu caracter personal și eliminarea pasajelor referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se

încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează judecarea cauzei pe fond.

(4) Cererile prevăzute la alin. (2) și (3) se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea judecătorului de cameră preliminară căruia cauza i-a fost repartizată, iar în lipsa acestuia a președintelui instanței. Refuzul eliberării de copii poate fi justificat de excepțiile menț ionate în art. 36 și va fi întotdeauna motivat.

Secțiunea 3 - Reguli aplicabile în faza de judecată a procesului penal

§ 3.1. - Natura publică a ședințelor de judecată, așa cum a fost prevăzută în convenții și în Constituție

Art. 28 - (1) Natura publică a ședințelor de judecată este un principiu juridic fundamental, fiind prevăzut de art.127 din Constituția României. Principiul conform căruia înfăptuirea justiției trebuie să fie realizată în mod public este stipulat și de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Convenție).

(2) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, art. 8 din Convenție garantând acest drept. Acest drept trebuie coroborat cu libertatea de exprimare, inclusiv dreptul fiecărei persoane de a primi și de a transmite informații .

(3) Principiile menționate la alin. (1) și (2) au o pondere egală. Este atributul instanței care soluționează cauza să pună în balanță importanța liberului acces a publicului în sala de judecată și a protecției celorlalte drepturi menționate în Convenție, dat fiind că natura publică a ședințelor de judecată tinde să încalce, inevitabil, într-o anumită măsură, obligația de a respecta viața privată și de familie.

Art. 29 - Principiul de bază este ca ședințele să fie accesibile tuturor, inclusiv presei, însă instanța va aprecia, acolo unde este cazul, dacă accesul publicului în sala de judecată trebuie restricționat sau interzis. Președintele completului poate să instituie interdicții sau să impună restricții care țin de specificul cauzei deduse judecății . În cazul în care președintele decide să interzică accesul publicului și al reprezentanților mass-media în sala de judecată pe durata desfășurării ședinței, motivele luării acestei decizii se comunică întotdeauna în mod public.

Art. 30 - În cazul în care persoanele prezente depășesc capacitatea sălii de judecată, președintele completului poate decide, de asemenea, restricționarea accesului. Se va avea în vedere ca, indiferent de criteriul care se va aplica pentru a se stabili care dintre persoanele neparticipante la proces vor asista la ședința de judecată, în sală să rămână și reprezentanți ai mass-media.

§ 3.2. - Reguli generale privind prezența mass-media în instanță și accesul în timpul ședințelor de judecată

Art. 31 - (1) ședințele de judecată publice sunt întotdeauna accesibile jurnaliștilor fără mijloacele de înregistrare tehnică.

(2) ședințele de judecată sunt nepublice atunci când legea instituie această interdicție sau când președintele completului a declarat ședința de judecată nepublică, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

Art. 32 - (1) Filmarea, fotografierea și înregistrarea audio în sălile de judecată se

vor efectua numai cu acordul președintelui completului de judecată. Fotoreporterii și echipele de radio și televiziune trebuie să solicite în prealabil (recomandabil cu 24 ore înainte de ședință), prin intermediul biroului de informare și relații publice din cadrul instanței, permisiunea privind accesul în sala de ședință, cu indicarea cauzelor în care solicită efectuarea de înregistrări .

(2) În cazul în care li se permite accesul în sala de judecată, în timpul ședinței, reprezentanții mass-media pot realiza înregistrări video și audio, cu încuviințarea președintelui completului, a unuia sau mai multora dintre următoarele momente: intrarea în sală a membrilor completului, deschiderea ședinței de către președintele completului, citirea capetelor de acuzare, concluziile finale ale procurorului în cauzele penale, pledoariile avocaților și pronunțarea hotărârii. Președintele completului de judecată apreciază în ce măsură reprezentanții mass-media pot face înregistrări ale altor părți din ședință. Referitor la situațiile menționate anterior, președintele completului întreabă membrii completului, grefierul, avocații, experții și interpreții dacă au obiecții cu privire la înregistrarea momentelor încuviințate. Momentele în legătură cu care una dintre persoanele menționate în acest alineat a formulat obiecții nu pot fi înregistrate.

(3) Nu este permisă transmiterea în direct a ședințelor de judecată.

(4) Este interzisă difuzarea înregistrărilor sau imaginilor captate fără acordul președintelui completului de judecată, în cazul încălcării acestei interdicții, va fi sesizat Consiliul Național al Audiovizualului.

(5) Înregistrările video și audio, precum și fotografiile vor fi realizate dintr-o poziție fixă. Instanța poate impune condiția ca acestea să fie aranjate special în sală, astfel încât să fie asigurat cadrul solemn. Pentru desfășurarea normală a procedurilor, completul de judecată poate decide să fie admis doar un număr limitat de echipe de filmare, în ordinea solicitărilor.

(6) În situația în care nu este permis reprezentanților mass-media accesul în sala de judecată, fotoreporterilor li se oferă posibilitatea de a face fotografii, iar echipelor de televiziune îi se permite filmarea de cadre înainte de începerea ședinței.

(7) Reprezentanții mass-media pot realiza înregistrări în afara sălii de judecată, în locurile din cadrul instanței anume stabilite de către biroul de informare publică și relații cu presa.

§ 3.3. - Reguli specifice privind difuzarea imaginilor cu părțile, martorii și alți participanți, în cadrul ședințelor de judecată

Art. 33 - (1) În înregistrările audio și video părțile, martorii și ceilalți participanți la proces pot apărea numai cu încuviințarea completului de judecată și dacă nu au exprimat obiecții în acest sens. În cauzele penale, completul de judecată nu va aproba ca persoanele inculpate să fie filmate, cu excepția situației în care inculpatul nu are obiecții . De asemenea, în cauzele penale, persoanele vătămate nu pot fi filmate fără acordul acestora, ele fiind, prin definiție, participanții vulnerabili la procedurile judiciare .

(2) Pe lângă protecția prevăzută la alin. (1), în conformitate cu dispozițiile art. 352 alin. (9) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, pe durata judecății, completul de judecată poate interzice expres publicarea și difuzarea, prin mijloace scrise sau audiovizuale, de texte, desene, fotografii sau imagini de natură a dezvălui identitatea persoanei vătămate, a părții civile, a părții responsabile civilmente sau a martorilor. Această măsură se dispune în condițiile prevăzute la art. 352 alin. (3) sau (4) din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală.

(3) Măsura prevăzută la alin. (2) este adusă la cunoștința publicului și reprezentanților mass-media, prin intermediul Biroului de informare și relații cu publicul, care va întreprinde demersurile necesare în vederea publicării pe site-ul instanței a unui comunicat în acest sens. Comunicatul va cuprinde numărul dosarului, termenul pentru care s-a dispus măsura și acțiunile interzise.

(4) În cazul în care măsura prevăzută la alin.(2) este dispusă în timpul ședinței de judecată, reprezentanții mass-media prezenți în sală sunt obligați să o respecte și să nu transmită altor jurnaliști materialele interzise a fi difuzate.

Art. 34 - Echipele de filmare care au primit aprobare pot înregistra cadre largi cu publicul din sala de judecată sau din alte părți ale sediului instanței, fără a fixa cu obiectivul camerei de filmat o anumită persoană din public . Persoanele care asistă la ședința de judecată pot apărea în înregistrările video și audio numai dacă și-au exprimat anterior acordul.

§ 3.4. - Reguli privind solicitările scrise ale mass-media referitoare la informațiile de interes public ce rezultă din activitatea de judecată în procesul penal

Art. 35 - Judecata cauzei are loc în condiții de publicitate, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. În această fază, accesul reprezentanților mass-media la informațiile de interes public care rezultă din dosarele penale este mai larg față de faza de urmărire penală.

Art. 36 - Furnizarea de informații de interes public privind activitatea judiciară poate fi restrânsă în interesul moralității, ai ordinii publice ori al securității naționale sau când o impun interesele minorilor ori protecția vieții private a părților în proces sau a altor persoane. Dreptul ia liberul acces la informații de interes public poate fi restrâns și atunci când, în împrejurări speciale, instanța apreciază că publicitatea ar fi de natură să aducă atingere înfăptuirii justiției.

Art. 37 - La cererea reprezentanților mass-media, pot fi comunicate informații privind stabilirea primului termen de judecată, precum și a termenelor ulterioare, stadiul în care se află judecata (cercetare judecătorească, dezbateri, repunere pe rol, pronunțare etc.), măsurile dispuse de instanță la termenele de judecată (efectuarea unei expertize, audierea părților și a martorilor), soluțiile pronunțate.

Art. 38 - (1) Reprezentanții mass-media pot consulta dosarele aflate pe rolul instanțelor, cu respectarea ordinii de solicitare și a măsurilor de asigurare a integrității documentelor și numai în măsura în care este posibilă punerea acestora la dispoziție. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului sau,

în lipsa acestuia, a președintelui instanței.

(2) Refuzul consultării dosarului poate fi justificat de excepțiile menționate în art. 36 și va fi întotdeauna motivat.

(3) În perioada cuprinsă între data finalizării procedurii de cameră preliminară și primul termen de judecată, în condițiile prevăzute la alin. (1), se va permite doar eliberarea unui extras al rechizitoriului , dispozițiile art. 27 alin. (1) și (2) fiind aplicabile în privința cuprinsului acestuia. După primul termen de judecată, se poate elibera o copie a rechizitoriului, după asigurarea protecției datelor cu caracter personal, cu excepția situației în care completul de judecată a stabilit că judecarea cauzei se va realiza în ședință nepublică.

(4) Dosarele privind cauzele care au fost sau sunt judecate în ședință nepublică, precum și cele care presupun confidenț ialitate nu pot fi consultate de reprezentanții mass-media, cărora nu le pot fi eliberate nici copii ale actelor și hotărârilor pronunțate în cauzele respective.

Art. 39 - Evidențele instanței privitoare la activitatea de judecată pot fi consultate, cu respectarea ordinii de solicitare și numai în măsura în care este posibilă punerea acestora la dispoziție. Evidențele speciale ale instanței care presupun confidențialitate, nu pot fi consultate de reprezentanții mass-media.

Art. 40 - La cerere, reprezentanților mass-media le pot fi eliberate copii ale actelor dosarului sau ale hotărârilor pronunțate ori extrase din acestea, cu asigurarea protecției datelor cu caracter personal și eliminarea pasajelor referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează rezultatul cercetării judecătorești. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului sau, în lipsa acestuia a președintelui instanței. Refuzul eliberării de copii poate fi justificat de excepțiile menționate în art. 36 și va fi întotdeauna motivat.

Art. 41 - În situația cauzelor soluționate definitiv cererile de consultare a dosarului și de eliberare de copii din acesta se aprobă de purtătorul de cuvânt cu consultarea președintelui instanței la care dosarul este arhivat.

Art. 42 - În cazul hotărârilor prin care s-a dispus, în cursul judecății, asupra măsurilor preventive se pot elibera, la cerere, copii, din care în prealabil au fost eliminate datele cu caracter personal, pasajele referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează rezultatul cercetării judecătorești și referirile la activitățile de cercetare care vor fi efectuate în continuare, numele martorilor și ale părții vătămate. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului, sau în lipsa acestuia, a președintelui instanței.

Art. 43 - În considerarea motivelor ment ionate la art. 36, nu pot fi eliberate mass-mediei extrase și copii ale actelor și hotărârilor din dosarele având obiectele menționate la art. 6 lit. a) din dispozitivul Hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 308 din 5 martie 2009 privind derularea proiectului Jurindex , precum și obiectele corespondente care rezultă din reglementarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare.

Secțiunea 4. Reguli valabile în faza de executare

Art. 44 - Pentru a nu prejudicia reintegrarea în societate a persoanelor condamnate, după executarea hotărârii nu vor fi furnizate informații în legătură cu infracțiunea comisă anterior, cu excepția cazului în care persoanele condamnate au consimțit în mod expres la divulgarea identității lor ori acestea sau faptele lor sunt din nou de interes public.

CAPITOLUL III.
REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL CIVIL LATO SENSU

Art. 45 - În cadrul procesului civil, întrucât litigiul privește doar raporturile dintre părți, caracterul public ai informațiilor care rezultă din activitatea de judecată este mai puțin pronunțat și ca atare interesul publicului este mai redus. De aceea, dreptul la respectarea vieții private și de familie poate determina limitări importante ale accesului reprezentanților mass-media la aceste informații.

Art. 46 – (1) În materia contenciosului administrativ și contravențional, precum și în alte cauze în care există un interes public, reprezentanții mass-media pot consulta, la cerere, dosarele și pot obține copii din acestea. Prin raportare la prevederile art. 45, consultarea dosarelor și eliberarea de copii ale actelor și hotărârilor din celelalte dosare sunt limitate, solicitările reprezentanților mass-media fiind evaluate cu mai multă exigență.

(2) Până la fixarea primului termen de judecată, reprezentanții mass-media pot consulta doar cererea de chemare în judecată, acestora neputând să le fie eliberate copii ale actelor aflate la dosarul cauzei.

Art. 47 - Solicitările privind comunicarea de informații, consultarea dosarelor, eliberarea de copii din acestea și accesul în ședințele de judecată se soluționează cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor Capitolului II, Secțiunea 1 și respectiv Secțiunea 3 din prezentul Ghid, ținând cont de specificul procesului civil. În situația dosarelor soluț ionate irevocabil, respectiv definitiv, în cazul cererilor formulate după intrarea în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cererile de consultare a dosarului și eliberare de copii din acesta se aprobă de purtătorul de cuvânt, cu consultarea președintelui instanței, respectiv al secției la care dosarul este arhivat.

Art. 48 - Nu pot fi eliberate reprezentanților mass-media copii sau extrase din actele și hotărârile având obiectele menționate la art. 6 lit. b), c) și d) din dispozitivul Hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 308 din 5 martie 2009 privind derularea proiectului Jurindex , precum și obiectele corespondente care rezultă din reglementarea Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările și completările ulterioare.

CAPITOLUL IV.
DISPOZIȚII FINALE

Art. 49 - Recomandările din prezentul Ghid se valorifică în:

- fișele postului aferente personalului din cadrul structurilor de comunicare și a purtătorului de cuvânt, prin individualizarea atribuțiilor specifice în domeniul informării publice și relațiilor cu presa;
- instrucțiunile și procedurile de lucru interne ale structurilor de comunicare din cadrul CSM, instanțelor și parchetelor.

Art. 50 - Prezentul Ghid intră în vigoare în termen de 15 zile de la data aprobării sale prin Hotărâre a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, dată de la care se abrogă Hotărârea Plenului CSM nr. 277 din 13.04.2006, de aprobare a Ghidului de bune practici pentru cooperarea între instanțe, parchetele de pe lângă acestea și mass-media și Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 542 din 5 iunie 2008, de aprobare a Ghidului de bune practici pentru cooperarea între purtătorul de cuvânt al CSM, omologii acestuia de la instanțele și parchetele de pe lângă acestea și mass-media.

Art. 51 - Prezentul Ghid se publică pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii și se comunică instanțelor, parchetelor și instituțiilor de presă din România.

[15]**Adopție, contestare paternitate, contestare recunoaștere paternitate, deschidere procedură adopție, divorț prin acord, divorț, dezvăluirea identității părinților firești, nulitate căsătorie, plasament de urgență, prelungire încredințare pentru adopție, recunoaștere paternitate, revocare încredințare pentru adopție, stabilire domiciliu minor, stabilire paternitate, tăgadă paternitate, civil – punere sub interdicție; proprietate intelectuală – brevete de invenții.**